

**T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI**

**KAŞ - KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ SOSYO - EKONOMİK, TARİHİ VE
KÜLTÜREL DEĞERLER ARAŞTIRMASI**

KESİN RAPOR

Proje Sahibinin Adı	T.C. ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI
Adresi	Alparslan Türkeş Caddesi 31. Sokak 10 No' lu Hizmet Binası 06510 Beştepe / Yenimahalle - Ankara
Telefon ve Faks Numaraları	Telefon : 0 (312) 222 12 34 Faks : 0 (312) 222 26 61
Projenin Adı	Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması Projesi
Projenin Yeri	Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi
Raporu Hazırlayan Kuruluşun Adı	Optimar Danışmanlık Tanıtım Araştırma ve Organizasyon A.Ş.
Adresi	Olgunlar Sk. No: 11/17 Bakanlıklar / Çankaya - Ankara
Telefon ve Faks Numarası	Telefon : 0 (312) 417 56 76 Fax : 0 (312) 417 29 26
Rapor Sunum Tarihi	20/12/2010

Proje Yürütücüsü
Doç. Dr. Nilay Çabuk KAYA (Sosyolog)
Proje Ekibi
Dr. Mehmet AYSOY Proje Yürütücü Asistanı (Sosyolog)
Doç. Dr. Emre MADRAN (Mimar)
Yrd. Doç. Dr. Nihan Özdemir SÖNMEZ (Şehir Plancısı)
Dr. Nida NAYCI (Mimar)
Esra KARATAŞ (Şehir Plancısı - CBS Uzmanı)
Anketörler
Abdullah GÜNAY (Sosyolog)
Ahmet Tarık GÜVEN (İletişim Mezunu)
Mustafa Emre NAKIŞ (İstatistikçi)
Şuayb Garani EKİCİ(Çalışma Ekonomisti)
Burcu ATAV (İngilizce Öğretmeni)
Abdullah AKUNAL (İstatistikçi)
Doğan KÜÇÜKBALABAN (Sosyolog)
Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı Proje Ekibi
Kurum Başkanı: Ahmet ÖZYANIK
Daire Başkanı: Mehmet MENENGİÇ
Şube Müdürü: Sücaattin BARAN
Kontrol Teşkilatı Üyesi: Hatice ÜNCÜ, Mimar
Kontrol Teşkilatı Üyesi: Levent KESKİN, Şehir Plancısı
Kontrol Teşkilatı Üyesi: Muhsine MISIRLIOĞLU, Kimya Mühendisi
Kontrol Teşkilatı Üyesi: Reyhan ÖZDEMİR, Çevre Mühendisi

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

1 GİRİŞ	1
1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	3
1.3 ARAŞTIRMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ.....	4
1.4 ARAŞTIRMANIN ALAN ÇALIŞMASI VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	6

İKİNCİ BÖLÜM

2 ARAŞTIRMA ALANININ MEVCUT DURUMU	8
2.1 BÖLGENİN TARİHİ VE ÖNEMİ.....	8
2.2 COĞRAFİ KONUMU	11
2.3 İDARİ YAPI.....	13
2.4 DEMOGRAFİK YAPI	13
2.5 SOSYO - EKONOMİK YAPI.....	16
2.5.1 Araştırma Alanında Bulunan Yerleşim Yerleri.....	18
2.5.1.1 Çevreli Köyü.....	18
2.5.1.2 Kapaklı Köyü.....	18
2.5.1.3 Üçağız Köyü	19
2.5.1.4 Demre İlçe Merkezi	20
2.5.1.5 Kaş İlçe Merkezi	21
2.5.2 Tarım ve Hayvancılık	22
2.5.3 Sanayi - Ticaret	27
2.5.4 Turizm	28
2.5.5 Eğitim	31
2.5.6 Sağlık	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3 SOSYO - EKONOMİK TEMEL ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI	35
3.1 ARAŞTIRMA TİPİ VE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ	35
3.2 ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ	37
3.3 ALAN ÇALIŞMASI BULGULARI VE DEĞERLENDİRME	39

3.3.1 Görüşülen Kişilerin Temel Demografik Özellikleri	39
3.3.2 Hanelerin Temel Demografik Özellikleri	47
3.3.3 Geçim Kaynakları ve Ekonomik Yaşam.....	52
3.3.4 Sosyal Güvenlik	54
3.3.5 Mülkiyet, Konut ve Arazi Varlığı	55
3.3.6 Doğal Kaynak Kullanımı ve Çevre Sorunları	58
3.3.7 Özel Çevre Koruma Bölgesine İlişkin Bilgi, Düşünce ve Tutumlar.....	60
3.3.8 Bölgedeki Ziyaretçilerin Özellikleri ve Bölge Hakkındaki Düşünceleri	65
3.3.8.1 Yerli Turist.....	66
3.3.8.2 Yabancı Turist.....	75
3.4 SOSYAL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ (ODAK GRUP VE DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER).....	82

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4 KIRSAL YERLEŞİM VE MİMARİ YAPI ENVANTER ÇALIŞMALARI.....	91
4.1 KIRSAL YERLEŞİM ENVANTER FORMLARI KAPSAMINDA TOPLANAN BİLGİLER	91
4.1.1 Üçağz (Kaleüçağz) Köyü	93
4.1.2 Kapaklı Köyü	95
4.1.3 Çevreli Köyü	98
4.2 GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTER ÇALIŞMALARI	99
4.2.1 Üçağz Köyü.....	104
4.2.2 Kale Mahallesi	111
4.2.3 Kapaklı Köyü	114
4.2.4 Çevreli Köyü	117

BEŞİNCİ BÖLÜM

5 MEVCUT DURUMUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ VE GELECEĞE İLİŞKİN POLİTİKA YÖNELİMLİ ÖNERİLER	121
5.1 MEVCUT DURUMUN SOSYO - EKONOMİK DEĞERLENDİRMESİ VE ÖNERİLER.....	121
5.1.1 Alanın Sosyo - Ekonomik SWOT Analizi	121
5.1.2 ÖÇK Bölgesi'nin 30 Yıllık Geleceğine İlişkin Sosyo - Ekonomik Öngörülleri.....	124
5.2 KIRSAL YERLEŞİMLER VE GELENEKSEL MİMARİ YAPIYA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER	132
5.2.1 Kırsal Yerleşimlerin Değerlendirilmesi ve Öneriler	132

5.2.2 Geleneksel Mimari Dokuya İlişkin Değerlendirme ve Öneriler	133
5.2.2.1 Korumaya Değer Bulunan Kırsal Yerleşimlerin Kimliğini Yitirmeden Gelişmesine İlişkin Planlama Önerileri	133
5.2.2.1.1 Kavram ve Tanımlar	133
5.2.2.1.2 Arkeolojik SİT Alanlarında Uygulanacak Koruma Kullanma Koşulları	134
5.2.2.1.3 Kentsel Arkeolojik SİT Alanı	135
5.2.2.1.4 Araçlar	136
5.2.2.1.4.1 Koruma Amaçlı İmar Planı	136
5.2.2.1.4.2 Çevre Düzeni Projesi	136
5.2.2.1.4.3 Yönetim Alanı ve Planı	137
5.2.2.2 Üçağız Köyü ve Kale Mahallesi	137
5.2.2.3 Kapaklı Köyü	140
5.2.2.4 Çevreli Köyü	140
5.3 GENEL POLİTİKA YÖNELİMLİ ÖNERİLER	140

RAPOR EKLERİ

EK 1: Mimari Yapı Envanterleri	143
EK 2: Kırsal Yerleşim Envanterleri	300
EK 3: Merkez Fonksiyonlarının Tespiti ve Etki Alanı Tayin Formları	304
EK 4: Merkezlerin Sosyal ve Ekonomik Yapısına İlişkin Mekansal Gösterimler	318
EK 5: ÖÇK Bölgesi'ne İlişkin Mevcut Plan Kararları	320
KAYNAKÇA	325

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Araştırmanın Yürütüldüğü Yerleşim Birimleri.....	3
Tablo 2.4.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölge Nüfusu(2009 ADNKS)	14
Tablo 2.4.2. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi ile Kaş ve Demre İlçelerinin Yıllara Göre Nüfus Dağılımı.....	14
Tablo 2.5.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi İlçe ve Köy Yerleşim Özet Sosyo - Ekonomik Yapı Tablosu	17
Tablo 2.5.2.1. Yıllara Göre Demre İlçesi'nde Meyve Üretimi ve Ağaç Sayıları (91-09).....	23
Tablo 2.5.2.2. Demre İlçesi Örtüaltı Tarım Alanı ve Üretim Miktarı - 2009	23
Tablo 2.5.2.3. Yıllara Göre Demre İlçesi'nde Ekili Arazi Miktarları (91-09).....	24
Tablo 2.5.2.4. Yıllara Göre Demre İlçesi'nde Hayvancılık Faaliyetleri (91-09).....	24
Tablo 2.5.2.5. Yıllara Göre Kaş İlçesi'nde Meyve Üretimi ve Ağaç Sayıları (91-09)	25
Tablo 2.5.2.6. Yıllara Göre Kaş İlçesi'nde Ekili Arazi Miktarları (91 - 09).....	25
Tablo 2.5.2.7. Kaş İlçesi Örtüaltı Tarım Alanı ve Üretim Miktarı - 2009	26
Tablo 2.5.2.8. Yıllara Göre Kaş İlçesi'nde Hayvancılık Faaliyetleri (91-09).....	26
Tablo 2.5.3.1. İstihdamın Sektörel Dağılımı, Kaş ve Demre İlçeleri (2002).....	28
Tablo 2.5.4.1. 2009 Yılı Antalya İli Turist Sayıları	30
Tablo 2.5.5.1. Demre İlçesi Eğitim Durumu, 2009.....	31
Tablo 2.5.5.2. Kaş İlçesi Eğitim Durumu, 2009	32
Tablo 3.2.1. $\alpha= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri	38
Tablo 3.2.2. Örneklem ve Anket Sayısı	38
Tablo 3.3.1.1. Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımı	40
Tablo 3.3.1.2. Görüşülen kişilerin doğum yeri yaşadıkları yerler mi?.....	40
Tablo 3.3.1.3. Görüşülen Kişilerin Bölge'deki Yaşam Süresi	42
Tablo 3.3.1.4. Bölgeye Yerleşme Sebebi	42
Tablo 3.3.1.5. Görüşülen Kişilerin Eğitim Düzeyi	44
Tablo 3.3.1.6. Görüşülen Kişilerin Meslekleri.....	45
Tablo 3.3.1.7. Görüşülen Kişilerin Meslekle İlgili Herhangi Bir Kuruluşa Üyeliği.....	46
Tablo 3.3.2.1. Bölge Yerleşimlerinde Görüşülen Hanelerin Toplam Nüfusları	47
Tablo 3.3.2.2. Hanehalkı Demografik Özellikleri.....	47
Tablo 3.3.2.3. Hanehalkı Nüfusunun Cinsiyet Yapısı.....	48
Tablo 3.3.2.4. Hanehalkı Nüfusunun Yaş Dağılımı	48
Tablo 3.3.2.5. Hanehalkı Nüfusunun Eğitim Düzeyi.....	49

Tablo 3.3.2.6. Hanehalkı Nüfusun Çalışma Durumu	50
Tablo 3.3.2.7. Hanede Çalışan Kişi Sayıları	50
Tablo 3.3.2.8. Hanehalkı Nüfusunun İstihdamdaki Konumu	51
Tablo 3.3.3.1. Görüşülen Kişilerin Temel Geçim Kaynakları	52
Tablo 3.3.3.2. Hanenin Aylık Toplam Geliri (TL).....	53
Tablo 3.3.3.3. Haneler Nereden Gündelik İhtiyaçlarını Karşulamakta?.....	54
Tablo 3.3.4.1. Görüşülen Kişilerin Sosyal Güvenlik Sistemleri	54
Tablo 3.3.5.1. Hanelerin Konut Mülkiyet Durumu.....	55
Tablo 3.3.5.2. Mülkiyete Sahip Olma Şekli	56
Tablo 3.3.5.3. Konutunuza ait ek binalar var mı?	56
Tablo 3.3.5.4. Hanelerin Arazi Varlığı.....	57
Tablo 3.3.5.5. Hanelerin Nasıl Arazi Sahibi Oldukları	58
Tablo 3.3.6.1. Bölge insanı çevrede bitki toplama faaliyetinde bulunuyor mu?.....	58
Tablo 3.3.6.2. Görüşülen Kişilere Göre Bölgenin Önemli Çevre Sorunları	59
Tablo 3.3.7.1. "Özel Çevre Koruma Kurumunu" duydunuz mu?	60
Tablo 3.3.7.2. Bölgenizin "Özel Koruma Bölgesi " olduğunu biliyor musunuz?	60
Tablo 3.3.7.3. Koruma alanı ile ilgili kurallar / yasaklar var mıdır?.....	61
Tablo 3.3.7.4. Yaşadığımız bölgedeki kişiler bu alanın korunması ile ilgili kurallara ne derece uymaktadır?	61
Tablo 3.3.7.5. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin dezavantajları var mı?	62
Tablo 3.3.7.6. Özel Çevre Koruma Bölgesinin Dezavantajları.....	63
Tablo 3.3.7.7. ÖÇK Bölgesi için 'Yönetim Planı' oluşturulsa katılmak ister misiniz?	64
Tablo 3.3.7.8. ÖÇK Bölgesi için 'Yönetim Planı' oluşturulsa eğitim almak ister misiniz?	64
Tablo 3.3.8.1.1. Yerli Turistin Yaş Grubu Dağılımı	66
Tablo 3.3.8.1.2. Yerli Turistin Aylık Geliri (TL).....	67
Tablo 3.3.8.1.3. Yerli Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti	68
Tablo 3.3.8.1.4. Yerli Turistin Bölgede Konaklaması	69
Tablo 3.3.8.1.5. Yerli Turistin Konaklama Yerleri	70
Tablo 3.3.8.1.6. Yerli Turist İçin Bölgeyi Çekici Kılan Faktörler.....	71
Tablo 3.3.8.1.7. Yerli Turistin Bölgeye İlişkin Memnuniyet Derecesi.....	72
Tablo 3.3.8.1.8. Yerli turistin "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu duydunuz mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı	73
Tablo 3.3.8.1.9. Yerli Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı.....	74
Tablo 3.3.8.2.1. Yabancı Turistin Yaş Grubu Dağılımı	75
Tablo 3.3.8.2.2. Yabancı Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti	76

Tablo 3.3.8.2.3. Yabancı Turistin Bölgede Konaklaması	77
Tablo 3.3.8.2.4. Yabancı Turistin Konaklama Yerleri	78
Tablo 3.3.8.2.5. Yabancı Turist Açısından Bölgeyi Çekici Kılan Özellikler.....	79
Tablo 3.3.8.2.6. Yabancı Turistin Bölgeden Memnuniyet Derecesi	80
Tablo 3.3.8.2.7. Yabancı Turiste Göre Bölgedeki Tesislerin Yeterlilik Düzeyi.....	81
Tablo 3.3.8.2.8. Yabancı Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?"Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı	82
Tablo 3.4.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Derinlemesine Görüşme Listesi	84
Tablo 3.4.2. İlgili Gruplarının Koruma Alanına İlişkin Bilgi Düzeyi Matrisi	85
Tablo 3.4.3. İlgili Gruplarının Koruma Alanına Yönelik Kural ve Mevzuat Bilgisi Matrisi.....	86
Tablo 3.4.4. İlgili Gruplarının Koruma Alanındaki Tehditlere İlişkin Görüşleri Matrisi	87
Tablo 3.4.5. İlgili Gruplarının Koruma Alanından Yararlanma Konusundaki Düşünceleri Matrisi	88
Tablo 3.4.6. İlgili Gruplarının Koruma Alanı İçindeki Turizm Etkinliklerine Bakışı Matrisi....	89
Tablo 3.4.7. İlgili Gruplarına Göre Koruma Alanı için Gelir Elde Etme Matrisi	90
Tablo 4.2. Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Mimari Yapı	103
Tablo 5.1.1.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi SWOT Analizi	123
Tablo 5.1.2.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi ve Kaş, Demre İlçe Merkezleri Nüfusunun Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010 - 2040)	124
Tablo 5.1.2.2. Kaş Hayvan Varlığının Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2041)	126
Tablo 5.1.2.3. Demre Hayvan Varlığının Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2041).....	128
Tablo 5.1.2.4. Kaş Toplam Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	130
Tablo 5.1.2.5. Demre Toplam Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 -2041).....	130

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nin Uydu Görünümü	8
Şekil 2.2.1. Kaş - Kekova Bölgesi Haritası	11
Şekil 2.2.2. Kaş Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi.....	11
Şekil 2.4.1. Yıllara Göre Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Alanındaki Köylerinin Nüfus Sayıları (1970-2009).....	15
Şekil 2.4.2. Yıllara Göre Kaş - Demre İlçe Merkezi Nüfus Sayıları (1970-2009).....	16
Şekil 3.3.1.1. Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımı.....	39
Şekil 3.3.1.3. Görüşülen Kişilerin Bölge'deki Yaşam Süresi	41
Şekil 3.3.1.5. Görüşülen Kişilerin Eğitim Düzeyi.....	43
Şekil 3.3.1.7. Görüşülen Kişilerin Meslekle İlgili Herhangi Bir Kuruluşa Üyeliği	46
Şekil 3.3.3.2. Hanenin Aylık Toplam Geliri (TL).....	53
Şekil 3.3.5.5. Hanelerin Nasıl Arazi Sahibi Oldukları	57
Şekil 3.3.7.6. Özel Çevre Koruma Bölgesinin Dezavantajları.....	62
Şekil 3.3.8.1.1. Yerli Turistin Yaş Grubu Dağılımı	66
Şekil 3.3.8.1.2. Yerli Turistin Aylık Geliri(TL).....	67
Şekil 3.3.8.1.3. Yerli Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti	68
Şekil 3.3.8.1.4. Yerli Turistin Bölgede Konaklaması	69
Şekil 3.3.8.1.5. Yerli Turistin Konaklama Yerleri	70
Şekil 3.3.8.1.6. Yerli Turist İçin Bölgeyi Çekici Kılan Faktörler	71
Şekil 3.3.8.1.7. Yerli Turistin Bölgeye İlişkin Memnuniyet Derecesi.....	72
Şekil 3.3.8.1.8. Yerli turistin "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu duydunuz mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı	73
Şekil 3.3.8.1.9. Yerli Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı.....	74
Şekil 3.3.8.2.1. Yabancı Turistin Yaş Grubu Dağılımı	75
Şekil 3.3.8.2.2. Yabancı Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti.....	76
Şekil 3.3.8.2.3. Yabancı Turistin Bölgede Konaklaması	77
Şekil 3.3.8.2.4. Yabancı Turistin Konaklama Yerleri.....	78
Şekil 3.3.8.2.5. Yabancı Turist Açısından Bölgeyi Çekici Kılan Özellikler.....	79
Şekil 3.3.8.2.6. Yabancı Turistin Bölgeden Memnuniyet Derecesi.....	80
Şekil 3.3.8.2.7. Yabancı Turiste Göre Bölgedeki Tesislerin Yeterlilik Düzeyi.....	81
Şekil 3.3.8.2.8. Yabancı Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?"Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı.....	82

Şekil 4.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nin Uydu Görünümü	92
Şekil 4.1.1. Kale - Üçağız Köyü'nün Uydu Görünümü	93
Şekil 4.1.2. Kapaklı Köyünün Uydu Görünümü	96
Şekil 4.1.3. Çevreli Köyü'nün Uydu Görünümü	98
Şekil 4.2. Mimari Yapı Envanteri Çalışmasına İlişkin Yöntem Şeması	100
Şekil 5.1.2.1. Kaş İlçe Merkezi Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	125
Şekil 5.1.2.2. Demre İlçe Merkezi Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	125
Şekil 5.1.2.3. Çevreli Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	125
Şekil 5.1.2.4. Üçağız Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040).....	125
Şekil 5.1.2.5. Kapaklı Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)	125
Şekil 5.1.2.6. Kaş Toplam Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	127
Şekil 5.1.2.7. Kaş Sağılan Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041).....	127
Şekil 5.1.2.8. Kaş Toplam Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	127
Şekil 5.1.2.9. Kaş Sağılan Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041).....	127
Şekil 5.1.2.10. Kaş Kumes Hayvanı Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	127
Şekil 5.1.2.11. Kaş Arıcılık (Kovan sayısı) Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	127
Şekil 5.1.2.12. Demre Toplam Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041).....	129
Şekil 5.1.2.13. Demre Sağılan Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	129
Şekil 5.1.2.14. Demre Toplam Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041).....	129
Şekil 5.1.2.15. Demre Sağılan Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)	129
Şekil 5.1.2.16. Demre Kumes Hayvanı Sayısı Öngörülleri (2010 -2041).....	129
Şekil 5.1.2.17. Demre Arıcılık (Kovan Sayısı) Öngörülleri.....	129
Şekil 5.1.2.18. Demre Yumuşak Çekirdekli Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041).....	131
Şekil 5.1.2.19. Demre Taş Çekirdekli Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041)	131
Şekil 5.1.2.20. Demre Turunçgiller Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041)	131
Şekil 5.1.2.21. Demre Sert Kabuklu Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041).....	131
Şekil 5.1.2.22. Demre Üzüm ve Üzümsüler Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041).....	131
Şekil 5.1.2.23. Demre Zeytin Ağacı Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041).....	131

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf 2.2.1. Kaş - Kekova'dan Görünüm.....	12
Fotoğraf 2.2.2. Kaş - Kekova'dan Görünüm.....	13
Fotoğraf 3.2.1. Kaş - Kekova Saha Çalışması,2010.....	39
Fotoğraf 3.4.1. Çevreli Köyü Odak Grup Toplantısı2010	83
Fotoğraflar 4.1.1. Üçağız Köyü Fotoğrafları.....	95
Fotoğraflar 4.1.2. Kapaklı Köyü Fotoğrafları	97
Fotoğraflar 4.1.3. Çevreli Köyü Fotoğrafları	99
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.1.Üçağız Köyü Envanter No: 1	105
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.2. Üçağız Köyü Envanter No: 2	106
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.3. Üçağız Köyü Envanter No: 2	106
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.4. Üçağız Köyü Envanter No: 3	107
Fotoğraflar 4.2.1.5. Üçağız Köyü Envanter No: 3	107
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.6. Üçağız Köyü Envanter No: 4	108
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.7. Üçağız Köyü Envanter No: 5	108
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.8. Üçağız Köyü Envanter No: 6	109
Fotoğraflar 4.2.1.9. Üçağız Köyü Envanter No: 7	110
Fotoğraf- Şekil 4.2.1.10. Üçağız Köyü Envanter No: 8	110
Fotoğraf 4.2.1.11. Üçağız Köyü Sarnıç	111
Fotoğraflar 4.2.2.1. Sofasız Örnekler: Env. No: 8, Env. No: 5	112
Fotoğraflar 4.2.2.2. Dış Sofalı Örnekler: Env. No: 1;Env. No: 2; Envanter No: 3	113
Fotoğraflar 4.2.2.3. Kale Mahallesi, Envanter No: 4	113
Fotoğraflar 4.2.2.4. Kale Mahallesi Restorasyon Uygulamaları.....	114
Fotoğraflar 4.2.3.1. Kapaklı Köyü Girişinde Tonozlu Sarnıç ve Geleneksel Evler.....	115
Fotoğraf 4.2.3.2. Kapaklı Köyü, Envanter No: 7	116
Fotoğraf 4.2.3.3. Envanter No: 2.....	116
Fotoğraf 4.2.3.4. Envanter No: 4.....	116
Fotoğraf 4.2.3.5. Envanter No: 5.....	116

Fotoğraflar 4.2.3.6. Kapaklı Köyü Yeni Yapılaşma	117
Fotoğraf 4.2.4.1. Kapaklı Köyü: Envanter No: 1	117
Fotoğraf 4.2.4.2. Envanter No: 2	117
Fotoğraf 4.2.4.3. Envanter No: 3.....	118
Fotoğraf 4.2.4.4. Envanter No: 4.....	118
Fotoğraf 4.2.4.5. Envanter No: 5.....	119
Fotoğraf 4.2.4.6. Envanter No: 6.....	119
Fotoğraflar 4.2.4.7. Çevreli Köyü, Ambarlar	119
Fotoğraflar 4.2.4.8. Çevreli Köyü, Sorunlar	120

**KAŞ - KEKOVA ÖÇK BÖLGESİ SOSYO - EKONOMİK, TARİHİ VE
KÜLTÜREL DEĞERLER ARAŞTIRMASI
KISALTMALAR FİHRİSTİ**

AB	Avrupa Birliği
AÇS ve APM	Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BAĞ - KUR	Esnaf ve Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu
BKK	Bakanlar Kurulu Kararı
BM	Birleşmiş Milletler
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
CITES	Nesli Tehlikede Olan Bitki ve Hayvan Türlerinin Uluslar arası Ticaretine İlişkin Sözleşme
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
İGA	İlgi Grup Analizi
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KÖYDES	Köylerin Altyapısını Desteklenmesi Projesi
KKTVKKBK	Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
MÖ	Milattan Önce
MS	Milattan Sonra
ÖÇK	Özel Çevre Koruma
ÖÇKB	Özel Çevre Koruma Bölgesi
ÖÇKK	Özel Çevre Koruma Kurumu
ÖÇKKB	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı
P Değeri	Önem Değeri
PRA	Participatory Rapid Appraisal (Katılımcı Hızlı Değerlendirme)
PTT	Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü
RG	Resmi Gazete
SİT	Tarih Öncesinden Günümüze Kadar Değişik Çağların ve Uygarlıkların Kültür Değerlerini temsil eden Eser veya Kalıntıların Olduğu, Devletçe Koruma Altına Alınan Yerler
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SSK	Sosyal Sigortalar Kurumu
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
SPSS	Statistical Package for Social Science
SWOT	Strengths (Üstünlükler), Weaknesses (Zayıflıklar), Opportunities (Fırsatlar), Threats (Tehditler)
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UKKM	Uluslararası Knidos Kültür ve Sanat Akademisi
UNEP	United Nations Environment Program (BM Çevre Programı)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Bilim ve Kültür Örgütü)
YY	Yüzyıl

BİRİNCİ BÖLÜM

1 GİRİŞ

Doğal kaynakların korunması ve devamlılığının sağlanması, 21. yüzyılda insanlığın en önemli sorunlarından biri olmaya devam etmektedir. Dünya nüfusundaki hızlı artışa karşın, doğal kaynakların hızla tüketilmesi, düzenli yerleşim alanlarının daralması, çevre kirliliği ile ilgili problemler, ülkeleri ortak çözüm arama yolunda giderek daha sıkı bir işbirliğine yöneltmektedir. Çevrenin, doğal ve kültürel kaynakların korunması amacıyla yapılan çalışmalar uluslararası sözleşme ve antlaşmalarla hukuki bir zeminde ve bilimsel araştırmaların ışığında yürütülmektedir.

Bilindiği gibi, çevre değerlerinin korunması gerekliliği; doğadaki gerek flora ve gerekse fauna açısından yok olma tehlikesi içerisindeki alanlara doğru artan nüfusun yayılma baskısı, bu alanların öncelikli koruma gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

- Kıyıların kirlenmesi ve mekânsal bozulma,
- Turizmin ekolojik değerler üzerindeki etkisi,
- Biyolojik sistemler ve ekosistem verimliliği açısından bu alanlar korunmaya muhtaçtır.

Bu kapsamda ÖÇK; Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiş yerleri, çevre kirlenmesi ve bozulmasına karşı korumak, bu alanların doğal güzelliklerini ve tarihi değerlerini gelecek nesillere bırakmak için oluşturulmuş bölgelerdir.

Türkiye, biyo - çeşitliliğin korunması amacıyla birçok uluslararası antlaşmaya taraf olmuştur. Bern Sözleşmesi olarak bilinen Avrupa'nın Yaban Hayatının ve Habitatlarının Korunması Sözleşmesi'yle nesli tehdit ve tehlike altında olan türlerin korunması taahhüt edilmiştir. Söz konusu türler ve habitatların korunması "Barselona Sözleşmesi" ile de koruma altına alınmıştır. Bu sözleşmenin ek protokollerinden biri ise "Akdeniz'de Özel Koruma Alanları Kurulması" protokolüdür.

Bu sözleşmeler neticesinde; 19.10.1989 tarihli, 383 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 13.11.1989 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanması ile Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı kurulmuştur. Kuruluş amacı, Bakanlar Kurulunca "Özel Çevre Koruma Bölgeleri" olarak tespit ve ilân edilen alanlardaki çevre değerlerini korumak ve ona yönelik tedbirleri almaktadır. Özel Çevre Koruma Bölgeleri; tarihi, doğal, kültürel vb. değerler açısından bütünlük gösteren ve gerek ülke gerek dünya ölçeğinde ekolojik önemi olan alanlardır. Bu alanlar; özelliklerinin geleceğe ve gelecek nesillere ulaştırılmasını ve doğal kaynakların korunarak kullanılmasını teminen, 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 9. maddesine ve ülkemizin taraf olduğu "Akdeniz'de Özel

Koruma Alanlarına İlişkin Protokol” gereğince Bakanlar Kurulu tarafından ilân edilir. Bu Protokol kapsamında ülkemizdeki ilk Özel Çevre Koruma Bölgesi 1988 yılında ilan edilmiştir.

Bütün dünya da olduğu gibi, ülkemizde de Çevre Koruma için temel prensip: “Tedaviden Önce Koruma, Koruyarak Kullanma ve Geliştirerek Koruma” olmalıdır. Bunun için en rasyonel yaklaşımı, kalkınma hareketi ile çevre değerleri ve bilhassa çevre dengesi arasında uzun vadede kurulması gereken **koruma-kullanma dengesi** teşkil etmektedir. Yukarıda izah edilen amaçlara ulaşılması için Kurum, esas itibariyle Çevre Koruma ve Plânlama fonksiyonlarını yerine getiren bir tarzda teşkilâtlanmış ve buna göre görevlendirilmiştir. Bölgelerde gelişmeler, koruma kararlarının ekolojik boyutunun, plânlama sistemlerinin aktarılması ve bu planların uygulanmasıyla denetim ve kontrol altına alınmaktadır.

Bu alanlarda yapılacak planlama çalışmalarına esas teşkil edecek ilkeler şöyledir:

- Planlama alanı içinde kalan ve doğal yapıları ile ekolojik özellikleri açısından önem arz eden kesimlerin koruma ağırlıklı kullanım dengelerinin kurulmasını sağlamak,
- Sınırlı ve verimli nitelikteki tarım alanlarını korumak,
- Bataklık, sazlık, sulak, çayırılık, türbiyer veya sular gibi ekolojik, kültürel, bilimsel ve rekreasyonel olarak büyük bir kaynak teşkil eden sulak alanların ve kumulların kaybına sebep olacak uygulamaları durdurmak,
- Ülke ölçeğinde önemi olan ve doğal nitelikleri sebebiyle rekreasyonel potansiyele sahip bulunan yerleri planlı bir biçimde koruma - kullanma dengesini sağlamak,
- Bölgelerdeki yerleşim yerlerinin altyapılarını geliştirmek
- Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulları'nca önceden tespit ve ilan edilmiş ve edilecek doğal sit alanlarının korunmasını sağlamak,
- Arkeolojik sit alanlarının korunması ve geliştirilerek değerlendirilmesini sağlamak,
- Bölgelerdeki turizm faaliyetlerinin koruma-kullanma dengesi altında uygulanabilirliğini sağlayıcı ve mevcut turizm taleplerini yönlendirici ve dengeleyici kararlar üreterek planlara yansıtılmak,
- Bölgelerdeki mevcut mimari dokunun ve yöresel özellikleri koruyarak geliştirilmesini sağlamak ve yönlendirmek şeklindedir.

Bu anlayışla Özel Çevre Koruma Bölgeleri'nde planlama çalışmalarıyla;

- Sahip olunan çevre değerlerini korumak,
- Mevcut çevre sorunlarını gidermek ve gerekli tedbirleri almak,
- Koruma kullanma esaslarını belirlemek yoluyla koruma kullanma dengesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

1.1 ARAŞTIRMANIN AMACI

“Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” çalışmasında, bölgenin genel, sosyal, ekonomik, tarihi ve kültürel özellikleri ile özel çevre koruma bölgesine ilişkin tutum ve davranışları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın amaçları şu şekilde belirtilmiştir:

- Temel demografik ekonomik ve sosyal göstergelerine ilişkin istatistiki verilerin ortaya konulması,
- Yönetim planının hazırlanması aşamasında bölgedeki insan faaliyetleri bağlamında çevreye ilişkin tutum ve davranışların belirlenmesi,
- Bölgedeki sektörler ve sektörler arasındaki etkileşimlerin ortaya çıkarılması,
- Bölgenin doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin belirlenmesi aracılığıyla, doğa koruma esasları üzerinde baskı oluşturabilecek konuların ortaya konulması,
- Bölgenin gelecekteki durumuna ilişkin eğilimlerin saptanması,
- Bölgeye ilişkin Kırsal Yerleşim Envanterinin hazırlanması, bölgeye ilişkin verilerin bu envantere işlenmesi ve kırsal - kentsel karakteristik ve korunmaya değer özelliklerinin ilişkin özgün doku ve kimliğin ortaya çıkarılması,
- Bölgeye ilişkin Mimari Yapı Envanterinin hazırlanması, bölgeye ilişkin bu verilerin envantere işlenmesi, bölge sınırları içinde yer alan yerleşimlerin tümünde mimari yapı kimliğinin ve temel yapı tipolojilerinin ortaya konulmasıdır.

1.2 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırma, Antalya İli'ne bağlı 18.01.1990 tarih ve 90/77 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Özel Çevre Koruma Bölgesi ilan edilmiş olan Kaş - Kekova Bölgesi'ndeki, Tablo 1.2'de belirtilen belediye ve köy yerleşimlerinde yürütülmüştür.

Araştırma, konu ile ilgili farklı disiplinlerin birlikte eşgüdüm içinde yürüttükleri, alan çalışması sonucunda elde ettikleri; sosyal doku ve yerleşim alanlarının karakteristik özelliklerini ortaya koyan, envanter ve anket çalışmalarına dayanmaktadır. Ayrıca araştırmada ikincil kaynaklara dayalı mevcut durum analizleri yapılmıştır. Bu analizlerde, alanın mevcut durumunu belirlemede bölgeye ait istatistikler, rapor ve araştırmalardan yararlanılmıştır.

Tablo 1.2. Araştırmanın Yürütüldüğü Yerleşim Birimleri	
Belediyeler	Köyler
Kaş	Çevreli
Demre	Kapaklı
	Üçağz

Bu çalışmada öncelikli olarak, genel bir çerçevede Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin temel demografik özellikleri ile sosyo - ekonomik yapısı betimlenmiştir. Ayrıca temel yönetim yapısı ve güç ilişkilerini belirlemek için bölge kurum ve kuruluşlarının oluşturdukları paydaş analizleri gerçekleştirilmiştir.

Çalışmanın sosyal boyutunun yanı sıra, yerleşim alanlarının özgün mimari karakteristiklerini ortaya koyacak, mimari yapı ve Kırsal Yerleşim Envanterleri ile veri toplama gerçekleştirilmiştir (Bkz. Mimari Yapı ve Kırsal Yerleşim Analiz Çalışması).

1.3 ARAŞTIRMANIN YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

“Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” çalışmasında izlenen yöntem ve yaklaşım; özel koruma alanı kapsamında yaşamlarını sürdürmeye çalışan demografik yapıyı, nicel ve nitel araştırma tekniklerinin birlikteliği ile izleme ve değerlendirmeye yöneliktir. Bu çalışmada paydaş katılımı ile birlikte, sosyal riskleri azaltmaya yönelik risk yönetimi hedeflenmiştir. Bu nedenle araştırmada, **Katılımcı Hızlı Değerlendirme - Participatory Rapid Appraisal (PRA)** yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, farklı yaklaşım ve tekniklerin bir arada kullanılarak, bu özel bölgede yaşamlarını sürdüren insanların bölgenin özel koşulları nedeniyle, olası olumlu - olumsuz etkilenmelere hassasiyeti olan nüfusun, yaşam deneyimi ve koşullarını analiz etme, olası olumsuzlukları azaltıcı ve pozitif yönlerini ise artırıcı, yaşam koşullarını iyileştirici planlama, izleme ve değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Bu araştırma hem nicel (*quantitative*), hem de nitel (*qualitative*) yönü olan bir alan araştırmasıdır. Araştırma şu aşamalardan oluşmuştur:

Birinci Aşama: Ön Keşif Çalışması ve Alanla İletişim Kurulması

- 1- Öncelikle proje uygulama alanının ön ziyareti yapılmıştır. Bu ziyaretin amacı kapsam belirleme için bir keşif çalışmasıdır. Bu ziyarette alanın tanınması hedeflenmiştir ve aynı zamanda yerel toplumsal ilişkiler sağlanmıştır.
- 2- Araştırmaya konu olan yerleşimlerdeki insanların geleneksel ve kültürel yapılanmalarını dikkate alacak şekilde, tüm paydaşların katılımlarının sağlanacağı toplantılar için tarih, yer ve saati birlikte kararlaştırılmıştır.
- 3- Bölgenin insanıyla yapılacak çalışmalar, toplantılar ve görüşmelere ilişkin olarak onay ve görüş alınmıştır.
- 4- Bölge yerleşimlerine ilişkin gözlemlerin dışında, alandan çalışma için gerekli olan ikincil kaynaklar derlenmiştir; dokümanlar, haritalar, raporlar, kitaplar ve gazeteler, vb.

İkinci Aşama: *Nitel çalışmaların Yürütülmesi*

Sosyal boyutlu alan çalışmalarının hassas noktası çalışma etiği gereği, çalışmanın yürütüleceği bölgede, ilgili yerel yönetim ve bölge insanından gerekli onayın alınmasıdır. Bu katılımcılık açısından önemlidir. Bir anlamda, çalışmanın paydaşları olarak alanda ilgili birimlerin bilgilendirilmesi aşaması, araştırmanın kalitesi açısından önem taşımaktadır. Bu çalışmada da bölgedeki yetkililerden ve bölge insanından görüşmeler için onay ve randevular alındıktan sonra, sosyo - ekonomik, tarihi ve kültürel değerlerin belirlendiği temel çalışmanın ikinci aşamasına geçilmiştir. Öncelikle halkın bölgeye ilişkin görüş ve önerilerinin alınması için “İlgi Grupları Toplantıları” düzenlenmiştir. Halkın bu toplantılara katılımının kolaylıkla sağlanması için yapılacağı yerin, merkezi bir konumda olmasına özen gösterilmiştir. Bu kapsamda kimi yerde kahvehaneler, kimi yerde muhtar odaları kullanılmıştır.

Yine bu aşama içinde, interaktif katılımcılığın yer aldığı derinlemesine görüşmeler ve odak grup tartışmaları paydaşlarla yürütülmüştür.

Üçüncü Aşama: *Nicel çalışmaların Yürütülmesi*

- 1- Çalışmanın bu aşamasında alanı temsil edecek büyüklükteki örneklem, özel koruma alanından farklı düzeylerde etkilenmeleri söz konusu olan nüfus üzerinden, farklı ilgi grupları kategorilerinden seçilerek oluşturulmuştur. Bu kişilerle anket formları aracılığıyla yüz-yüze görüşme tekniğine dayalı olarak nicel veriler toplanmıştır.
- 2- Anket formları veri toplama hiyerarşine uygun olarak biçimlendirilmiş ve çoğunluğu kapalı uçlu yapılandırılmış sorulardan oluşmuştur. Soruların hazırlanmasında eğitim düzeyi yetersiz kişiler de göz önünde bulundurularak karmaşık yapılardan kaçınılmıştır.
- 3- Anket formları ile hane halkına ait verileri toplamanın dışında, özel koruma bölgesindeki nüfusun bu bölgeye olan etkileri ve etkilenmelerine ilişkin algı, bilgi ve tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Özellikle olumsuz etkileri ve sosyal riskleri azaltıcı ve olumlu etkilenmeleri arttırıcı, planlamaya yönelik veriler derlenmeye çalışılmıştır.
- 4- Hanehalkı Anketi çalışmalarına paralel olarak, yerleşim alanlarının karakteristik özelliklerini belirleyici, Mimari Yapı ve Kırsal Yerleşim Envanterleri ile yöreye özgü bina tipolojilerini oluşturacak çalışmalar yürütülmüştür.

Dördüncü Aşama: *Veri Analizleri ve Raporlama*

Araştırmanın alan verileri SPSS ortamına aktarılmış, veri kontrolleri tamamlanarak tablolar oluşturulmuştur. Hem nicel hem de nitel çalışmalardan elde edilen bulgulara dayalı olarak, verilerin analizinin yapıldığı rapor yazımı aşamasına geçilmiştir.

1.4 ARAŞTIRMANIN ALAN ÇALIŞMASI VE KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Anket ve mülakat formlarının son haline getirilmesinden sonra, saha çalışmasını yürütecek ve sahada uygulanacak anket formlarını uygulayacak, saha personeli adayları belirlenmiş ve bu kişilere Ankara’da verilen bir eğitimin ardından; görüşmeci, denetçi ve ekip başkanı olarak belirlenen saha personeli, ekipler halinde örnekleme planında belirlenen yerleşim yerlerini ziyaret etmek ve görüşmeleri gerçekleştirmek üzere görevlendirilmiştir.

Araştırma sürecinde;

- Araştırma ekibinden sorumlu kişiler, mevcut durum hakkında bilgi edinmek amacıyla; konuyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmelerde, alana ilişkin var olan yazılı veriler ve istatistikler elde edilmiştir.
- Bölge halkının sosyo - ekonomik yapısını ve sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel değerlere ilişkin tutum, davranış ve beklentilerini belirlemeye yönelik Hanehalkı Anketinin, öncelikle pilot uygulaması gerçekleştirilmiş, akabinde saha uygulaması yapılmıştır.
- Bölgede yer alan yerleşimlerin karakteristik özelliklerinin, (doku ve plan özellikleri, özgün - yapı sistemi ve malzemesi, peyzaj karakteristiği) ortaya çıkarılmasına yönelik kırsal yerleşim envanteri çalışması gerçekleştirilmiştir.
- Mimari Yapı Envanteri çalışması yapılmıştır.
- Araştırma kapsamındaki belde ve köylerden mevcut durum hakkında bilgi almak ve sorunları tespit edebilmek amacıyla **“odak grup toplantıları”** düzenlenmiş ve ayrıca **“derinlemesine görüşmeler”** de yapılmıştır. Toplantı ve görüşmelere köy muhtarlarının katılımına özel önem verilmiştir. Görüşmelerde kullanılmak üzere soru formları hazırlanmış ve böylece toplantıların içerikleri belirlenmiştir. Toplantılar sırasında köylere özgü olarak ortaya çıkan özel konu alanları derinlemesine ele alınmış ve tartışılmıştır.

Araştırmanın güçlükleri

Proje kapsamında, projenin geçerliliğini ve güvenilirliğini etkilemeyecek şekilde, bazı güçlüklerle karşılaşmıştır.

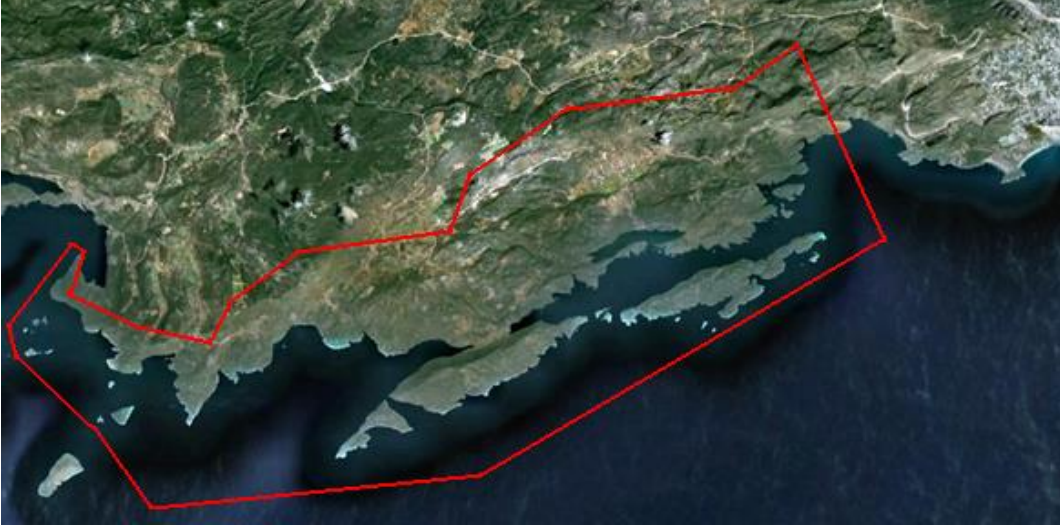
En önemli güçlük, hedef gruplar kapsamında belirlenmiş olan bazı kategorik grupların, evrende yeteri sayıda bulunamayışı olmuştur. Bir diğer sorun, anket çalışması sırasında da görüşmeye kabullerde yaşanmıştır; özellikle kadınlar ve yabancı turistler, bu konuda çekimser davranarak, görüşmelerde ya kendilerini konuya ilgisiz ya da bu konuda bilgi verecek düzeyde görmediklerini ifade etmiştir. Katılımcıların bir kısmı ise, anketlerde sorulan bazı soruları, “haneye özel bilgiler” olduğu gerekçesiyle cevaplamaktan kaçınmış, hatta görüşmek istemediklerini ifade etmiştir.

Araştırmanın bir diğer güçlüğü de, alana ilişkin ikincil verilerin derlenmesinde karşılaşılan sıkıntılar olmuştur. Özellikle analize uygun yeterli düzeyde, düzenli, sistematik ikincil kaynakların yokluğu, yıllara yönelik bazı analizlerin yapılmasında sıkıntı yaratmıştır. Genellikle bölgenin il ve ilçe düzeyinde kayıtları tutulmuş verileri, kurumlardan sağlanabilmiş olmasına karşın, diğer alt - birim yerleşim belde - köy alanlarına ilişkin sosyo - ekonomik verilerin geneli, görüşme ve gözlemlere dayalı sağlanmıştır.

Ayrıca çalışmanın iş akışında, kurum ve kuruluşlarla yapılan görüşmelerde; onların iş planlarına uymak zorunda olmanın getirdiği aksamalar ile proje birimi ile eşgüdüm içinde olmanın da gereği, bazı bürokratik işlemlerden kaynaklı gecikmeler yaşanmasından dolayı alan uygulamalarının, hedeflenen sürede gerçekleşmemesine dayalı, alan takviminde öngörülmeven bazı ötelemeler yaşanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2 ARAŞTIRMA ALANININ MEVCUT DURUMU

Şekil 2.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nin Uydu Görünümü

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi, Antalya İl sınırları içerisinde yer almakta olup; 18.01.1990 tarih ve 90 / 77 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilmiştir. Bölge Kaş İlçesi'nin doğusunda Ulu Burun'dan başlayan ve Kekova Burnu'nun doğusunda, Kale (Demre) ovasında biten kıyı alanı ile kıyı boyunca uzanan adalardan oluşmaktadır. Yaklaşık 260 km²'lik bir alanı kaplamaktadır.

ÖÇK Bölgesi sınırları içerisinde 3 kırsal yerleşme bulunmaktadır. Bunlar kıyıda yer alan Üçağz Köyü ve bu köyün Kale Mahallesi ile daha iç kesimlerde kurulmuş olan Kapaklı ve Çevreli köyleridir. Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde yer alan adalar ise; bölgeye adını veren Kekova Adası, İç Ada, Toprak Adası, Aşırılı Ada ve Kışnali Ada'dır. Kara ulaşım imkanlarının kısıtlı olduğu bölge kıyılarına denizden ulaşım teknelerle sağlanmaktadır.

2.1 BÖLGENİN TARİHİ VE ÖNEMİ

Akdeniz kıyısında yer alan Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi, tarih boyunca birçok yerleşime konu olmakla birlikte, pek çok medeniyete de ev sahipliği yapmıştır. Bölgenin bilinen tarihi M.Ö.XVI. yy'a kadar uzanmaktadır. M.Ö.IV.yy'ın ikinci yarısında Perikles tarafından zapt edilen bölge, daha sonra İskender tarafından alınmış; sonrasında sırasıyla, Roma ve Bizans hakimiyetine girmiş, Malazgirt Savaşı'nın ardından Selçuklu İmparatorluğu'na bağlanmıştır. Kekova, tarihi geçmişi ve önemiyle özel bir yer teşkil eder.

Dolichiste (Kekova)

Doğa ve tarihin bütünleştiği bir dünya cenneti olan Kekova, olağanüstü güzellikleri bünyesinde barındırmaktadır. Mavi yolculuk yapanların kolayca ulaşım gezebildiği ve yatlarını emin bir şekilde durabileceği bir yer olan Kekova, tarihle iç içe inanılmaz güzellikler sergiler. Kekova`ya denizden ulaşım, Kale Çayağzı`ndan kiralanan kayıklarla yapılmaktadır.

Kaş - Kekova arasında yer alan Sıcak Yarımadası İskelesi`nde Aperlai Antik Kenti, yarımadanın ucunda Toprakada ve Karaada yer alır. Bundan sonra Kekova Adası uzanmaktadır. Bu adadan dolayı tüm bölge Kekova adıyla anılmaktadır. Kekova Adası depremlerle biraz suya batmış, bu nedenle buraya batık şehir denilmiştir. Kekova Adası'nın karşısında Kaleköy ve biraz ileride de yatlar için sakin bir koy olan Üçağz Köyü bulunmaktadır (Kaynak: Kültür Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, <http://www.kvmgm.gov.tr>).

Burası tarihle doğanın ve bugünkü yaşamın iç içe olduğu bir bölgedir. Sıcak İskelesindeki Aperlai, Batık Kent, Kaleköy'deki Simena, Üçağz'da bulunan Theimussa, Gökkaya Koyu üzerindeki Istlada birbirine çok yakın antik kentlerdir. Deniz kenarındaki bu kentlerden başka; Kılıçlı'da Apollonia, Üçağz'a 2 km. uzaklıkta yol üzerindeki Çevreli'de Tyberissos antik kenti bulunmaktadır. Tyberissos eski adı Tirmisin olan ovaya bakan 365m. yükseklikteki bir tepe üzerinde bulunmaktadır. Dağın eteklerinde bir düzineye yakın Lykia lahdi ve güvercin yuvası şeklindeki Lykia kaya mezarları bulunmaktadır ki bunlar Hellenistik ve Roma çağına aittir. Antik şehir tepenin iki zirvesinde yer almaktadır. Kuzeyde şehrin Akropolisini bulunmaktadır. Daha alçak olan güney tepesinde ise Dor düzenindeki Apollon Tapınağı'nın üzerinde, onun taşları ile yapılmış olan bir kilise bulunmaktadır.

Çevreli'den Kapaklı'ya gidilen yol üzerinde, Çevreli'ye 4km. mesafede İnişdibi bulunmaktadır. İlginç yapılarıyla ünlü Istlada antik kenti de bu bölgededir. Tarihte bölge kentlerinden birkaçı birleşerek Lykia Birliği içinde yer almışlardır. Bu kentler; Aperlai, Simena, Apollonia ve İsinda'dır. Tarihi yerleşim yerleri olan Kekova, Simena, Batık Şehir, Sıcak İskelesi'ndeki Aperlia'da bu bölgededir. (Demre Kaymakamlığı-2010, www.demre.gov.tr)

Kekova Adası

Bölgeye adını veren ada, Kale Köyü'nün önünde uzanan büyükçe bir adadır. Ucunda yer alan Tersane Koyu'na tekneler yerleşebilmektedir. Burada Bizans Devri'ne ait bir kilisenin apsisi ile karşılaşılır. Kazı yapılmadığı için tarihini bilinmeyen bu adanın hemen her tarafı kalıntılarla doludur. Tersane Koyu'na göre sağ tarafta, denize batmış dükkânlar ile sol tarafta batık şehrin su içindeki kalıntıları görülmektedir. Kıyı takip edildiğinde, evlerin yarısının sulara gömüldüğünü ve merdivenlerin denize indiğini görülmektedir. Ayrıca denizin içinde temeller ve ev tabanlarını da görmek mümkündür. (Demre Kaymakamlığı-2010, www.demre.gov.tr)

Teiminssa (Kale -Üçağız)

Üçağız Koyu tekneler için iyi bir barınak ve aynı zamanda doğal bir limandır. Koyun kuzey kıyısında yer alan Üçağız Köyü'nün içinde görülen kalıntılar Teiminssa Antik Kentine aittir. Şehrin tarihi hakkında pek bilgi yoktur, ancak bir kitabeden tarihinin M.Ö.IV. yüzyıla kadar uzandığı anlaşılmaktadır. Burada daha çok mezar kalıntıları görülmekle birlikte, köyün kıyısında söveleri hâlâ yerinde bir kapı ile alçak bir kayalık üzerinde kule kalıntısı da görülmektedir.

İskelenin hemen arkasında bulunan bir mezar M.Ö.IV. yüzyıla ait olup; ev tipinde ve üzerinde çıplak bir genç erkek tasviri bulunmaktadır. Kitabesinde Kluwanimi'ye ait olduğu yazılıdır.

Doğuda denizin hemen yukarısında birbiri üzerine binmiş hissini veren birçok lahit görülmektedir. Bu mezarların çoğu Hellenistik ve Roma dönemine aittir. Mezarların üzerindeki yazıtlar da Kyaenai ve Myra vatandaşı diye yazılıdır.

Kaleköy'deki Simena, Apollonia, İsinda ve Aperlai ile birlik oluşturmanın yanında; Theimussa, Myra ve Kyaenai ile bir birlik oluşturmuş olup, o şehirlerden birisi ile Lykia Birliği'nde temsil edilmekteydi. Şehrin doğu ucunda kayaların kesilmesiyle 28m. uzunluğunda, 8m. genişliğinde bir iskele bulunmaktadır. Kayaların kesilme izleri bugün de görülebilir. Buradan Kaleköy'de bulunan Simena'ya geçilir(Prof. Dr. Coşkun Özgünel, Arkeolog - Teiminssa Arkeolojik Gözlem ve İrdeleme Raporu).

Kaş

Kaş'ın M.Ö. 2000 yılındaki isminin Habessos olduğu ileri sürülür. Şehirde bulunan ve iki ayrı dilde yazılmış bir yazıta göre; antik dönemde, Orta Lykia Bölgesi'nin eski liman kenti Antiphellos'un üzerine kurulmuştur. 20.Yüzyılın başlarına kadar da Andifli olarak adlandırılmıştır. Bölge ormanlarından elde edilen sedir ağacı, meşe palamudu ticareti ve süngerçilik sayesinde gelişerek, kendine yeten zengin bir şehre dönüşmüştür.

Kaş'ın tarihsel kalıntıları arasında en dikkat çeken anıtlarından biri, Uzun Çarşı Caddesi üzerinde karşımıza çıkan ve M.Ö. IV. yüzyıla tarihlenen bir lahittir. Kent içinde birçok kaya mezarı, lahitler ve "Mausoleion" adı verilen mezar anıtları ile karşılaşmak mümkündür. Akropol olarak nitelenen yükseltinin Meis Adası'na bakan yüzünde, günümüze ulaşabilmiş işçiliği düzgün sur kalıntıları görünür. Şehrin batısında, Antiphellos'un Hellenistik döneme tarihlenen tiyatrosu ise oldukça sağlamdır(Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal, Anadolu Kültür Tarihi, 1988 - Ankara).

2.2 COĞRAFİ KONUMU

Şekil 2.2.1. Kaş - Kekova Bölgesi Haritası

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Antalya İli, Akdeniz Bölgesi sınırları içinde ve il merkezinin batı kısmında yer almaktadır. Bölge, koy, ada, yarımada ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. İklim tipik Akdeniz iklimidir. Gerek arazi yapısının tarıma elverişli olmaması, gerekse yakın zamana kadar ulaşımda karşılaşılan güçlükler, bölgenin doğasının tahribatının önüne geçmiştir.

Şekil 2.2.2. Kaş Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi 18.01.1990 tarih ve 90/77 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilmiştir. Bölge Kaş İlçesi'nin doğusunda Ulu Burun'dan başlayan ve Kekova Burnu'nun doğusunda, Kale (Demre) ovasında biten kıyı alanı ile kıyı boyunca uzanan adalardan oluşmaktadır. Yaklaşık 260 km²'lik bir alanı kaplamaktadır. Bölge sınırları içerisinde 3 kırsal yerleşme bulunmaktadır. Bunlar kıyıda yer alan Üçağız Köyü ve bu köyün Kale Mahallesi ile daha iç kesimlerde kurulmuş olan Kapaklı ve Çevreli köyleridir. Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde yer alan adalar ise; bölgeye adını veren

Kekova Adası, İç Ada, Toprak Adası, Aşırılı Ada ve Kışnali Ada'dır. Kara ulaşım imkanlarının kısıtlı olduğu bölge kıyılarına denizden ulaşım teknelerle sağlanmaktadır.

Kaş İlçesi'nin toplam yüzölçümü 2.231 km²'dir. Batıda, Eşen Çayı ile Muğla'nın Fethiye İlçesi'nden ayrılır. Doğuda Kale (Demre)'ye, kuzeyde ise Elmalı ilçelerine komşudur. Akdeniz'de tam karşısında, 1.800 m. mesafede Yunanistan'a bağlı Meis Adası bulunur. Antalya İl Merkezi'ne 186 km. mesafedeki Kaş'ın sahil uzunluğu 70 km. civarındadır.

Kaş'ta Akdeniz iklimi hüküm sürmekte olup; yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlıdır. Deniz seviyesinden 700 m. yüksekliğe kadar Akdeniz iklimi etkisi görülür. Yüksek kesimler ise karasal iklim etkisindedir.

Demre, Antalya Körfezi'nin batısında Teke Yarımadası'nın güneyinde yer alan bir ilçe olup, doğusunda Finike İlçesi, batısında Kaş İlçesi, güneyinde ise Akdeniz ile sınırdır.

Üç tarafı dağlarla çevrili ilçenin kurulduğu arazi; Demre Çayı'nın taşıdığı verimli alüvyonlu topraklardan meydana gelmiştir. Akdeniz ikliminin tipik karakteristik özelliklerinin yaşandığı Demre de, yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağmurlu geçer.

İlçenin toplam olarak yüz ölçümü 47.322 hektar olup, tarım arazisi 5.350 hektar, çayır mera 50 hektar, orman arazisi 31.922 hektar, su yüzeyi 300 hektar, tarım dışı arazi ise 9.600 hektardır (Demre Kaymakamlığı-2010, www.demre.gov.tr).

Fotoğraf 2.2.1. Kaş - Kekova'dan Görünüm

Fotoğraf 2.2.2. Kaş - Kekova'dan Görünüm

2.3 İDARİ YAPI

Demre İlçesi, 1 Merkez Belediyesi, 1 Belde Belediyesi ve 9 Köy Muhtarlığından oluşmuştur. İlçeye bağlı belde, Beymelek'dir. Köyler ise Köşkerler, Belören, Çağman, Çevreli, Davazlar, Gürses, Üçağız, Kapaklı ve Yavu'dur.

Antalya İli'ne bağlı ve Akdeniz kıyısında yer alan Kaş İlçesi; 1 Merkez Belediyesi, 9 Merkez Mahalle, 5 Belde Belediyesi ve 48 Köy Muhtarlığından oluşmuştur. İlçeye bağlı beldeler; Gömbe, Kalkan, Kınık, Ova ve Yeşilköy'dür.

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi yerleşim yerleri; Üçağız, Kapaklı ve Çevreli köylerinden oluşmakta olup, bu köyler idari açıdan Antalya İli Demre İlçesi'ne bağlıdır.

2.4 DEMOGRAFİK YAPI

Antalya İli'nin nüfusu, 2009 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt sistemi sonuçlarına göre 1.919.729 kişidir. Nüfusun 1.331.743'ü şehirlerde yaşarken, 587.986'sı belde ve köylerde yaşamaktadır. Şehirde yaşayanların oranı % 69, köyde yaşayanların oranı % 31'dir. Yine aynı nüfus sayımı sonuçlarına göre; il merkezi nüfusu 955.573, ilin nüfus yoğunluğu ise km² başına 93 kişidir. (TUİK,2009) Nüfus bakımından en büyük ilçeleri sırasıyla; Muratpaşa, Kepez, Alanya, Manavgat ve Serik'tir. Nüfus bakımından en küçük ilçesi İbradı, yüzölçümü bakımından en büyük ilçesi Korkuteli'dir.

Antalya İli şehirleşme oranı ve sanayi iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı bakımından, Türkiye ortalamalarının altındadır. Yıllık nüfus artış hızı, kişi başına gayri safi yurtiçi hasıla ve tarım kolunda çalışanların toplam istihdama oranı ise Türkiye ortalamasının üstündedir.

Antalya'daki ilçe sayısı 19, belediye sayısı 93 ve köy sayısı ise 538'dir.

Araştırma alanı içinde yer alan Kaş ve Demre yerleşimlerinin, ÖÇK Bölgesi kapsamındaki köy ve ilçe nüfusları Tablo 2.4.1 ve Tablo 2.4.2'de görülmektedir.

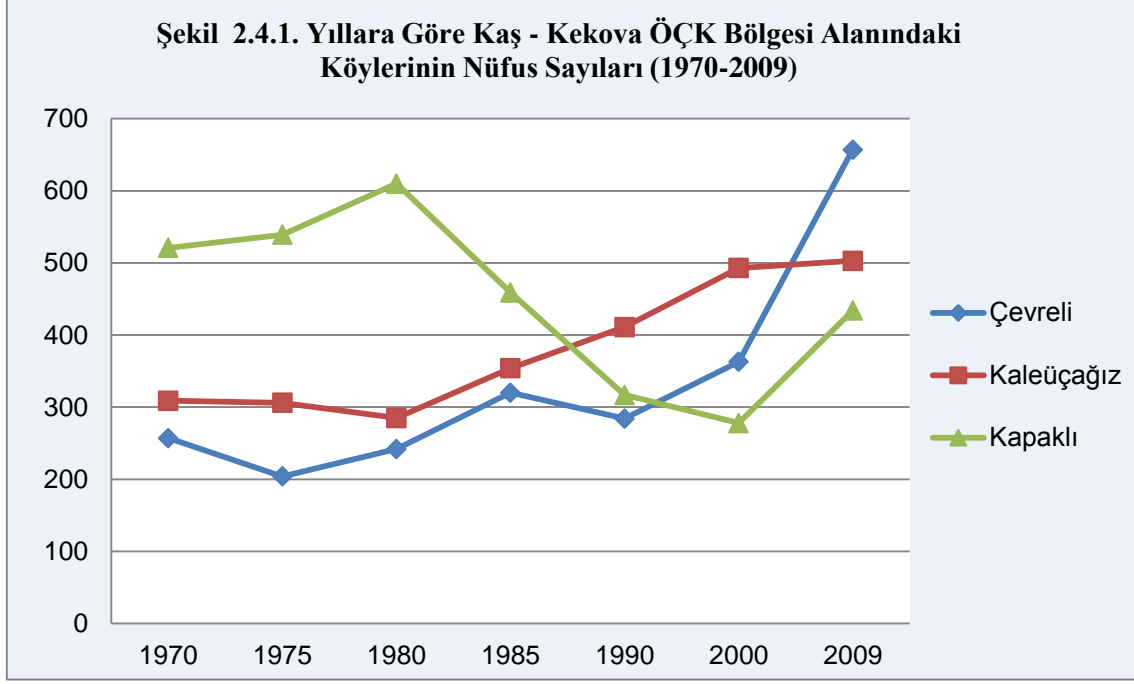
	Erkek	Kadın	TOPLAM
Çevreli	324	333	657
Üçağız	255	248	503
Kapaklı	226	208	434
TOPLAM	805	789	1594

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 2.4.2 Nüfus verilerine göre; ilçe merkezlerinde önemli artışlar gerçekleşmesine karşın, köy nüfuslarının benzer oranda artışı söz konusu değildir. Köy nüfusları 1970'li yıllardan 1980'li yılların ortalarına kadar hemen hemen aynı kalmış, bu tarihten itibaren kısmi bir artış göstermiştir.

	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2007	2008	2009
Kaş	2.099	2.493	3.158	4.002	4.560	6.361	5.922	6.322	6.857
Demre	5.201	6.790	6.656	11.667	13.793	13.900	15.762	15.662	15.574
Çevreli	257	204	242	320	284	363	613	641	657
Üçağız	309	306	285	354	411	493	462	513	503
Kapaklı	521	539	610	459	317	278	346	434	434
TOPLAM	8.387	10.332	10.951	16.802	19.365	21.395	23.105	23.572	24.025

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

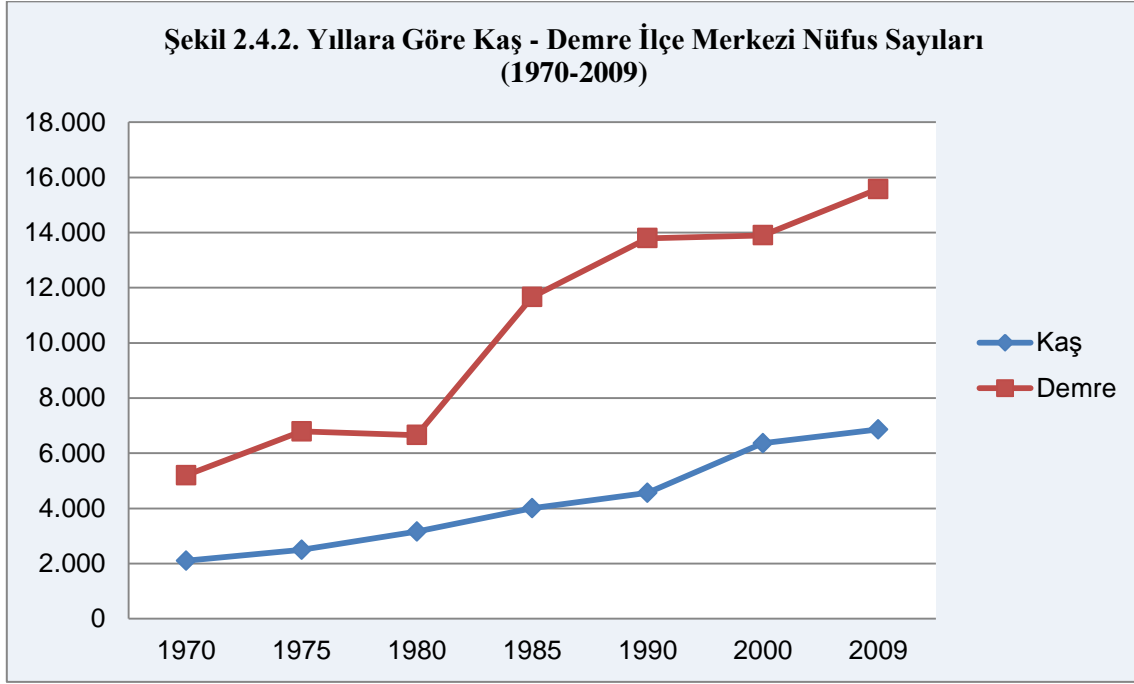

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi yerleşim yerlerinden Kapaklı ve Çevreli köylerinin nüfusu özellikle 2000 yılından itibaren istikrarlı bir şekilde artmaktadır. Üçağız Köyü nüfusu ise 2000 yılından itibaren aynı kalma eğilimindedir (Şekil 2.4.1.).

Üçağız Köyü'nde bugün yaşayan nüfusun bir bölümünün 1920'li yıllarda bir mübadele uygulaması ile Meis, Rodos ve Midilli Adası'ndan geldiği bilinmektedir. Köyde ve yörede yaklaşık 200 yıl öncesine kadar uzanan bir bilgi aktarımına dayalı olarak, Rum'larla birlikte oturan, Türk nüfusun var olduğu bilinmektedir.

Üçağız Köyü'nün yerleşik nüfusunun uzun dönem ortak geçmişe sahip oldukları için, uzak - yakın birbirinin akrabası olduğu belirlenmiştir. Bazı ailelerin özgeçmişleri 150 yıl öncesine kadar izlenebilmektedir. Bunun yanı sıra; bugünkü nüfusun bir bölümünün; yakın çevreden Kaş ve Kale (Demre'ye) yakın köylerden, özellikle Kapaklı'dan 35-40 yıl önce geldikleri anlaşılmaktadır (Demre Nüfus Müdürlüğü 17.07.2010).

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul>) & (<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Kaş ve Demre ilçe merkezleri nüfusu 1970 yılından itibaren sürekli ve istikrarlı bir şekilde artış göstermektedir. Demre İlçe Merkezi nüfusu Kaş İlçe Merkezi'nin nüfusuna göre özellikle 2000 yılından itibaren daha yüksek oranda artmaktadır (Şekil 2.4.2.).

2.5 SOSYO - EKONOMİK YAPI

Antalya İli şehirleşme oranı ve sanayi iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı bakımından, Türkiye ortalamalarının altındadır. Yıllık nüfus artış hızı, kişi başına gayri safi yurtiçi hasıla ve tarım kolunda çalışanların toplam istihdama oranı ise Türkiye ortalamasının üstündedir.

Antalya ekonomisi “3T” olarak adlandırılan, “Turizm, Tarım ve Ticaret” sektörleri üzerine yoğunlaşmıştır. Araştırmaya konu olan ÖÇK Bölgesi'nde ise sosyo - ekonomik yapı turizm ve tarım üzerine konumlanmıştır. Ticaret ve sanayi ise, tarım ve turizme göre daha arka plandadır.

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nin sosyo - ekonomik yapı analizi ilgili kurum ve kuruluşlardan elde edilen veriler ile muhtar görüşmeleri kapsamında derlenen bulgulara dayanmaktadır. Bu değerlendirmede yerleşim birimlerinin idari yapı özellikleri veri toplamada belirleyici olmuştur. Genellikle il ve ilçe düzeyinde bazı sistematik kayıtlara ulaşılmakla birlikte, özellikle kırsal yerleşim birimleri olan köy ve beldelere ilişkin verilerin derlenmesinde muhtar beyanlarına dayalı bilgiler temel alınmıştır.

Bu kapsamda derlenen, Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi içinde yer alan yerleşimler ile Kaş ve Demre ilçe merkezlerinin sosyo - ekonomik yapısına ilişkin özet veriler Tablo 2.5.1’de yer almaktadır.

Tablo 2.5.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi İlçe ve Köy Yerleşim Özet Sosyo - Ekonomik Yapı Tablosu					
Yerleşim Yeri	2009 Nüfus*	Hane Sayısı**	Kamusal Yapılar	Altyapı	Geçim Kaynakları
Demre	15.574	5.500	Kaymakamlık ve bağlı birimler, İlçe belediyesi ve bağlı birimler, İlk ve ortaöğretim kurumları, Jandarma ve emniyet birimleri, Devlet hastanesi, PTT, Adliye, Akdeniz Su Ürünleri Enstitüsü	İçme suyu şebekesi mevcuttur. Kanalizasyon sistemi ve Atık su arıtma tesisi yoktur.	Tarım, Turizm, Ticaret
Kaş	6.857	1800	Kaymakamlık ve bağlı birimler, İlçe belediyesi ve bağlı birimler, İlk ve ortaöğretim kurumları, Jandarma ve emniyet birimleri, devlet hastanesi, PTT, Adliye	İçme suyu şebekesi, Kanalizasyon sistemi ve Atık su arıtma tesisi mevcuttur.	Turizm, Tarım, Balıkçılık, Ticaret
Çevreli	657	180	Muhtarlık, İlköğretim okulu, Cami, Sağlık evi bulunmaktadır. Taşımali eğitim uygulanmaktadır.	İçme suyu şebekesi mevcuttur. Kanalizasyon ve atık su arıtma sistemi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır.	Seracılık, Arıcılık, Doğal bitki ticareti
Üçağz	503	200	İlköğretim ve anaokulu, Sağlık Evi(Personel yoktur), Muhtarlık, Cami, Sahil Güvenlik, bulunmaktadır. Taşımali eğitim uygulanmaktadır.	İçme suyu şebekesi mevcuttur. Kanalizasyon ve atık su arıtma sistemi yoktur. Foseptik kullanılmaktadır.	Turizm, Seracılık, Balıkçılık, Doğal bitki ticareti
Kapaklı	434	100	İlköğretim okulu gayri faaldir. Anaokulu mevcuttur. Cami bulunmaktadır. Taşımali eğitim uygulanmaktadır.	Kanalizasyon şebekesi yok, Atık su arıtma yok, İçme suyu şebekesi yok	Seracılık, Hayvancılık, Doğal bitki ticareti

*2009 TÜİK ADNKS Verileri

** 2010 Muhtar ve Belediye Görüşmeleri

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Belediye ve Muhtar Görüşmeleri

Ayrıca Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi’ndeki yerleşim birimlerini betimleyen veriler, ilgili yerleşim yerleri adları altında, alt başlıklar halinde ayrıntılı olarak verilmiştir.

2.5.1 Araştırma Alanında Bulunan Yerleşim Yerleri

2.5.1.1 Çevreli Köyü

Çevreli Köyü'nün 2009 ADNKS'ye göre nüfusu 657 kişi, hane sayısı ise 180'dir. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık, 2 cami, 1 sağlık evi ve 1 - 5'inci sınıflara eğitim veren 1 İlköğretim okulu bulunmaktadır. Köyün öğrencileri eğitimlerine taşınmalı sistemle Demre'de devam etmektedir. Haftada 1 gün aile hekimliği uygulaması kapsamında köye doktor gelmektedir.

Köyün içme suyu şebekesi mevcuttur. Kanalizasyon ve arıtma sistemi yoktur. Foseptik gemi ile denizden alınmaktadır. Kanalizasyon şebekesi projelendirme aşamasındadır. Katı atıklar ve çöp ÖÇKKB'nin tahsis ettiği çöp aracıyla toplanmaktadır.

Köyde sivil toplum kuruluşu, kooperatif ve yangınla mücadele merkezi yoktur. Antalya-Çevreli arasında minibüs seferi bulunmaktadır. Köyden Antalya'ya sabah 08:00 ile 15:00, Antalya'dan köye 09:00 ile 15:00 saatleri arasında araç çalışmaktadır.

Köyün temel geçim kaynağı seracılıktır. Hanelerin % 95'i seracılıkla uğraşmaktadır. 6 hane arıcılıkla yapmaktadır. Köyün denize kıyısı yoktur. Bu nedenle turizmden ve balıkçılıktan gelir elde edilmemektedir. Hayvan yetiştiriciliği yapan hane yoktur. Doğal bitki toplayıcılığı (keçiboynuzu, kekik, adaçayı) oldukça yaygındır ve ek gelir oluşturmaktadır.

Köyde esnaf olarak 2 bakkal, 2 kahvehane ve 2 marangozhane bulunmaktadır.

Köyün en öncelikli sorununun 'imar planı ve buna bağlı olarak konut sıkıntısı' olduğu beyan edilmiştir. Gençlerin maddi imkanlarının yeterli olmasına rağmen, evlerinin bulunmaması nedeniyle evlenemedikleri ve bu durumun sosyal problemlere neden olduğu ifade edilmiştir (Çevreli Köyü Muhtar Beyanları - 2010).

2.5.1.2 Kapaklı Köyü

Kapaklı Köyü'nün 2009 ADNKS'ye göre nüfusu 434 kişi, hane sayısı ise 100'dür. Köyde kamu kuruluşu olarak 1 anaokulu, 4 Cami mevcuttur. Muhtarlık binası yoktur. Köyün öğrencileri Demre İlçe Merkezi'nde taşınmalı sistemle eğitim görmektedir. Köyde bulunan camilerin ikisinde imam bulunmamaktadır.

Köyün içme suyu şebekesi yoktur. Kanalizasyon ve atık su arıtma tesisi de yoktur. Katı atıklar ve çöpler ÖÇKKB'nin tahsis ettiği çöp aracıyla toplanmaktadır.

“Kapaklı Köyü Hayırlar Yaptırma ve Yaşatma Derneği” köy halkı tarafından oluşturulan tek sivil toplum kuruluşudur.

Antalya - Kapaklı arasında günde 1 sefer olmak üzere minibüs çalışmaktadır. Kapaklı'dan sabah saat 08:00'da hareket eden araç, saat 15:30'da Antalya'dan köye dönmektedir.

Köy halkının temel geçim kaynağı seracılıktır. Hanelerin % 70'inin serası bulunmaktadır ve sebze yetiştiriciliğinden elde ettikleri gelire geçmektedir. Köyde tüm hanelerin zeytin ağacı olmasına rağmen, zeytincilikten elde edilen gelir sınırlıdır. Yeterli su bulunmadığı için, Narenciye üretimi ve tarla tarımı yoktur. Doğal bitki (Keçiboynuzu, kekik, adaçayı vb.) toplanmakta ve toptancılara satılmaktadır.

Köy halkı geleneksel Yörük yaşam tarzını korumamakla birlikte, yine de yaz aylarını yaylada geçirmektedirler. Köyde 20 hane hayvancılıkla uğraşmaktadır. Köy halkının 2000 civarında küçükbaş (keçi) hayvanı vardır.

Köyün denize kıyısı yoktur. Bu nedenle turizmden gelir elde edilememektedir. Köyde ticari ve turistik işletme bulunmamaktadır.

Köyün en öncelikli sorunlarının, tarımsal sulama ve imar planı eksikliği olduğu beyan edilmiştir (Kapaklı Köyü Muhtar Beyanları - 2010).

2.5.1.3 Üçağz Köyü

Üçağz Köyü'nün 2009 ADNKS'ye göre nüfusu 503 kişi, hane sayısı ise 200'dür. Köy yerleşimi Üçağz ve Kale Mahallesi yerleşiminden oluşmaktadır. Köyde kamu kuruluşu olarak muhtarlık, 2 cami, Sahil Güvenlik Komutanlığı, anaokulu ve 1 - 3'üncü sınıflara eğitim veren 1 İlkokul ile sabit personeli olmayan 1 sağlık evi bulunmaktadır. Köye haftada 1 gün aile hekimliği uygulaması kapsamında doktor gelmektedir. Köyün öğrencileri eğitimlerine taşınmalı sistemle Demre'de devam etmektedir.

Köyün içme suyu şebekesi mevcuttur. Kanalizasyon ve atık su arıtma sistemi yoktur. Foseptik gemi ile denizden alınmaktadır. Katı atıklar ve çöp ÖÇKKB'nin tahsis ettiği çöp aracıyla toplanmaktadır.

Köyde sivil toplum kuruluşu bulunmamaktadır. Antalya - Kaleüçağz arasında günde 1 sefer olmak üzere minibüs çalışmaktadır. Kaleüçağz'dan sabah saat 08:00'da hareket eden araç, saat 18:00'da Antalya'dan köye dönmektedir.

Köyün temel gelir kaynağı turizmdir. Köyde 20 küçük tekne, 70-80 arası 22-25 metre uzunluğunda turistik tur teknesi, 7 tane 25 metreyi aşan tur teknesi bulunmaktadır. 15 hane geçimini balıkçılıktan sağlamaktadır. 15 hane geçimini seracılıktan temin etmektedir. Doğal bitki toplayıcılığı (*keçiboynuzu, kekik, adaçayı*) oldukça yaygındır ve ek gelir oluşturmaktadır. Yaklaşık her hanenin zeytin ağacı olmasına rağmen, ağaçlar bakımsız ve verimsizdir.

Narenciye üretimi yoktur. Hayvancılık yok denecek kadar azdır. Köyde toplam 20 civarında büyükbaş hayvan bulunmaktadır.

Köyde esnaf olarak 2 Market, 2 Bakkal(Kale Mahallesi), 7 restoran, 4 Turistik eşya Mağazası - halıcı(Üçağız), 4 Turistik eşya mağazası (Kale Mahallesi) ve yöresel ürünlerin satıldığı 50 seyyar tezgah bulunmaktadır.

Turistik tesis olarak Üçağız'da 6 ve Kale Mahallesi'nde 9 Pansiyon bulunmaktadır. Toplam yatak kapasitesi 160-170 arasındadır. Köy halkı arasında turizm işçiliği ve gemi adamlığı (kaptan, rehber, turcu, işçi) yaygındır ve istihdamın gelişim eğilimi bu yöndedir.

Köyün en öncelikli sorununun 'arıtma altyapısının olmaması' olduğu beyan edilmiştir (Üçağız Köyü Muhtar Beyanları - 2010).

2.5.1.4 Demre İlçe Merkezi

Demre İlçe Merkezi Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi sınırları içinde yer almamakla birlikte, ÖÇK Bölgesi'ni oluşturan Çevreli, Kapaklı ve Üçağız köylerinin bağlı olduğu idari ve sosyo - ekonomik merkezdir. Demre İlçe Merkezi'nin 2009 ADNKS'ye göre nüfusu 15.574 kişi, hane sayısı ise 5.500'dür. İlçenin toplam olarak yüz ölçümü 47.322 hektardır. İlçede yer alan kamu kurum ve kuruluşlarından merkezi idareye ait olanlar İlçe Kaymakamlığı, yerel idareye ait olanlar İlçe Belediyesi bünyesinde hizmet vermektedir. İlçe Merkezi'nde bulunan kamu kurum kuruluşları, STK'lar, kamu yararına faaliyet gösteren kuruluşlar ve ticari işletmelerin listesi rapor ekinde "Merkez Tayin Formlarında" ayrıntılı olarak verilmiştir.

İlçe Merkezi'nde içme suyu şebekesi mevcuttur. Kanalizasyon sistemi ve atıksu arıtma tesisi bulunmamaktadır(Demre Belediyesi, 2010).

İlk defa 1904 yılında Eynihal adıyla köy statüsüne kavuşan Demre; 6 Haziran 1968 yılında 4 köyün birleşmesiyle Belediye; 4 Temmuz 1987 gün ve 3392 sayılı yasa ile de Kale adıyla ilçe olmuştur. 24.03.2005 tarih ve 5322 sayılı Kanunla Kale ismi Demre olarak değiştirilmiştir(Demre Kaymakamlığı, 2010).

Çok eski bir yerleşim birimi olan Demre İlçesi'nin ekonomik yapısının ağırlıklı bölümü tarıma dayanmaktadır. Seracılık ve sebze üretimi tarımın en hızlı gelişen koludur. İlçe merkezinde büyük ölçekli sanayi tesisi bulunmamaktadır. İlçede Kumluca Ticaret Odası'nın 2010 kayıtlarına göre toplam 434 ticaret ve esnaflıkla uğraşan işyeri bulunmaktadır.

İlçe Batı Akdeniz sahil şeridinin en güzel bölümlerinden biri üzerinde kurulmuş olmasına ve çok önemli tarihi eserlere sahip olmasına rağmen turizmden gerekli geliri elde edememektedir. Bununla beraber ilçe merkezinde bulunan Myra Antik Kenti ve Noel Baba

Müzesi Türkiye’de en fazla günü birlik ziyaret edilen ören yerleri arasında bulunmaktadır(Demre Belediyesi, 2010).

Demre İlçesi’nin sosyo - ekonomik yapısına ilişkin veriler Tablo 2.5.1’de yer alan özet tablo ile rapor içinde tarım ve hayvancılık, sanayi ve ticaret, turizm, eğitim, demografik yapı ve sağlık alt başlıkları ve rapor ekinde yer alan Merkez Tayin Formları’’ kapsamında ayrıntılı olarak verilmiştir.

2.5.1.5 Kaş İlçe Merkezi

Kaş İlçe Merkezi’nin 2009 ADNKS’ye göre nüfusu 6.857 kişi, hane sayısı ise 5.500’dür. İlçede yer alan kamu kurum ve kuruluşlarından merkezi idareye ait olanlar İlçe Kaymakamlığı, yerel idareye ait olanlar İlçe Belediyesi bünyesinde hizmet vermektedir. Kaş İlçe Merkezi’nde bulunan kamu kurum kuruluşları, STK’lar, kamu yararına faaliyet gösteren kuruluşlar ve ticari işletmelerin listesi rapor ekinde “Merkez Tayin Formlarında” ayrıntılı olarak verilmiştir.

Kaş İlçe Merkezi’nde içme suyu şebekesi, kanalizasyon sistemi ve atık su arıtma tesisi mevcuttur(Kaş Belediyesi, 2010).

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi, Kaş İlçe Merkezi’ni kapsamamakla birlikte; ilçeye bağlı Kekova bölgesinde yer alan Kekova Adası, İç Ada, Toprak Adası, Aşırılı Ada ve Kışnali Ada ÖÇK Bölgesi sınırları içinde yer almaktadır. Üzerinde yerleşim bulunmayan ve kara ulaşım imkanlarının kısıtlı olduğu bölge kıyılarına, ulaşım denizden teknelerle sağlanmaktadır. Dolayısıyla Kaş İlçe Merkezi’nin sosyo - ekonomik gelişimi ÖÇK Bölgesi’ni yakından ilgilendirmekte ve etkilemektedir.

Geleneksel olarak 1980’li yıllara kadar Kaş ekonomisi tarım, özellikle zeytincilik ve balıkçılığa bağlı kalmıştır. Bu yıllardan sonra ilçe ekonomisi gelişen turizm sektörünün etkisiyle farklı bir yöne kaymıştır. Kaş’ta geleneksel tarımdan örtüaltı tarıma doğru bir yönelim gözlenmektedir. İlçenin potansiyeli ile kıyaslandığında yeterli olmasa da narenciye ve zeytin üretimi gözlenmektedir. Doğal bitki toplayıcılığı yaygındır. Geleneksel Yörük yaşam tarzı sürdürülmemektedir. İlçenin hayvan varlığı hızla azalmaktadır.% 54 ü ormanlarla kaplı olan Kaş’ta özellikle çam balı üretimi için gerekli olan floranın bulunması nedeniyle yaygın olarak gezginci arıcılık yapılmaktadır. Balıkçılık ilçe ihtiyaçlarına yetecek kadar yapılmaktadır(Kaş Kaymakamlığı, 2010).

Kaş İlçe Merkezi’nde büyük ölçekli sanayi kuruluşu ve fabrika bulunmamaktadır. Kumluca Ticaret Odası 2010 kayıtlarına göre ilçede 1208 ticari işletme ve esnaf faaliyet göstermektedir.

Antik çağlarda denize bağımlı bir hayat süren Kaş’ın denizle ilişkisi 80’lerin başında dalış ve tekne gezisi gibi turizm faaliyetleriyle farklılaşırken; Türkiye’nin güney sahillerinde

görülen kitle turizminin aksine, doğal yapısı nedeniyle Kaş'ta bugün turizm, başta dalış olmak üzere aktivite ve spor turizmine (Yamaç Paraşütü, Kano Turları, Doğa Yürüyüşleri, Mağara Dalışları, Rafting, Kanyon Yürüyüşü, Otantik Kültür Turları vb.) yönelmektedir. Yatçılık diğer gelişen bir turizm dalıdır(Kaş Kaymakamlığı, 2010).

Kıyı bölgelerindeki turizm faaliyetlerinde ve buna bağlı olarak da kentleşmede görülen artış, hem kara, hem de deniz ekosistemini olumsuz yönde etkilemektedir. Bugün, Akdeniz'de yaşayan birçok canlı türü giderek artan insan aktivitelerinin getirdiği baskı sonucunda tükenme aşamasına gelmiş ve uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınmıştır. Akdeniz'in batısıyla kıyaslandığında nispeten bozulmamış durumda olan Kaş kıyıları, gerek barındırdığı bazı ender türlerinin bolluğu, gerekse Süveyş Kanalı vasıtasıyla Akdeniz'e geçen İndo-Pasifik kökenli türler açısından, Akdeniz ekosistemi içerisinde büyük öneme sahiptir(Kaş Kaymakamlığı, 2010).

Türkiye'de dalış turizminin en faal olduğu bölgelerin yer aldığı Güneybatı Antalya kıyıları, koruma altına alınmış birçok deniz canlısı (orfoz ve lahoz) türü bakımından da çok zengindir. Bu doğal zenginlikler Kaş İlçesi'nde "dalış turizminin" öne çıkmasına neden olmaktadır (Kaş Kaymakamlığı, 2010).

Kaş İlçesi'nin sosyo - ekonomik yapısına ilişkin veriler Tablo 2.5.1'de yer alan özet tablo ile rapor içinde "tarım ve hayvancılık, sanayi ve ticaret, turizm, eğitim, demografik yapı ve sağlık alt başlıkları ve rapor ekinde yer alan Merkez Tayin Formları" kapsamında ayrıntılı olarak verilmiştir.

2.5.2 Tarım ve Hayvancılık

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi sınırları içinde yer alan Üçağız, Çevreli ve Kapaklı köylerinde tarla tarımı yok denecek kadar az yapılmaktadır. Bölge çiftçileri örtüaltı (seracılık) tarıma yönelmiştir. Kapaklı Köyü hanelerinin % 70'inin, Üçağız Köyü hanelerinin %7.5'inin, Çevreli Köyü hanelerinin % 95'inin serası bulunmaktadır. Üretim turfanda sebze, özellikle yeşilbiber yetiştiriciliği üzerine yoğunlaşmıştır. Kapaklı Köyünde 20 hane hayvancılıkla uğraşmaktadır. Üçağız Köyü'nde 20 hane balıkçılıktan gelir elde etmektedir. Çevreli Köyü'nde 6 hane arıcılık yapmaktadır (Çevreli - Üçağız - Kapaklı Köy Muhtar Beyanları, 2010) .

Demre İlçesi genelinde temel geçim kaynağını tarım girdileri oluşturmaktadır. Geleneksel tarla tarımının yanında, örtüaltı tarımda yapılmaktadır. İlçede tarımın gelişim seyri, örtüaltı tarıma yönelmiştir. Üretim turfanda sebze üzerine yoğunlaşmıştır. Yetiştirilen ürünler arasında biber, domates, salatalık ve patlıcan öncelik taşımaktadır.

Tablo 2.5.2.1. Yıllara Göre Demre İlçesi'nde Meyve Üretimi ve Ağaç Sayıları (1991-2009)

		Yumuşak Çekirdekli	Taş Çekirdekli	Turunçgiller	Sert Kabuklular	Üzüm ve Üzümsümler	Zeytin
1991	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	900	1.490	120.722	3.500	20.000	135.125
	Toplam ağaç sayısı	1.200	1.490	123.472	3.500	20.950	136.475
	Üretim(ton)	39	71	10.662	28	683	1.081
1995	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	850	1.200	142.045	7.500	20.250	135.515
	Toplam ağaç sayısı	1.150	1.250	144.545	8.500	21.250	137.165
	Üretim (ton)	55	60	11.371	30	830	1.355
2000	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	950	300	132.380	4.420	20.130	134.000
	Toplam ağaç sayısı	1.180	620	134.790	8.200	21.480	135.600
	Üretim(ton)	48	20	13.190	40	1.073	1.340
2005	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	800	500	108.060	4.300	20.280	129.000
	Toplam ağaç sayısı	950	710	110.060	8.400	21.330	135.000
	Üretim(ton)	32	17	10.787	41	1.475	1.935
2009	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	800	635	92.100	4.600	23.675	128.000
	Toplam ağaç sayısı	950	635	92.100	5.400	24.775	131.500
	Üretim(ton)	24	41	13.783	29	1.967	768

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>) & (<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Son dönemde Demre İlçesi zeytin üretiminde düşüşler meydana gelmiştir. Turunçgil ve sert kabuklu meyve üretiminde ise düzenli bir artış söz konusudur (Tablo 2.5.2.1).

Örtüaltı tarım ÖÇK Bölgesi sınırları içinde kalan yerleşim yerlerinde olduğu gibi, tüm bölge genelinde gelişim halindedir. 2009 yılı itibarıyla örtüaltı tarıma ilişkin Demre İlçesi'ndeki mevcut durum Tablo 2.5.2.2'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo2.5.2.2. Demre İlçesi Örtüaltı Tarım Alanı ve Üretim Miktarı - 2009

	Seracılık	Toplam	Cam Sera	Plastik Sera	Yüksek Tünel
Demre	Alan(Dekar)	13.560	5.010	8.550	0
	Sebze Üretimi(ton)	177.490	79.240	98.250	0

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir

Demre İlçesi'nde örtüaltı tarım ve tarla tarımı özellikle sebze üretimine yönelik bir seyir izlemektedir. Seracılık alanında gelişim gözlenmektedir. İlçe genelinde ekilen arazi miktarı ise düşme eğilimindedir. Bu veri bölge çiftçilerinin bir kısmının tarla tarımından, örtüaltı tarıma geçme eğiliminde olduklarını göstermektedir (Tablo 2.5.2.3).

		Tahıllar	Baklagiller	Endüstriyel Bitkiler	Yem Bitkileri
1991	Hasat edilen alan(dekar)	19.660	50	450	—
	Üretim(ton)	3.076	—	9	118
1995	Hasat edilen alan(dekar)	21.590	50	—	100
	Üretim(ton)	3.578	—	—	86
2000	Hasat edilen alan(dekar)	15.810	50	—	40
	Üretim(ton)	3.417	—	—	95
2005	Hasat edilen alan(dekar)	16.070	—	300	60
	Üretim(ton)	3.416	—	30	52
2009	Hasat edilen alan(dekar)	14.286	—	350	500
	Üretim(ton)	2.596	—	35	600

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>&<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Eski yıllara göre gerileyen hayvancılığın nedeni olarak gelişen turizm faaliyetleri ve ÖÇK uygulamaları görülmektedir. Daha önce gerçekleştirilen araştırmalarda (ÖÇKKB Özel Planlama Alanı-Koruma İmar Planı-Araştırma Raporu-2004) bölgede balıkçılık önemli bir kesit olarak tespit edilmesine karşın, bu araştırmada aynı duruma rastlanılmamıştır (Söz konusu araştırmaya göre, balıkçılık yapan aile oranı % 50'lere yakındır.).

	Büyükbaş hayvan			Küçükbaş hayvan				Kümes hayvanı		Arıcılık		
	Toplam	Sağılan hayvan sayısı	Süt (Ton)	Toplam	Sağılan hayvan sayısı	Süt (Ton)	Yün kıl tiftik (ton)	Mevcut sayı	Yumurta sayısı (1000 Adet)	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
1991	1610	752	1364	31200	15319	712	10	9350	978	3500	67	6
1995	1600	716	1490	40800	23268	1080	17	11350	1574	4000	80	5
2000	1100	586	1265	28500	13104	608	10	13680	1872	4850	49	6
2005	4500	1701	4541	19500	9240	1068	13	14097	1654	6362	95	10
2009	776	342	786	19900	10755	1268	12	15291	1198	11478	50	7

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>)&(http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul) verilerinden derlenmiştir.

Demre İlçesi'nde büyükbaş ve küçükbaş hayvan sayısında yıllara göre önemli düşüşler söz konusudur. Arıcılık sektöründe, özellikle kovan sayısında kayda değer artışlar görülmektedir (Tablo 2.5.2.4).

Kaş İlçesi'nin toplam tarım arazisi 225.360 da., sulanabilir alan 12.246 ha., hububat 83.000 da., yemeklik baklagiller 10.050 da., endüstri bitkileri 1.000 da., yağlık tohumlar 17.900 da., yumru bitkiler 100 da., meyveler 16.594 da., bağ-zeytin 31.740 da., açık tarla sebzeçiliği 22.150 da., olmak üzere toplam ekili alan 225.360 da., nadas alan 30.000 da.'dır (Kaş Kaymakamlığı 2010, www.kas.gov.tr).

Tablo 2.5.2.5. Yıllara Göre Kaş İlçesi'nde Meyve Üretimi ve Ağaç Sayıları (1991-2009)

		Yumuşak Çekirdekli	Taş Çekirdekli	Turuncgiller	Sert Kabuklular	Üzüm ve Üzümsüler	Zeytin
1991	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	190.023	14.870	3.590	43.500	13.380	656.530
	Toplam ağaç sayısı	200.073	19.180	3.750	60.400	15.480	663.390
	Üretim(ton)	13.116	624	298	442	2.747	6.566
1995	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	195.050	16.730	3.840	45.900	16.550	663.190
	Toplam ağaç sayısı	196.300	18.780	3.940	61.460	21.290	667.750
	Üretim(ton)	16.770	524	334	577	5.006	5.306
2000	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	195.400	13.080	3.490	51.850	19.270	665.000
	Toplam ağaç sayısı	197.400	13.600	3.740	64.950	22.870	674.600
	Üretim(ton)	5.881	430	269	189	5.216	3.325
2005	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	204.320	14.050	3.080	35.650	28.500	665.000
	Toplam ağaç sayısı	206.350	19.880	3.080	38.380	52.900	682.400
	Üretim(ton)	12.147	497	236	365	5.518	6.650
2009	Meyve veren yaşta ağaç sayısı	125.017	6.350	1.240	30.660	92.590	677.400
	Toplam ağaç sayısı	128.617	11.050	1.240	30.860	101.490	720.600
	Üretim(ton)	7.472	221	114	468	2.657	4.403

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>&<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Kaş İlçesi meyve üretiminde yıllara göre önemli dalgalanmalar söz konusudur. Özellikle sert kabuklu meyve üretiminde önemli dalgalanmalar ortaya çıkmıştır. Üretim açısından zeytinde istikrarlı bir üretim görülmektedir(Tablo 2.5.2.5).

Tablo 2.5.2.6. Yıllara Göre Kaş İlçesi'nde Ekili Arazi Miktarları (1991 -2009)

		Tahıllar	Baklagiller	Endüstriyel Bitkiler	Yağlı Tohumlar	Yumru Bitkiler	Yem Bitkileri
1991	Hasat edilen alan(dekar)	82.220	26.210	—	18.900	900	—
	Üretim(ton)	20.911	3.332	—	1.236	1.532	1.368
1995	Hasat edilen alan(dekar)	92.570	29.020	—	15.000	24.700	290
	Üretim(ton)	17.348	2.921	2.606	2.568	264	1.000
2000	Hasat edilen alan(dekar)	90.320	26.510	3.600	21.800	550	—
	Üretim(ton)	19.861	2.972	739	1.920	547	1.443
2005	Hasat edilen alan(dekar)	78.490	14.120	2.030	16.500	500	4.910
	Üretim(ton)	12.487	1.732	572	1.465	310	3.012
2009	Hasat edilen alan (dekar)	32.250	1.940	139	1.870	50	4.610
	Üretim(ton)	5.980	349	30	156	30	1.170

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>&<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

İlçede elma, zeytin, erik, kayısı, şeftali ve bağcılık tarımı yanında portakal limon ve mandalina gibi meyve ve narenciye ürünlerinin tarımı yapılmaktadır. Meyvecilikte elma, zeytin ve narenciye üretimi önemli yer tutmakta; Elma, Gömbe, Kızılağaç ve Bayındır havzalarında yoğun olarak üretilmektedir. Zeytin, ilçenin hakim meyve ağacı olup, 0-500 rakım arasında yetişmektedir. Yetiştiricilik daha ziyade yağışa bağlıdır(Kaş Kaymakamlığı, www.kas.gov.tr).

Narenciye olarak, portakal başta olmak üzere limon ve mandalina yetiştiriciliği yapılmaktadır. Pazar durumuna göre ihracatı da yapılmaktadır.

Tablo 2.5.2.7. Kaş İlçesi Örtüaltı Tarım Alanı ve Üretim Miktarı - 2009					
Seracılık		Toplam	Cam sera	Plastik sera	Yüksek tünel
Kaş	Alan(Dekar)	15.902	6.450	6.274	3.178
	Sebze Üretimi(ton)	309115	115954	91370	50928

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Kaş İlçesi'nde örtüaltı tarım Demre İlçesi'ne göre daha iyi durumdadır. Kaş İlçesi'nin örtüaltı tarım alanı ve üretim miktarı Tablo 2.5.2.7'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 2.5.2.8. Yıllara Göre Kaş İlçesi'nde Hayvancılık Faaliyetleri (1991-2009)												
	Büyükbaş hayvan			Küçükbaş hayvan				Kümes hayvanı		Arıcılık		
	Toplam	Sağılan hayvan sayısı	Süt(Ton)	Toplam	Sağılan hayvan sayısı	Süt (Ton)	Yün kal tiftik (ton)	Mevcut sayı	Yumurta sayısı (1000 Adet)	Toplam kovan	Bal üretimi (ton)	Balmumu üretimi (ton)
1991	10440	3978	7520	90600	54264	2476	51	51400	2520	18740	150	3
1995	10300	5814	12465	94000	55272	2531	48	51000	4396	21675	260	13
2000	6151	3294	6385	52300	22008	998	28	30600	4320	18700	9	4
2005	1100	253	568	34000	10962	1174	28	38400	3557	18700	370	15
2009	4500	1701	4627	25000	11802	1210	26	35025	2430	18700	187	15

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010
(<http://www.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul>)&(<http://www.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>) verilerinden derlenmiştir.

Bölge arıcılık yönünden gelişmiştir. Karakovan ve Çam balının pazara dönük üretimi görülmektedir. Bal üretiminde dönem dönem dalgalanmalar söz konusu olsa da kovan miktarı belli bir sayıyı korumuştur. Diğer yandan büyük ve küçükbaş hayvan sayısında yıllara göre önemli düşüşler meydana gelmiştir (Tablo 2.5.2.8).

Kaş Akdeniz Bölgesi'nde deniz kirlenmesinin en az görüldüğü yerlerden biridir. İlçenin potansiyeline göre az olmakla birlikte balıkçılık yapılmaktadır. En çok *Mercan*, *Palamut*, *Kefal*, *Kaya Sokarı*, *Orfoz* ve *Barbunya* türü balıklar avlanmakta ve ilçe içinde tüketilmektedir. Ayrıca *Istakoz* ve *Ahtapot* avcılığı da yapılmaktadır (Kaş Kaymakamlığı - 2010, www.kas.gov.tr).

2.5.3 Sanayi - Ticaret

Kaş ve Demre ekonomisi genellikle tarım ve turizme dayandığından ilçede önemli bir sanayi kuruluşu bulunmamaktadır. Bu durum ÖÇK Bölgesi'ndeki yerleşim yerleri için de geçerlidir. Ancak bu yerleşim yerlerinde, özellikle turizme yönelik küçük ölçekli ticari işletmeler mevcuttur. Bu işletmelerle ilgili ayrıntılı bilgi "Turizm" başlığı altında sunulmuştur.

Demre İlçesi'nde Kumluca Ticaret Odası kayıtlarına göre toplam 434 ticari işletme faaliyet göstermektedir. Bu ticari işletmelerin 32 adeti "gıda maddeleri perakende ticareti", 38 adeti "giyim perakende ticareti ve dayanıklı tüketim malları", 15 adeti "mobilya ve kereste ticareti", 38 adeti "taşıt araçları - tarım makine ve aletleri ile diğer makine - motor perakende ticareti ve ilaç satıcıları ve ilaç satıcıları", 45 adeti yapı malzemeleri perakende ticareti, 26 adeti akaryakıt - hediyelik eşya - değerli maden satış yerleri - galericiler", 46 adeti "otel - motel - pansiyon - kamping - lokanta - kahvehaneler ve diğer konaklama ile yeme - içme yerleri", 50 adeti mali kuruluşlar ve sigortacılar", 106 adeti "yaş sebze ve meyve satıcıları", 38 adeti kooperatifler ve müteahhit hizmetleri" gruplarında faaliyet göstermektedir (Kumluca Ticaret Odası - 2010).

Kaş İlçesi'nde Kumluca Ticaret Odası kayıtlarına göre toplam 1208 ticari işletme faaliyet göstermektedir. Bu ticari işletmelerin 103 adeti "gıda maddeleri perakende ticareti", 69 adeti "giyim perakende ticareti ve dayanıklı tüketim malları", 53 adeti "mobilya ve kereste ticareti", 102 adeti "taşıt araçları - tarım makine ve aletleri ile diğer makine - motor perakende ticareti ve ilaç satıcıları ve ilaç satıcıları", 76 adeti yapı malzemeleri perakende ticareti, 65 adeti akaryakıt - hediyelik eşya - değerli maden satış yerleri - galericiler", 282 adeti "otel - motel - pansiyon - kamping - lokanta - kahvehaneler ve diğer konaklama ile yeme - içme yerleri", 154 adeti mali kuruluşlar ve sigortacılar", 94 adeti "yaş sebze ve meyve satıcıları", 210 adeti kooperatifler ve müteahhit hizmetleri" gruplarında faaliyet göstermektedir (Kumluca Ticaret Odası - 2010).

Türkiye İstatistik Kurumu ve Devlet Planlama Teşkilatı nezdinde yaptığımız araştırma neticesi; "Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması"nın yapıldığı alan içinde yer alan yerleşimlerde "istihdamın sektörel dağılımına" ilişkin sayım, en alt idari birim olarak ilçe bazında on yıllık periyotlar halinde yapılmaktadır. Bu nedenle daha güncel veri bulunamadığı için "Kaş ve Demre ilçeleri istihdam kuruluşları ve istihdam edilen işgücü" TUIK 2002 verileri baz alınarak incelenmiştir. Bu verilere dayalı Tablo 2.5.3.1 oluşturulmuştur.

Tablo 2.5.3.1. İstihdamın Sektörel Dağılımı, Kaş ve Demre İlçeleri (2002)			
		Demre	Kaş
Toplam	Yerel birim sayısı	738	1 757
	İstihdam	1 336	3 929
C - Madencilik ve Taşocakçılığı	Yerel birim sayısı	1	3
	İstihdam	(*)	13
D - İmalat	Yerel birim sayısı	53	168
	İstihdam	94	412
E - Elektrik, Gaz, Buhar ve Sıcak Su Üretimi ve Dağıtım	Yerel birim sayısı	3	6
	İstihdam	16	21
F - İnşaat	Yerel birim sayısı	3	29
	İstihdam	5	50
G - Toptan ve Perakende Ticaret; Motorlu Taşıt, Motosiklet, Kişisel ve Ev Eşyalarının Onarımı	Yerel birim sayısı	397	677
	İstihdam	616	1 130
H - Oteller ve Lokantalar	Yerel birim sayısı	94	399
	İstihdam	229	1 344
I - Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme	Yerel birim sayısı	105	313
	İstihdam	147	495
J - Mali Aracı Kuruluşların Faaliyetleri	Yerel birim sayısı	4	9
	İstihdam	86	156
K - Gayrimenkul, Kiralama ve İş Faaliyetleri	Yerel birim sayısı	24	64
	İstihdam	46	125
M - Eğitim	Yerel birim sayısı	2	7
	İstihdam	(*)	31
N - Sağlık İşleri ve Sosyal Hizmetler	Yerel birim sayısı	9	18
	İstihdam	17	28
O - Diğer Sosyal, Toplumsal ve Kişisel Hizmet Faaliyetleri	Yerel birim sayısı	43	64
	İstihdam	63	124

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?tb_id=28&ust_id=9

* Bilinmiyor

2.5.4 Turizm

Demre tarihi geçmişi ve coğrafi konumu itibari ile turizm beldesidir. İlçede tarihten kalan Noel Baba Kilisesi, Myra Antik Kenti ve Tiyatrosu, Andreake Antik Kenti, Kaya Mezarları, Simena Antik Kenti turizm için cazibe oluşturmaktadır. Kekova adaları, Batık Kent'in tertemiz denizi ve iklimi ile coğrafi yönden de turizm açısından şanslı bir yerleşim yeridir. İlçenin bütün bu özelliklerine rağmen turizmden yeterli derecede faydalandığı görülmektedir. Bu durum hizmet sektörünün yeterli düzeyde olmaması ile açıklanmaktadır (Ulaşım zorluğu, konaklama tesislerinin yetersizliği vb.).

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi sınırları içinde bulunan üç yerleşim biriminden sadece Üçağz Köyü'nde turizm gelişmiştir. Üçağz'ın ekonomik yapısı içinde önde gelen turizm sektörünü; pansiyon türü konaklama, yeme - içme/ gününbirlik turizm, rekreasyonel gezi ve turistik eşya satışına dayalı ticaret oluşturmaktadır. Bu araştırma kapsamında Demre Kaymakamlığı'ndan alınan verilere göre; turizm sektöründe çalışanların toplam sayısı(işgücü) 150 kişi, yıllık gelen turist sayısı 400.000 kişi olarak saptanmıştır.

Üçağz' da konaklama amaçlı pansiyon konut/küçük oteller ise; 20 tesiste 170 yatak kapasitesindedir. İşletmeler küçüktür ve organize değildir. Bu işletmelerden bir kısmı yaz aylarında gelerek oturan ailelere aittir. Pansiyon işletmecilerinin yanı sıra gününbirlik turizm, ticaret ve tur/gezi faaliyetlerinde çalışan ailelerin yarısı kış aylarında Demre, Kaş vb. yerleşmelerde oturmaktadır. Pansiyon-konutlarda genelde karadan gelen turistler barınırlar. Yat turizmi ile bölgeye ulaşanlar ise teknelerinde kalırlar(Antalya Turizm İl Müdürlüğü, 17.07.2010).

Kaş, Anadolu'nun güneybatısında, şirin koylarla bezenmiş körfezi, şahane doğa güzellikleri, Antik Likya Uygarlığı'nın arkeolojik birikimleri, kültürel değerleri, olumlu iklimi ve bereketli topraklarıyla önemli turistik merkezlerinden biridir.

Turistik açıdan önemli olan Kekova'daki Batık Şehir'e Kaş'tan tekne ile gidildiği gibi, karadan Üçağz'a gidilip kayıkla da gezilmektedir.

Kaş'ta dalgıçlık ve yamaç paraşütü başta gelen sporlar arasındadır. Kaş Türkiye'nin en iyi dalgıçlık bölgesi olarak kabul edilmektedir.

Kaş turizmi yatçılık, paraşütçülük, trekking, dalış, jeep safari ile mavi yolculuk, kürek, yelken, kış turizmi gibi alternatif turizm türleri potansiyelini barındırmakta ve kullanmaktadır.

Turizm, Kaş İlçesi'ne bağlı Kalkan ve Gelemiş Köyü'nde de son yıllarda hızla gelişmekte, turistik tesislerin sayısı hızla artmaktadır. Kaş özellikle dalgıç turizmi bakımında ülkemizin önde gelen merkezlerinden biridir.

Meis Adası'na en yakın noktayı oluşturan Kaş'ta tarihi eserleri ve doğa güzellikleriyle önemli turizm potansiyeli vardır. Bir dil gibi denize uzanan Çukurbağ Yarımadası üzerinde yakın zamanda yapılan oteller bulunur. Kaş'ın içinde Büyük Çakıl Plajı, Küçük Çakıl Plajı ve Akçagerme Plajı'nda denize girmek mümkündür. Ayrıca kayıkla Limanağzı Plajı'na gidilebilmektedir.

Kaş'ın etrafında yer alan 6 adet mağaradan; Kaş'a 18 km. uzaklıktaki Mavi Mağara, Aşırılı Adası Deniz Mağarası, güvercinleri ile ünlü Güvercinlik Mağarası en ünlü olanlardır.

Kaş'ta artan turizm faaliyetleriyle birlikte, trekking, dağcılık, rafting gibi doğa sporları da gelişmektedir. Gömbe'deki Yeşilgöl ve Uçarsu Şelalesi turist çeken doğa alanlarındandır.

Akdağ'ın dibinde bulunan Gömbe, Kaş'tan 70 km. uzaklıktadır (Antalya Turizm İl Müdürlüğü, 17.07.2010).

Tablo 2.5.4.1'de 2009 yılı içinde Antalya İli'ne hava ve deniz yoluyla gelen turist sayılarına yer verilmiştir. *Antalya İli'ni ziyaret eden turistlerden Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'ndeki yerleşim yerlerini ve Demre - Kaş ilçelerini ziyaret edenlerle, bölgeye karayoluyla gelenlerin sayısına ulaşmak mümkün olmamıştır.*

Tablo 2.5.4.1. 2009 Yılı Antalya İli Turist Sayıları			
		Yabancı Ziyaretçi Girişleri	Yerli Ziyaretçi Girişleri
Havalimanları	Antalya	8241964	437553
Denizlimanları	Alanya	1474	2464
	Antalya	593	1342
	Finike	831	122
	Kaş	15347	2963
	Kemer	190	31
TOPLAM		8260399	444475

Kaynak: Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2009

2.5.5 Eğitim

Demre İlçesi'nde eğitim altyapısının genel olarak iyi olduğu söylenebilir. Konu ile ilgili olarak yaş gruplarına göre detaylı eğitim düzeyleri Tablo 2.5.5.1'de sunulmuştur.

Yaş grubu	Cinsiyet	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Ortaokul veya dengi okul mezunu	Lise veya dengi okul mezunu	Yükseköğül veya fakülte mezunu	Yüksek lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilimleyen	Toplam
6-13	Erkek	1	1.652		56						5	1.714
	Kadın		1.594		91						3	1.688
14-17	Erkek	2	36		767		6				7	818
	Kadın	3	24		720		8				3	758
18-21	Erkek	1	12		236		292	6			19	566
	Kadın	4	33		273		292	14			30	646
22-24	Erkek	4	6	61	119		164	25			111	490
	Kadın	3	9	195	106		147	38			25	523
25-29	Erkek	7	11	408	73	76	248	103	2	1	150	1.079
	Kadın	11	20	660	48	51	165	95	5		46	1.101
30-34	Erkek	6	6	619	7	47	185	105			62	1.037
	Kadın	10	13	754	7	43	122	67	1		39	1.056
35-39	Erkek	5	10	862	1	82	140	82	2		45	1.229
	Kadın	29	17	859	9	47	85	43	1		33	1.123
40-44	Erkek	6	13	701	2	93	153	69	1		20	1.058
	Kadın	38	30	699	1	44	58	20			27	917
45-49	Erkek	5	8	632	2	53	106	53			29	888
	Kadın	63	42	571		17	44	23	1		28	789
50-54	Erkek	7	12	498		36	53	47			32	685
	Kadın	99	44	389		8	12	13			31	596
55-59	Erkek	12	16	409		17	18	18		1	25	516
	Kadın	109	57	236			8	4			24	438
60-64	Erkek	12	21	286		10	10	13		1	23	376
	Kadın	138	71	183		4	2	3			31	432
65 +	Erkek	121	120	495		7	8	9	1		38	799
	Kadın	532	96	201		2	2				52	885
	Toplam	1.228	3.973	9.718	2.518	637	2.328	850	14	3	938	22.207

Kaynak: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>

Demre İlçesi'nin tüzel kişiliği, adı ve sınırları yakın zamanda kapsamlı değişiklik geçirdiği için, eğitimle ilgili geçmişe yönelik sağlıklı istatistiki veri mevcut değildir. Tablo 2.5.5.1'de 2009 verileri verilmiştir. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi içinde yer alan yerleşimlerin

2010 güncel verileri ise İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden temin edilmiş ve ilerleyen bölümlerde verilmiştir.

Demre İlçe Merkezi'nde 1-8 yıl arası eğitim veren 2 ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu iki okulda toplam 3.500 öğrenci eğitim görmektedir. Bu öğrencilerin 460'ı taşınmalı eğitim kapsamındadır.

Demre İlçe Merkezi'nde 2 adet lise mevcuttur. Bu liselerin biri Anadolu Lisesi, diğeri ise normal Devlet Lisesi'dir. Her iki lisede toplam 880 öğrenci eğitim görmektedir. Yatılı öğrenci bulunmamaktadır.

Antalya İli Demre İlçesi'nde; "Su Ürünleri, Denizcilik, Tarım Teknoloji Projeleri Endüstri Meslek Lisesi" kurulması için altyapı oluşturulmuş ve konuyla ilgili gerekli başvurular yapılmıştır.

Ayrıca Demre İlçe Merkezi'nde Tarım Bakanlığı'na bağlı "Su Ürünleri Araştırma Ürünleri Enstitüsü" faaliyet göstermektedir.

Üçağz Köyü'nde toplam 26 öğrenciye hizmet veren; okul öncesi ve 1-3 sınıfları kapsayan, bir ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okulu bitirenler taşınmalı sistemle eğitimlerine Demre İlçe Merkezi'ndeki okullarda devam etmektedir. Kale Mahallesi İlköğretim Okulu'nda ise 10 öğrenci eğitim görmektedir.

Kapaklı Köyü'nde okulöncesi eğitime ana sınıfında devam eden 5-6 yaş grubu 13 öğrenci bulunmaktadır.

Çevreli Köyü'nde 1-5 sınıflarını kapsayan 75 öğrenciye hizmet veren, okul öncesi ana sınıfı da bulunan bir ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okulu bitirenler taşınmalı sistemle eğitimlerine Demre İlçe Merkezi'ndeki okullarda devam etmektedir. Köyde mevcut okula ilave edilecek 8 dersliğin inşaatı sürmektedir. Söz konusu okula, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında yapımı süren dersliklerin ilavesiyle birlikte, Çevreli Köyü'nde taşınmalı eğitim sona erecektir (Kaynak: Demre İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2010 - 2011 Eğitim Yılı Verileri).

Kaş İlçesi'nde eğitim altyapısının genel olarak iyi, lakin eğitim seviyesinin yetersiz olduğu söylenebilir. Konu ile ilgili olarak yaş gruplarına göre detaylı eğitim düzeyleri Tablo 2.5.5.2'de sunulmuştur.

Tablo 2.5.5.2. Kaş İlçesi Eğitim Durumu, 2009

Yaş grubu	Cinsiyet	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	İlkokul mezunu	İlköğretim mezunu	Ortaokul veya dengi okul mezunu	Lise veya dengi okul mezunu	Yüksekokul veya fakülte mezunu	Yüksek lisans mezunu	Doktora mezunu	Bilinmeyen	Toplam
6-13	Erkek		3.254		147						14	3.415
	Kadın	2	3.003		172						7	3.184
14-17	Erkek	3	105		1.496		8				30	1.642
	Kadın	5	86		1.378		15				34	1.518
18-21	Erkek	4	72		633		494	11			84	1.298
	Kadın	7	71		677		384	24			99	1.262
22-24	Erkek	10	18	235	274		282	53			304	1.176
	Kadın	4	19	506	220		230	64	1		62	1.106
25-29	Erkek	12	28	824	108	177	475	179	10		340	2.153
	Kadın	28	27	1.312	68	77	286	155	4		114	2.071
30-34	Erkek	20	28	1.238	11	126	367	168	6		150	2.114
	Kadın	26	27	1.387	19	80	210	126	8	1	102	1.986
35-39	Erkek	18	29	1.687	13	168	299	117	6	1	101	2.439
	Kadın	43	69	1.709	10	65	126	101	6		78	2.207
40-44	Erkek	15	23	1.521	6	154	197	115	6	2	93	2.132
	Kadın	40	67	1.418	3	61	121	59	1	1	82	1.853
45-49	Erkek	14	23	1.416	2	120	196	87	1	2	88	1.949
	Kadın	60	129	1.297	1	37	108	38	1	1	106	1.778
50-54	Erkek	19	27	1.026	1	79	96	85	4	2	87	1.426
	Kadın	81	141	845		30	65	28	1	1	98	1.290
55-59	Erkek	9	46	847	1	36	75	64	5	2	69	1.154
	Kadın	113	206	670		14	35	27	1		94	1.160
60-64	Erkek	22	71	687		26	33	42	4		62	947
	Kadın	157	236	520		16	10	10	1		72	1.022
65 +	Erkek	278	533	1.425		36	44	48	4	1	149	2.518
	Kadın	1.151	585	654		13	20	8		1	200	2.632
	Toplam	2.141	8.923	21.224	5.240	1.315	4.176	1.609	70	15	2.719	47.432

Kaynak: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>

Kaş İlçe Merkezi'nde bulunan iki ilköğretim okulunda toplam 850 öğrenci öğrenim görmektedir. Yine ilçe merkezinde 3 adet lise bulunmaktadır. Anadolu Lisesi'nde 350, Kaş Lisesi'nde 175, Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nde 250 öğrenci eğitim görmektedir. Anadolu Lisesi ile Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nin yatılı bölümleri bulunmaktadır (Kaynak: Kaş İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2010 - 2011 Eğitim Yılı Verileri).

2.5.6 Sağlık

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde yer alan ve idari açıdan Demre İlçesi'ne bağlı olan Kapaklı, Çevreli ve Üçağız köylerinin sağlık hizmetleri; Demre Merkez Sağlık Ocağına bağlı Çevreli Sağlık Evi'nde yürütölmektedir. Çevreli Sağlık Evi'nde 1 vekil ebe ile koruyucu sağlık hizmet verilmekte olup; 2 haftada bir gün Merkez Sağlık Ocağından doktor görevlendirmesiyle, poliklinik işlemleri yürütölmektedir. Bölgede özel sağlık kuruluşu, hastane, sağlık ocağı, aile sağlık merkezi mevcut değildir. Yöreye özgü bir sağlık sorunu tespit edilmemiştir (Demre Kaymakamlığı, Sağlık Grup Başkanlığı Ekim-2010).

Demre Sağlık Grup Başkanlığı'na bağlı bir Devlet Hastanesi, üç Sağlık Ocağı ve beş Sağlık Evi bulunmaktadır.

Kaş Sağlık Grup Başkanlığı'na bünyesinde ise; bir Devlet Hastanesi ve sekiz Sağlık Ocağı yer almaktadır(Antalya İl Sağlık Müdürlüğü -2010, www.antalyasm.gov.tr).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3 SOSYO - EKONOMİK TEMEL ARAŞTIRMA ÇALIŞMASI

Araştırma raporunun bu bölümünde Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nde yürütülen sosyo - ekonomik araştırmaya ilişkin yöntem ve teknikler ile alandan elde edilen nicel ve nitel verilerin sunumu ve değerlendirilmesi yer almaktadır.

3.1 ARAŞTIRMA TİPİ VE ARAŞTIRMA TEKNİKLERİ

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'ne ilişkin mevcut durum tespit çalışmasında dökümanteri analizin yanı sıra bölgeye ilişkin birincil kaynaklardan veri toplama amacıyla sosyo - ekonomik temel araştırma çalışması yürütülmüştür. Bu çalışma alan araştırmasına dayanmaktadır.

Alan araştırmalarının veri toplama yöntemleri ve araştırma düzenleri belirli kriterlere göre farklılıklar gösterir. Araştırmanın amacı, incelenen değişken ve izlem süreleri araştırma yöntemini saptamada önemli belirleyicilerdir. Genelde de araştırmalar amaçları yönünden betimleyici ya da analitik olarak iki temel gruba ayrılırlar. Yine araştırmaları yapılış amaçlarına göre değerlendirdiğimizde karşımıza teorik araştırmalar ve uygulamalı araştırmalar çıkmaktadır.

Bir araştırmada doğru bilgi sahibi olmak ve doğru karar vermek temel hedeftir. Bu nedenle doğru bilgilere ulaşmak ve elde edilen bilgileri genelleştirmeye gereksinim duyulur (Arıkan,1994:129). Bir araştırmacının sonuçları ne kadar fazla genellenebiliyorsa değeri de o oranda artar. Bilim genellenebilirliği olan bilgiler bütünü olduğu için araştırmalarda geniş bir alanda genellenebilirliği olacak bilgiler elde etmeye çalışmak önemlidir (Karasar,2005:109 - 110).

Bazı durumlarda araştırma amacına bağlı olarak evreninin tamamına ulaşılabilir. Bunlar, sayıları sınırlı küçük çaplı evrenlerdir. Sosyal bilimlerde incelenecek konuların evrenleri büyüktür. Ancak evrendeki bütün elemanları ayrıntılarıyla incelemek, gerek zaman, gerekse maddi koşullar açısından olanaksızdır. Diğer bir ifadeyle, tüm ayrıntıların incelenmesi sonucunda elde edilecek bilgi yığınlarını çözümlmek hem zaman hem de emek kaybına yol açar. Sınırlı sayıda bilgilerin yeterli olduğu durumlarda bilgi yığınlarıyla uğraşmak anlamsızdır (Gökçe, 1988: 76). Bu nedenle örneklem çalışmaları araştırmaların temelinde yer alır. Örneklem, belli kurallara göre, belli bir evrenden seçilmiş ve seçildiği evreni temsil yeterliği kabul edilen küçük kümedir. Araştırmalar çoğunlukla örneklem kümeler üzerinde yapılır ve elde edilen sonuçlar ilgili evrenlere genellenir (Karasar, 2005, s.110 - 111).

Tüm bu yukarıdaki açıklamalar ışığında değerlendirildiğinde; “Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” çalışması betimsel, uygulamalı ve örnekleme dayalı kesitsel bir araştırmadır.

Alan çalışmasında hem nitel hem de nicel araştırma tekniklerinden yararlanılmıştır. Nicel veri toplama çalışmasında anket, nitel veri çalışmasında ise odak görüşme, derinlemesine görüşme teknikleri aracılığıyla veriler toplanmıştır.

Nicel veriler daha çok istatistiksel analizler aracılığı ile alana ilişkin bulguların genellenmesine katkı sağlarken, nitel veriler ise nicel verilerde sorgulanması gereken konuları daha derinlemesine inceleme ve yorumlama olanağı sağlamaktadır.

Anketler

Bu araştırma kapsamında birden fazla anket tipi uygulanmıştır. Birincisi Hanehalkı Anket Formu; hanelerin genel sosyo - ekonomik durumları, çevre sorunları ve yönetim planına ilişkin genel görüş ve beklentileri hakkında bilgilerin toplanması amaçlanmıştır.

Bunun dışında bölgeyi ziyaret eden yerli/yabancı turistlere uygulanan ziyaretçi anketidir. Anketler yüz-yüze görüşmeler yoluyla yapılmış ve soru formları açık ve kapalı uçlu sorulardan yapılandırılmıştır.

Derinlemesine Görüşmeler

Araştırma ile ilgili olduğu düşünülen paydaş kişilerden(STK temsilcileri, belediye başkanı, konu ile ilgili il/ilçe müdürlük temsilcileri gibi) konu ile ilgili bilgi toplamak ve onların görüş ve önerilerini derlemek için derinlemesine görüşme tekniği ile mülakatlar yapılmıştır. Görüşmelerde yarı-yapılandırılmış bir soru formu kullanılmıştır.

Odak Grup Tartışmaları

Araştırma ile ilgili hedef gruplarla belli konular kapsamında detaylı bilgileri toplamak için odak grup tartışma tekniğinden yararlanılmıştır.

Odak grup görüşmeleri, grupların, alt grupların kendilerinin de bilinçli, yarı bilinçli veya bilinçsiz oldukları psikolojik ve sosyo - kültürel özellikler ve yaptıkları uygulamalar hakkında bilgi almayı, davranışları ve bu davranışların arkasındaki nedenleri öğrenmeyi amaçlayan niteliksel bir yöntemdir. Küçük grup tartışmaları, davranış bilimlerinde çok önemli yeri olan yöntemlerden biridir. Bir grup içinde bulunmayan bir insan düşünülemez. Her birimiz değişik zamanlarda, değişik gruplarda, hatta bazen aynı anda değişik gruplarda rol alırız, yani yaşarız. Her birinde amaçlarımız farklı olabilir, benzer olabilir.

Odak grup tartışmalarında önemli olan, katılımcıların genel kabul gören görüş yönünde fikir bildirmeleri değil, sadece kendi görüşlerini özgürce ortaya koymalarını

sağlayacak ortam oluşturmaktır. Araştırmacının nötr bir davranış sergilemesi buna katkı getirecektir. Odak grup tartışmalarında genellikle bir kolaylaştırıcı (moderatör) ve bir raportör bulunmaktadır.

Bu yöntemde aynı demografik özellikler taşıyan 6 ile 12 kişi bir kolaylaştırıcı eşliğinde bir araya gelir ve araştırma konusu grup ortamında tartışılır. Kolaylaştırıcı, grubu önceden belirlenmiş bir tartışma akışı çerçevesinde grubu yönlendirerek yaklaşık 2 saatlik bir zaman diliminde hedeflenen bilgileri derler.

Odak grup tartışmalarının en önemli avantajı grup içi etkileşimin ve grup dinamiğinin bir sonucu olarak yeni ve farklı fikirlerin ortaya çıkmasıdır. Karşılıklı çağrışımın bir sonucu olarak, katılımcılar birbirlerinin zihinlerindeki duygu ve düşünceleri tetikleyerek zengin ve çeşitli bilgi akışı sağlanır. Bu teknikte ortamın rahatlığı ve güvenilirliği esastır. Odak grup tartışmalarından elde edilen detaylı veriler, birebir görüşmeler ve anketler için sağlam bir temel oluşturmaktadır.

Bu araştırmada da yukarıdaki esaslara dayalı olarak araştırmanın nitel verileri derinlemesine görüşmelerin yanı sıra bu teknik aracı ile toplanmıştır.

3.2 ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Örneklem Büyüklüğü

Bir evrenden örneklem alınmasında, örneklemin alındığı evreni temsil etmesi önemlidir. Bu nedenle ne kadar, hangi büyüklükteki bir örneklemin evreni temsil edebileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Yeterli bir örneklem, güvenilir sonuçlar sağlayacak kadar birim kapsayan örneklemdir (Young, 1968: 324).

Örneklem hacmini belirleme tekniği

Toplam nüfus büyüklüğü:	M=24025
Ortalama hane büyüklüğü:	H= 3,98
Toplam hane sayısı:	N= M/ H 24025/ 3,98= 6036

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi kapsamındaki evrenin hedef kütlelerinde nüfus sayısının 24.025 olarak bilindiği kabul edilirse ve bu bölge için ortalama hane büyüklüğü 3,98 kişi (TUİK İstatistik Yıllığı 2009, Antalya İli Ortalama Hane Halkı Büyüklüğü 3.98'dir) olarak alındığında, bu evrendeki örneklem birimimiz hane sayısını yaklaşık 6036 olarak kabul edebiliriz.

Bu durumda örnek büyüklüğü $d = \pm 0.05$ örnekleme hatası, $p=0.80$ gerçekleşme olasılığı ve $q=0.20$ gerçekleşmeme olasılığı söz konusu olduğunda $\alpha=0.05$ düzeyinde istatistiksel bakımdan anlamlılık taşıyan örnek büyüklüğü, Tablo 3.2.1'deki evren

büyükliğini 5000 - 10.000 birim arasındaki 240 birim örneklem hacmi ve üzeri geçerli kabul edilmiştir.

Tablo 3.2.1. $\alpha= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri									
Evren Büyüklüğü	+ 0.03 Örneklem Hatası (d)			+ 0.05 Örneklem Hatası (d)			+ 0.10 Örneklem Hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:50

Tablo 3.2.2. Örneklem ve Anket Sayısı				
Yerleşim Birimi	Nüfusu (TÜİK,ADNKS 2009)	Tahmini Toplam Hane Sayısı ve Ağırlıkları	Yerleşimlere Düşen Geçici Anket Sayısı	Uygulamadaki Anket Sayısı
Kaş	6857	1723 (0.29)	70	110
Demre	15574	3913 (0.64)	153	126
Uçağz	503	126 (0.02)	5	24
Kapaklı	434	109 (0.02)	5	30
Çevreli	657	165 (0.03)	7	41
Toplam	24028	6036 (100)	240	331

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içinde yer alan Uçağz, Kapaklı ve Çevreli köylerinde hanelere toplam 95 anket, ÖÇK Bölgesi dışında yer alan Kaş ve Demre ilçe merkezlerinde hanelere toplam 236 anket uygulanmıştır. Araştırma kapsamında yapılan toplam anket sayısı 490 olup; bu anketlerin 331'i hanelere, 159'sı ziyaretçilere (97 yerli - 62 yabancı turist) uygulanmıştır.

Alan çalışması 13 Eylül-20 Eylül 2010 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma kapsamında, hanehalkı görüşmelerinde yerleşim birimlerinin heterojenliği göz önüne alınarak farklı hedef gruplarını temsil eden hanelere uygulanmıştır.

Önce muhtardan köy/mahallede yaşayan hanelere ilişkin ön bilgilenmeler sağlanarak ve gerektiğinde de kartopu örnekleme ile hedef kitlelere ulaşım sağlanmıştır.

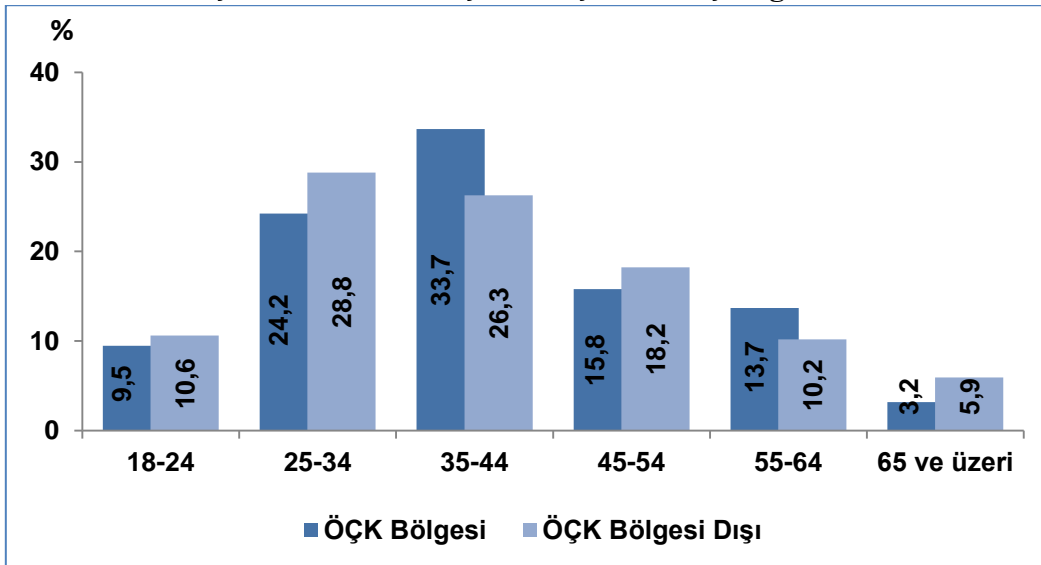
Fotoğraf 3.2.1. Kaş - Kekova Saha Çalışması, 2010

3.3 ALAN ÇALIŞMASI BULGULARI VE DEĞERLENDİRME

Araştırmanın hane düzeyinde yürütülen anket sonuçlarının değerlendirildiği bu bölümde; hanelerin temel demografik özellikleri, görüşülen kişilerin demografik ve sosyo - ekonomik düzeyleri, özel çevre koruma bölgesine ilişkin düşünce, tutumları ve davranışları değerlendirilmektedir.

3.3.1 Görüşülen Kişilerin Temel Demografik Özellikleri

Şekil 3.3.1.1. Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımı

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi içinde yaşayanların % 33.7'si 35 - 44, % 24.2'si 25 - 34, % 15.8'i 45 - 54, % 13.7'si 55 - 64, % 9.5'i 18 - 24, % 3.2'si 65 ve üzeri yaş grubuna mensuptur (Şekil-Tablo 3.3.1.1).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi dışında yaşayanların % 26.3'ü 35 - 44, % 28.8 25 - 34, % 18.2'si 45 - 54, % 10.2'si 55 - 64, % 10.6'sı 18 - 24, % 5.9'u 65 ve üzeri yaş grubuna mensuptur (Şekil-Tablo 3.3.1.1).

Tablo 3.3.1.1. Görüşülen Kişilerin Yaş Dağılımı				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
18-24	Sayı	9	25	34
	%	9,5	10,6	10,3
25-34	Sayı	23	68	91
	%	24,2	28,8	27,5
35-44	Sayı	32	62	94
	%	33,7	26,3	28,4
45-54	Sayı	15	43	58
	%	15,8	18,2	17,5
55-64	Sayı	13	24	37
	%	13,7	10,2	11,2
65 ve üzeri	Sayı	3	14	17
	%	3,2	5,9	5,1
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Tablo 3.3.1.2. Görüşülen kişilerin doğum yeri yaşadıkları yerler mi?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	86	148	234
	%	90,5	62,7	70,7
Hayır	Sayı	9	88	97
	%	9,5	37,3	29,3
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

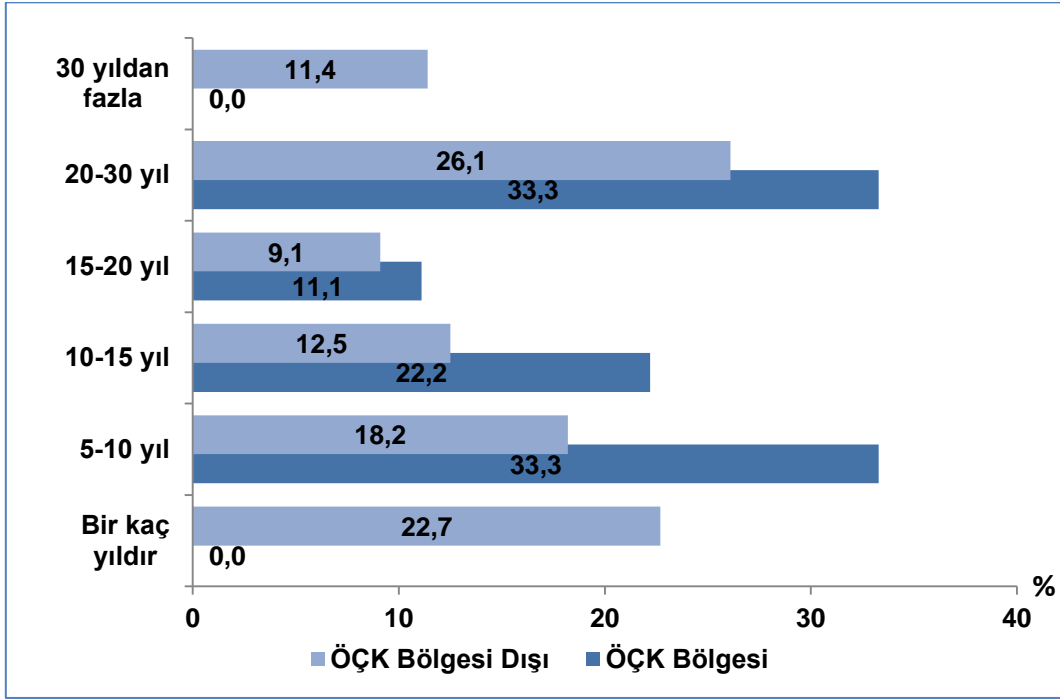
Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi içinde yaşayanlar doğum yerlerinin % 90.5 oranında bölge içi, % 9.5 oranında ise bölge dışı olduğunu beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.1.2).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi dışında yaşayanlar doğum yerlerinin % 70.7 oranıyla yaşadıkları yerler, % 29.3 oranında ise bölge dışı olduğu beyanında bulunmuşlardır (Tablo 3.3.1.2).

ÖÇK Bölgesinde doğanların ve aynı yerde yaşayanların oranı(% 90.5), ÖÇK Bölgesi dışında doğan ve yaşayanların oranına(%62.7) göre daha fazladır. Bu veri ışığında ÖÇK Bölgesi yerleşim yerlerinin Kaş ve Demre İlçe merkezlerine göre daha az göç aldığı görülmektedir.

Şekil 3.3.1.3. Görüşülen Kişilerin Bölge'deki Yaşam Süresi

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010
*Doğum Yeri Yaşadıkları Yer Olmayanlara Sorulmuştur.

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi içinde yaşayanların % 33.3'ü 20 - 30, % 33.3'ü 5 - 10,% 22.2'si 10 - 15, % 11.1'i 15 - 20 yıldır bölgede yaşadıklarını beyan etmişlerdir (Şekil-Tablo 3.3.1.3).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi dışında yaşayanların % 26,1'i 20 -30, %22.7'si birkaç yıldır, %18.2'si 5 - 10, %12.5'i 10 -15, % 11.4'ü 30 yıldan fazla, % 9.1'i 15 - 20 yıldır ÖÇK Bölgesi dışında, aynı yerde yaşadıklarını beyan etmişlerdir (Şekil-Tablo 3.3.1.3).

Tablo 3.3.1.3. Görüşülen Kişilerin Bölge'deki Yaşam Süresi

		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Bir kaç yıldır	Sayı		20	20
	%		22,7	20,6
5-10 yıl	Sayı	3	16	19
	%	33,3	18,2	19,6
10-15 yıl	Sayı	2	11	13
	%	22,2	12,5	13,4
15-20 yıl	Sayı	1	8	9
	%	11,1	9,1	9,3
20-30 yıl	Sayı	3	23	26
	%	33,3	26,1	26,8
30 yıldan fazla	Sayı		10	10
	%		11,4	10,3
Toplam	Sayı	9	88	97
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010
*Doğum Yeri Yaşadıkları Yer Olmayanlara Sorulmuştur.

Tablo 3.3.1.4. Bölgeye Yerleşme Sebebi

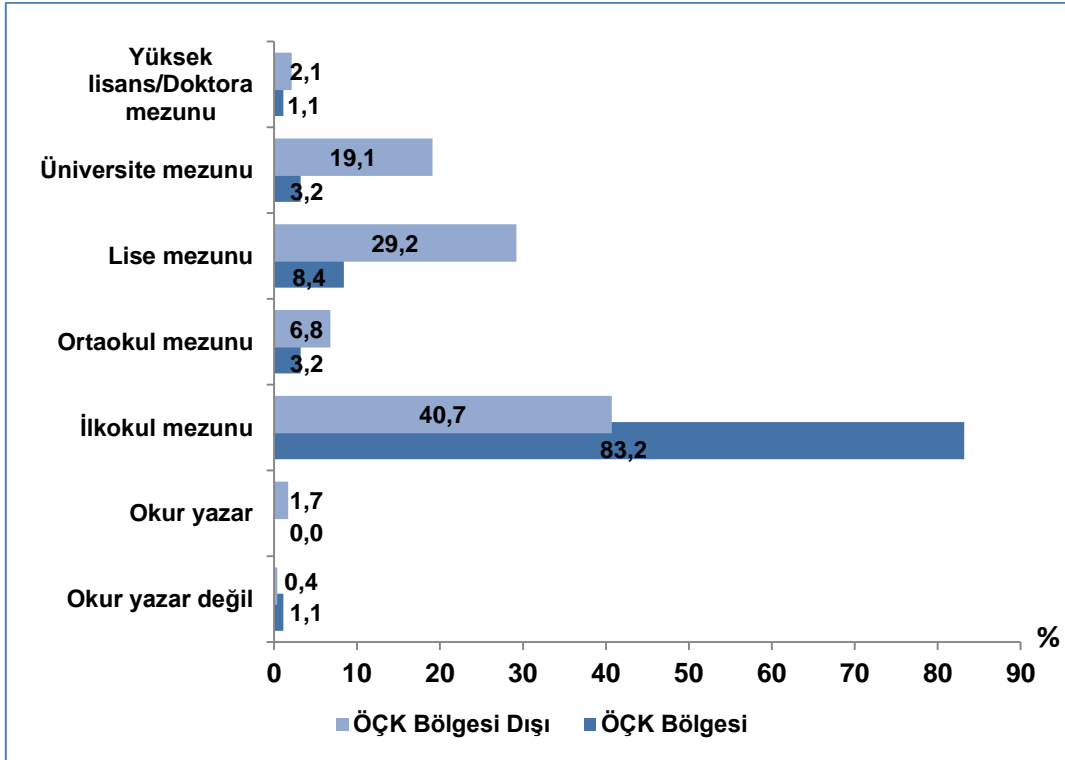
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Yeni iş imkânları bulmak için	Sayı	2	36	38
	%	22,2	40,9	39,2
Çocukların eğitimi için	Sayı		1	1
	%		1,1	1,0
Turizmle uğraşmak için	Sayı		11	11
	%		12,5	11,3
Doğal güzelliği için	Sayı		4	4
	%		4,5	4,1
Ailem taşındığı için	Sayı	1	7	8
	%	11,1	8,0	8,2
Akraba ve yakınlarım burada yaşadığı için	Sayı	4	11	15
	%	44,4	12,5	15,5
Emekliliğimi geçirmek için	Sayı		3	3
	%		3,4	3,1
Evlendiğim için	Sayı	2	8	10
	%	22,2	9,1	10,3
Atama/Tayin	Sayı		7	7
	%		8,0	7,2
Toplam	Sayı	9	88	97
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010
*Doğum Yeri Yaşadıkları Yer Olmayanlara Sorulmuştur.

ÖÇK Bölgesi'nde görüşülen kişilerden bölgeye sonradan yerleşenlerin % 44.4'ü akraba ve yakınları bölgede yaşadığı için, % 22.2'si evlilik nedeniyle, % 22.2'si iş nedeniyle, %11.1'i ailesi taşındığı için ÖÇK Bölgesine yerleştiklerini beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.1.4).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişilerden bölgeye sonradan yerleşenlerin % 40.9'u iş nedeniyle, % 12.5'i turizmle uğraşmak için, % 12.5'i akraba ve yakınları bölgede yaşadığı için, % 9.1'i evlilik nedeniyle, % 8'i atama/tayin, % 8'i ailesi taşındığı için, % 4.5'i doğal güzellikleri için, % 3.4'ü emekliliğini geçirmek için bölgeye yerleştiklerini beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.1.4).

Şekil 3.3.1.5. Görüşülen Kişilerin Eğitim Düzeyi

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi içinde yaşayanların % 83.2'si ilkokul, % 8.4'ü lise, % 3.2'si ortaokul, % 1.1'i yüksek lisans/doktora seviyesinde eğitime sahiptir. % 1.1'i ise okuryazar değildir (Şekil-Tablo 3.3.1.5).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi dışında yaşayanların % 40.7'si ilkokul, %29.2'si lise, %19.1'i üniversite, % 3.2'si ortaokul, % 2.1'i yüksek lisans/doktora seviyesinde eğitime sahiptir. % 1.7'si okuma - yazma bilmekte, % 1.1'i ise okur - yazar değildir (Şekil-Tablo 3.3.1.5).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi yerleşim yerlerinde yaşayanların eğitim seviyesi, Kaş ve Demre ilçeleri merkezlerinde yaşayanların eğitim seviyesinin gerisindedir.

Tablo 3.3.1.5. Görüşülen Kişilerin Eğitim Düzeyi				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Okuryazar değil	Sayı	1	1	2
	%	1,1	0,4	0,6
Okuryazar	Sayı		4	4
	%		1,7	1,2
İlkokul mezunu	Sayı	79	96	175
	%	83,2	40,7	52,9
Ortaokul mezunu	Sayı	3	16	19
	%	3,2	6,8	5,7
Lise mezunu	Sayı	8	69	77
	%	8,4	29,2	23,3
Üniversite mezunu	Sayı	3	45	48
	%	3,2	19,1	14,5
Yüksek lisans /Doktora mezunu	Sayı	1	5	6
	%	1,1	2,1	1,8
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi içinde yaşayanların % 63.2'si çiftçilik, % 7.4'ü esnaflık, % 4.2'si işçilik, % 3.2'si ev hanımlığı, % 5.3'ü balıkçılık, % 2.1'i pansiyonculuk, % 2.1'i tur organizatörlüğü meslekleriyle uğraşmaktadır. % 4.2'lik bir kısım ise çalışmamaktadır (Tablo 3.3.1.6).

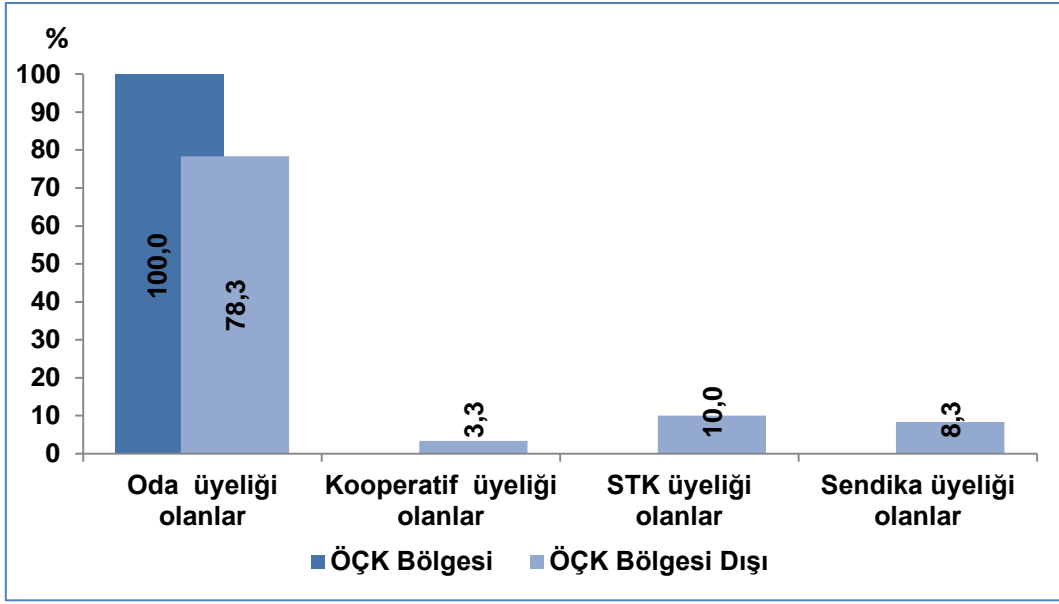
Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi dışında yaşayanların % 40.3'ü esnaflık, % 11.9'u çiftçilik, % 9.3'ü emeklilik, % 17.4'ü işçilik, % 8.1'i memurluk, % 7.2'si ev hanımlığı, toplamda % 2.1'i turizm faaliyetleriyle uğraştıklarını beyan etmişlerdir. Çalışmayanların oranı % 1.3'tür (Tablo 3.3.1.6).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi yerleşim yerlerinde yaşayanlar büyük oranda çiftçilik (% 63.2), Kaş ve Demre ilçeleri merkezlerinde yaşayanlar ise büyük oranda esnaflık (% 40.3) ve işçilik (% 17.4) yapmaktadır.

Tablo 3.3.1.6. Görüşülen Kişilerin Meslekleri				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Memur	Sayı	1	19	20
	%	1,1	8,1	6,0
Çiftçilik	Sayı	60	28	88
	%	63,2	11,9	26,6
Balıkçılık	Sayı	5	1	6
	%	5,3	0,4	1,8
Kaptanlık	Sayı	1		1
	%	1,1		0,3
Tur organizatörlüğü	Sayı	2	3	5
	%	2,1	1,3	1,5
Pansiyonculuk	Sayı	2	1	3
	%	2,1	0,4	0,9
Esnaf	Sayı	7	95	102
	%	7,4	40,3	30,8
İşçi	Sayı	4	41	45
	%	4,2	17,4	13,6
Emekli	Sayı	3	22	25
	%	3,2	9,3	7,6
Ev hanımı	Sayı	3	17	20
	%	3,2	7,2	6,0
Çalışmıyor	Sayı	4	3	7
	%	4,2	1,3	2,1
Uzmanlık gerektiren meslekler(Mühendis, Mimar, Eczacı, Doktor vb.)	Sayı		2	2
	%		0,8	0,6
Turizm	Sayı	1	1	2
	%	1,1	0,4	0,6
Öğrenci	Sayı	1	3	4
	%	1,1	1,3	1,2
Muhtar	Sayı	1		1
	%	1,1		0,3
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Şekil 3.3.1.7. Görüşülen Kişilerin Meslekle İlgili Herhangi Bir Kuruluşa Üyeliği

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010
* Meslekle ilgili bir kuruluşa üye olanlar arasındaki dağılım

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi içinde yaşayanlardan sadece 6 kişinin yaptıkları işle ilgili herhangi bir meslek kuruluşuna üyeliği bulunmaktadır ve bu üyeliklerin hepside meslek odası üyeliğidir (Şekil-Tablo 3.3.1.7).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi dışında yaşayanlardan 60 kişinin işle ilgili herhangi bir meslek kuruluşuna üyeliği bulunmaktadır. Bu şahısların % 78,3'ü oda, % 10'u STK, % 8,3'ü sendika, % 3,3'ü kooperatif üyesidir (Şekil-Tablo 3.3.1.7).

Tablo 3.3.1.7. Görüşülen Kişilerin Meslekle İlgili Herhangi Bir Kuruluşa Üyeliği

		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Oda üyeliği olanlar	Sayı	6	47	53
	%	100,0	78,3	80,3
Kooperatif üyeliği olanlar	Sayı		2	2
	%		3,3	3,0
STK üyeliği olanlar	Sayı		6	6
	%		10,0	9,1
Sendika üyeliği olanlar	Sayı		5	5
	%		8,3	7,6
Toplam	Sayı	6	60	66
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi, 2010
* Meslekle ilgili bir kuruluşa üye olanlar arasındaki dağılım

3.3.2 Hanelerin Temel Demografik Özellikleri

Bölge yerleşimleri	Sayı	%
Kaş	295	28,9
Demre	407	39,9
Üçağz	86	8,4
Kapaklı	87	8,5
Çevreli	144	14,1
Toplam	1.019	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Görüşülen kişilerin yaşadıkları hanelerin temel demografik özellikleri bu bölüm altında değerlendirilmiştir (Tablo 3.3.2.1). Örnekleme yer alan yerleşim birimlerinde görüşülen 331 hanede toplam 1019 kişi yaşamaktadır.

Hanehalkı Büyüklüğü

	ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Değer
N	95	236	331
Ortalama	3,337	2,975	3,07855
Standart Sapma	1,3338	1,288	1,309589
Minimum	1	1	1
Maksimum	7	6	7

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Araştırmanın örnekleme kapsamında ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen hanelerde yaşayan kişi sayısı ortalama 3.34'tür. ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen hanelerde ortalama kişi sayısı 2.98'dir. Görüşülen hanelerde en az kişi sayısı 1 en çok kişi sayısı 7'dir (Tablo 3.3.2.2).

Cinsiyet

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen toplam 95 hanede 317 kişi yaşamaktadır. Bu kişilerin % 56.2'si erkek, % 43.8'i kadındır (Tablo 3.3.2.3).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen toplam 236 hanede 702 kişi yaşamaktadır. Bu kişilerin % 53.4'ü erkek, % 46.6'sı kadındır (Tablo 3.3.2.3).

Tablo 3.3.2.3. Hanehalkı Nüfusunun Cinsiyet Yapısı				
Cinsiyet		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Erkek	Sayı	178	375	553
	%	56,2	53,4	54,3
Kadın	Sayı	139	327	466
	%	43,8	46,6	45,7
Toplam	Sayı	317	702	1019
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Yaş

Tablo 3.3.2.4. Hanehalkı Nüfusunun Yaş Dağılımı				
10'lu yaş grupları		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
0-9	Sayı	37	75	112
	%	11,7	10,7	11,0
10-19	Sayı	46	123	169
	%	14,5	17,5	16,6
20-29	Sayı	56	110	166
	%	17,7	15,7	16,3
30-39	Sayı	66	130	196
	%	20,8	18,5	19,2
40-49	Sayı	53	136	189
	%	16,7	19,4	18,5
50-59	Sayı	35	78	113
	%	11,0	11,1	11,1
60-69	Sayı	17	36	53
	%	5,4	5,1	5,2
70 +	Sayı	7	14	21
	%	2,2	2,0	2,1
Toplam	Sayı	317	702	1019
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen toplam 95 hanede yaşayan 317 kişinin % 20.8'i 30 - 39, %17.7'si 20 - 29, %16.7'si 40 - 49, % 14.5'i 10 - 19, % 11.7'si 11.7, % 11'i 50 - 59, %5.4'ü 60 - 69, % 2.2'si 70 yaş üstü yaş grubunda yer almaktadır(*Tablo 3.3.2.4*).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen toplam 236 hanede yaşayan 702 kişinin % 19.4'ü 40 - 49, % 18.5'i 30 - 39, % 17.5'i 10 - 19, % 11.1'i 50 - 59, % 10.7'si 0 - 9, % 5.1'i 60 - 69, %2'si 70 yaş üstü yaş grubunda yer almaktadır(*Tablo 3.3.2.4*).

Eğitim

Tablo 3.3.2.5. Hanehalkı Nüfusunun Eğitim Düzeyi				
Eğitim durumu		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Okul çağında değil	Sayı	26	53	79
	%	8,2	7,5	7,8
İlköğretim okumakta	Sayı	31	65	96
	%	9,8	9,3	9,4
Okumamış	Sayı	1	2	3
	%	0,3	0,3	0,3
İlköğretim mezunu	Sayı	225	329	554
	%	71,0	46,9	54,4
Lise mezunu	Sayı	23	165	188
	%	7,3	23,5	18,4
Üniversite mezunu	Sayı	10	83	93
	%	3,2	11,8	9,1
Lisansüstü eğitim	Sayı	1	5	6
	%	0,3	0,7	0,6
Toplam	Sayı	317	702	1019
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen toplam 95 hanede yaşayan 317 kişinin% 71'i ilköğretim mezunu, % 9.8'i ilköğretimde okumakta, %8.2'si okul çağı öncesi, % 7.3'ü lise mezunu, % 3.2'si üniversite mezunu konumundadır(*Tablo 3.3.2.5*).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen toplam 236 hanede yaşayan 702 kişinin % 46.9'u ilköğretim mezunu, % 23.5'i lise mezunu, % 11.8'i üniversite mezunu, % 9.3'ü ilköğretimde öğrenci, %7.7'i okul çağı öncesi konumda bulunmaktadır(*Tablo 3.3.2.5*).

Çalışma Durumu

Görüşülen hanelerdeki kişilere sorduğumuz, “Geçtiğimiz hafta içinde para kazanmak için herhangi bir işte çalıştınız mı?” sorusuna verdikleri yanıtlar doğrultusunda nüfusun çalışma durumu *Tablo 3.3.2.6*'da görölmektedir.

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen hanelerde nüfusun çalışma durumu sorgulandığında hanehalkı nüfusunun % 49.6'nın çalıştığı % 48'ininde çalışmadığı beyan edilmiştir(*Tablo 3.3.2.6*).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen hanelerde nüfusun çalışma durumu sorgulandığında da hanehalkı nüfusunun % 55'inin çalıştığı ve % 41'inin de çalışmadığı belirtilmiştir(*Tablo 3.3.2.6*).

Tablo 3.3.2.6. Hanehalkı Nüfusun Çalışma Durumu					
Geçtiğimiz hafta içinde para kazanmak için herhangi bir işte çalıştınız mı?		ÖÇK Bölgesi		ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Çalıştı	Sayı	126	315	441	
	%	49,6	55,0	53,3	
Çalışmadı fakat işi ile ilgisi devam etmekte	Sayı	2		2	
	%	0,8		0,2	
Çalışmadı	Sayı	122	235	357	
	%	48,0	41,0	43,2	
Çalışma yaşında olup, eğitim görenler	Sayı	4	23	27	
	%	1,6	4,0	3,3	
Toplam	Sayı	254	573	827	
	%	100,0	100,0	100,0	

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010
*15 yaşından küçükler bu tabloda değerlendirme dışı tutulmuştur.

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi'nde yaşayanlar arasında işsizlik, Kaş ve Demre ilçe merkezlerinde yaşayanlara göre daha yüksektir.

Tablo 3.3.2.7. Hanede Çalışan Kişi Sayıları						
Hanedeki çalışan veya işiyle ilgisi devam eden kişi sayısı kişi	ÖÇK Bölgesi		ÖÇK Bölgesi Dışı		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0	5	5,3	19	8,1	24	7,3
1 Kişi	63	66,3	139	58,9	202	61,0
2 Kişi	20	21,1	64	27,1	84	25,4
3 Kişi	4	4,2	11	4,7	15	4,5
4 veya daha fazla	3	3,2	3	1,3	6	1,8
Toplam	95	100,0	236	100,0	331	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen 95 hanenin % 66.3'ünde sadece 1 çalışan, % 21'inde 2 çalışan, % 4.2'sinde 3 çalışan, % 3.2'sinde 4 ve üzeri çalışan bulunmaktadır. Hanelerin % 5.3'ünde ise çalışan bulunmamaktadır (Tablo 3.3.2.7).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen 236 hanenin % 58.9'unda sadece 1 çalışan, %27.1'inde 2 çalışan, % 4.7'sinde 3 çalışan, % 1.3'ünde 4 ve üzeri çalışan bulunmaktadır. Hanelerin %8.1'inde ise çalışan bulunmamaktadır (Tablo 3.3.2.7).

Tablo 3.3.2.8. Hanehalkı Nüfusunun İstihdamdaki Konumu

Çalıştığınız işteki konumunuz?		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Ücretli/Maaşlı	Sayı	13	114	127
	%	10,2	36,2	28,7
Yevmiyeli	Sayı	3	5	8
	%	2,3	1,6	1,8
İşveren	Sayı	3	79	82
	%	2,3	25,1	18,5
Kendi hesabına	Sayı	97	106	203
	%	75,8	33,7	45,8
Ücretsiz aile işçisi	Sayı	12	11	23
	%	9,4	3,5	5,2
Toplam	Sayı	128	315	443
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010
*Halihazır çalışan ve işiyle ilgisi devam edenlere sorulmuştur.

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen 95 hanede yaşayan bireylerden çalışan ve çalışmasada işiyle ilgisi devam eden nüfusun % 75.8'i kendi hesabına, % 10.2'si maaşlı/ücretli, % 2.3'ü yevmiyeli, % 9.4'ü ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. % 2.3'ü ise işveren konumundadır (Tablo 3.3.2.8).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen 236 hanede yaşayan bireylerden çalışan ve çalışmasada işiyle ilgisi devam eden nüfusun % 33.7'si kendi hesabına, % 36.2'si maaşlı/ücretli, %1.6'sı yevmiyeli, % 3.5'i ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. % 25.1'i ise işveren konumundadır (Tablo 3.3.2.8).

3.3.3 Geçim Kaynakları ve Ekonomik Yaşam

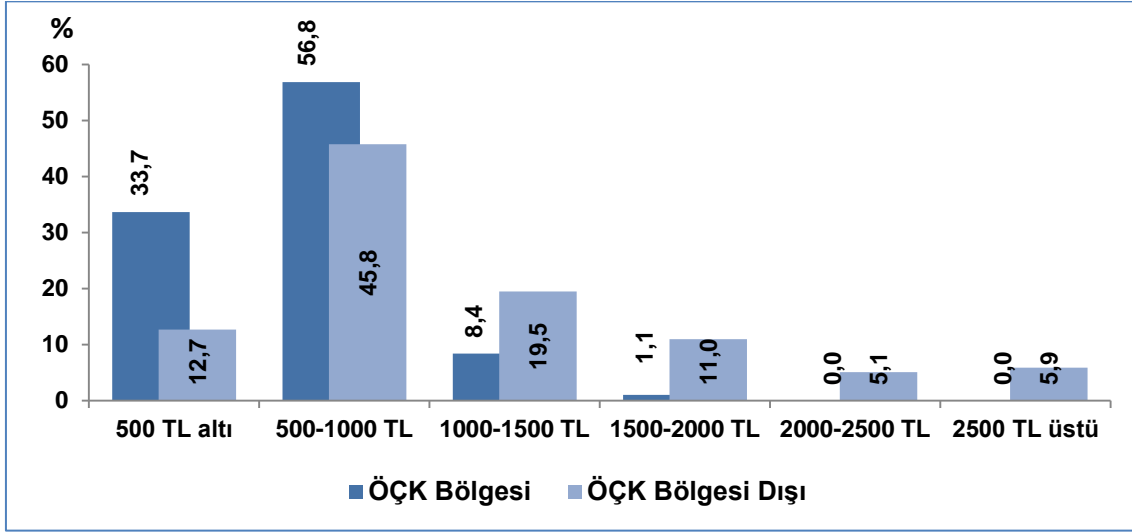
ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen toplam 95 hanenin geçim kaynakları ve ekonomik yapısını % 62.1'le tarım, % 17.9'la turizm, % 9,5'le ticaret (esnaf), % 3.2 oranıyla balıkçılık, % 3.2 oranıyla emeklilik, % 2.1'le işçilik üzerine şekillenmiştir (Tablo 3.3.3.1).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen toplam 236 hanenin geçim kaynakları ve ekonomik yapısını % 40.3'le ticaret (esnaf), % 18.6 ile tarım, % 14.4 ile turizm, % 16.5 ile emeklilik, % 8.1 ile işçilik, % 1.3 ile balıkçılık üzerine şekillenmiştir (Tablo 3.3.3.1).

Tablo 3.3.3.1. Görüşülen Kişilerin Temel Geçim Kaynakları				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Turizm	Sayı	17	34	51
	%	17,9	14,4	15,4
Tarım	Sayı	59	44	103
	%	62,1	18,6	31,1
Balıkçılık	Sayı	3	3	6
	%	3,2	1,3	1,8
Ticaret/Esnaf	Sayı	9	95	104
	%	9,5	40,3	31,4
Hayvancılık	Sayı	1		1
	%	1,1		0,3
Kamu/İşçi/Emekli/ Yaşlılık maaşı	Sayı	3	39	42
	%	3,2	16,5	12,7
Kira/ İcar gelirleri	Sayı		1	1
	%		0,4	0,3
İşçi	Sayı	2	19	21
	%	2,1	8,1	6,3
Belirli bir geçim kaynağı yok	Sayı	1	1	2
	%	1,1	0,4	0,6
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Şekil 3.3.3.2. Hanenin Aylık Toplam Geliri (TL.)

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişilerin hane bazında aylık gelirleri % 56.8 ile 500 - 1000, % 33.7 ile 500 altı, % 8.4 ile 1000 - 1500, % 1.1 ile 1500 - 2000 TL. arasındadır (Şekil-Tablo 3.3.3.2).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişilerin hane bazında aylık gelirleri %45.8 ile 500 - 1000, % 12.7 ile 500 altı, % 19.5 ile 1000 - 1500, % 11 ile 1500 - 2000, % 5.9 ile 2500 üstü, % 5.1 ile 2000 - 2500 TL. arasındadır(Şekil-Tablo 3.3.3.2).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi'nde yaşayanların ortalama aylık gelirleri, Kaş ve Demre ilçe merkezlerinde yaşayanlara göre daha düşüktür.

Tablo 3.3.3.2. Hanenin Aylık Toplam Geliri (TL)

		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
500 TL Altı	Sayı	32	30	62
	%	33,7	12,7	18,7
500-1000 TL	Sayı	54	108	162
	%	56,8	45,8	48,9
1000-1500 TL	Sayı	8	46	54
	%	8,4	19,5	16,3
1500-2000 TL	Sayı	1	26	27
	%	1,1	11,0	8,2
2000-2500 TL	Sayı		12	12
	%		5,1	3,6
2500 TL Üstü	Sayı		14	14
	%		5,9	4,2
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Tablo 3.3.3.3. Haneler Nereden Gündelik İhtiyaçlarını Karşulamakta?

	ÖÇK Bölgesi		ÖÇK Bölgesi Dışı		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bulunduğu Köyden	52	55,0			52	15,7
İlçe Merkezinden	43	45,0	236	100,0	279	84,3
Toplam	95	100,0	236	100,0	331	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler gündelik ihtiyaçlarını % 55 oranıyla yaşadıkları köyden, % 45 oranıyla bağlı buldukları ilçe merkezinden karşıladıkları şeklinde beyanda bulunmuşlardır(*Tablo 3.3.3.3*).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler gündelik ihtiyaçlarının hepsini yaşadıkları ilçe merkezinden temin ettikleri beyanında bulunmuşlardır(*Tablo 3.3.3.3*).

3.3.4 Sosyal Güvenlik

Tablo 3.3.4.1. Görüşülen Kişilerin Sosyal Güvenlik Sistemleri

		ÖÇK Bölgesi		ÖÇK Bölgesi Dışı		Toplam	
		Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
SSK	Sayı	4		45		49	
	%	4,2		19,1		14,8	
Emekli sandığı	Sayı	2		28		30	
	%	2,1		11,9		9,1	
BAĞ-KUR	Sayı	47		125		172	
	%	49,5		53,0		52,0	
Yok	Sayı	37		38		75	
	%	38,9		16,1		22,7	
Yeşil kart	Sayı	5				5	
	%	5,3				1,5	
Toplam	Sayı	95		236		331	
	%	100,0		100,0		100,0	

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler “sosyal güvenlik” açısından % 49.5 ile BAĞ - KUR’lu, % 38.9 ile sosyal güvencesinin olmadığı, % 5.3 ile yeşil kartlı, % 4.2 ile SSK’lı, %2.1 ile Emekli Sandığı güvencesinde olduklarını beyan etmişlerdir(*Tablo 3.3.4.1*).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler “sosyal güvenlik” açısından % 53 ile BAĞ - KUR’lu, % 16.1 ile sosyal güvencesinin olmadığı, % 19.1 ile SSK’lı, % 11.9 ile Emekli Sandığı güvencesinde olduklarını beyan etmişlerdir(*Tablo 3.3.4.1*).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi'nde yaşayanlar arasında hiç sosyal güvencesi olmayanların oranı(% 38.9), Kaş ve Demre ilçe merkezlerinde yaşayanlara(% 16.1) göre daha yüksektir.

3.3.5 Mülkiyet, Konut ve Arazi Varlığı

Tablo 3.3.5.1. Hanelerin Konut Mülkiyet Durumu				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Sahibi	Sayı	86	150	236
	%	90,5	63,6	71,3
Kira	Sayı	5	79	84
	%	5,3	33,5	25,4
Lojman	Sayı	1	7	8
	%	1,1	3,0	2,4
Çadır	Sayı	3		3
	%	3,2		0,9
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler kullandıkları konutun % 90.5 ile sahibi, % 5.3 ile kiracısı olduklarını beyan etmişlerdir. % 3.2'si çadırda, % 1.1'i ise lojmanda kaldıklarını belirtmişlerdir(*Tablo 3.3.5.1*).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler kullandıkları konutun % 63.6 ile sahibi, % 33.5 ile kiracısı olduklarını beyan etmişlerdir. % 3'ü ise lojmanda kaldıklarını belirtmişlerdir(*Tablo 3.3.5.1*).

Görüşülen kişilerden ÖÇK Bölgesi'nde yaşayanlar yüksek oranda(%90.5) yaşadıkları konutun sahibidirler. Kaş ve Demre ilçe merkezlerinde yaşayanlarda ev sahibi olma oranı(%63.6) daha düşüktür.

Tablo 3.3.5.2. Mülkiyete Sahip Olma Şekli				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Miras	Sayı	50	53	103
	%	58,1	35,3	43,6
Satın alma	Sayı	3	37	40
	%	3,5	24,7	16,9
Kendim yaptım	Sayı	33	60	93
	%	38,4	40,0	39,4
Toplam	Sayı	86	150	236
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler mülkiyetlerinde bulunan konutları % 58.1 ile miras yoluyla, % 38.4 ile kendilerinin inşa etmesi yoluyla, %3.5 ile satın alma yoluyla edindiklerini beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.5.2).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler mülkiyetlerinde bulunan konutları % 35.3 ile miras yoluyla, % 40 ile kendilerinin inşa etmesi yoluyla, % 24.7 ile satın alma yoluyla edindiklerini beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.5.2).

Tablo 3.3.5.3. Konutunuza ait ek binalar var mı?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	6	14	20
	%	6,3	5,9	6,0
Hayır	Sayı	89	222	311
	%	93,7	94,1	94,0
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler “konutunuza ait ek yapı var mı?” sorusuna %93.7 oranında hayır, % 6.3 oranında evet yanıtı vermişlerdir(Tablo 3.3.5.3).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler “konutunuza ait ek yapı var mı?” sorusuna %94 oranında hayır, % 6 oranında evet yanıtı vermişlerdir(Tablo 3.3.5.3).

ÖÇK Bölgesi içinde ve dışında görüşülen kişilere ait evlerde % 93.7 ve % 94.1 gibi yüksek oranlarla ek bina bulunmadığı beyan edilmiştir. Evlerde müstemilat eksikliği bölgede hayvancılığın gerilediğine ilişkin verileri destekler niteliktedir.

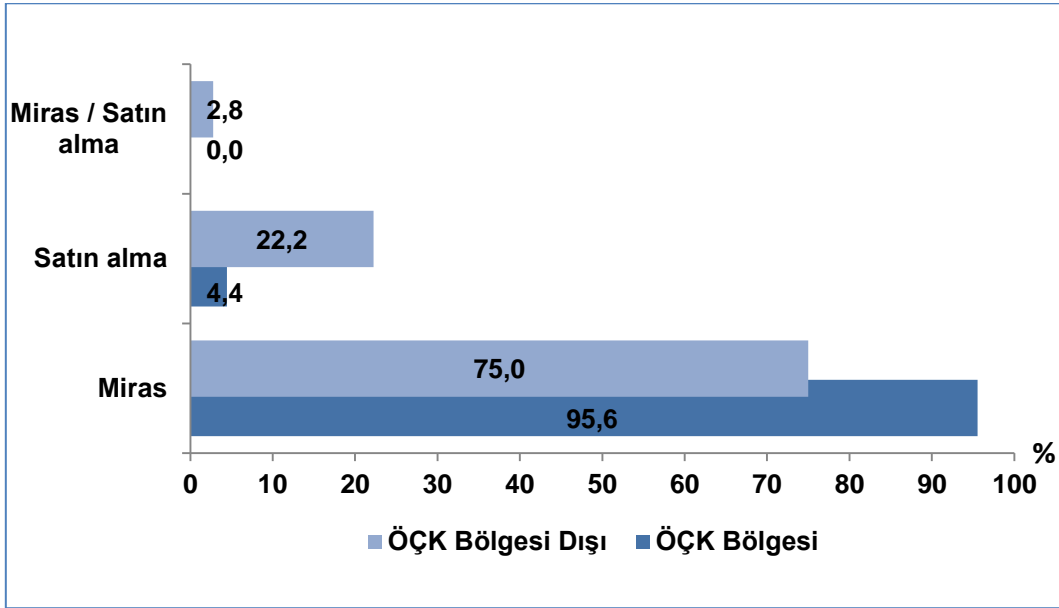
Tablo 3.3.5.4. Hanelerin Arazi Varlığı				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	45	72	117
	%	47,4	30,5	35,3
Hayır	Sayı	50	164	214
	%	52,6	69,5	64,7
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler hane bazında % 47.4 ile arazi sahibi olduklarını, % 52.6 oranıyla mülkiyetlerinde arazi olmadığı beyanında bulunmuşlardır (Tablo 3.3.5.4).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler hane bazında % 30.5 ile arazi sahibi olduklarını, % 69.5 oranıyla mülkiyetlerinde arazi olmadığı beyanında bulunmuşlardır (Tablo 3.3.5.4).

Şekil 3.3.5.5. Hanelerin Nasıl Arazi Sahibi Oldukları

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler mülkiyetlerinde bulunan arazileri % 95.6 oranıyla miras, % 4.4 oranıyla satın alma yoluyla edindiklerini beyan etmişlerdir (Şekil-Tablo 3.3.5.5)

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler mülkiyetlerinde bulunan arazileri % 75 oranıyla miras, % 22.2 oranıyla satın alma ve % 2.8 oranıyla miras-satın alma yoluyla edindiklerini beyan etmişlerdir (Şekil-Tablo 3.3.5.5)

Tablo 3.3.5.5. Hanelerin Nasıl Arazi Sahibi Oldukları				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Miras	Sayı	43	54	97
	%	95,6	75,0	82,9
Satın alma	Sayı	2	16	18
	%	4,4	22,2	15,4
Miras/Satın alma	Sayı		2	2
	%		2,8	1,7
Toplam	Sayı	45	72	117
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

3.3.6 Doğal Kaynak Kullanımı ve Çevre Sorunları

Tablo 3.3.6.1. Bölge insanı çevrede bitki toplama faaliyetinde bulunuyor mu?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	72	136	208
	%	75,8	57,6	62,8
Hayır	Sayı	23	100	123
	%	24,2	42,4	37,2
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler % 75.8 oranıyla doğal bitki topladıkları, % 24.8 oranıyla toplamadıkları beyanında bulunmuşlardır (Tablo 3.3.6.1).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler % 57.6 oranıyla doğal bitki topladıkları, %42.4 oranıyla toplamadıkları beyanında bulunmuşlardır (Tablo 3.3.6.1).

Tablo 3.3.6.2. Görüşülen Kişilere Göre Bölgenin Önemli Çevre Sorunları

		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Doğa alanlarının tahrip edilmesi	Sayı	3	85	88
	%	3,2	36,0	26,6
Su kirliliği	Sayı	58	84	142
	%	61,1	35,6	42,9
Bitki ve hayvan türlerinin yok edilmesi	Sayı	5	4	9
	%	5,3	1,7	2,7
Tarımda çok fazla kimyasal kullanılması	Sayı		15	15
	%		6,4	4,5
Erozyon	Sayı		1	1
	%		0,4	0,3
Ormanların tahrip edilmesi	Sayı		7	7
	%		3,0	2,1
Gürültü	Sayı	1	3	4
	%	1,1	1,3	1,2
Göç / Nüfus problemi	Sayı		15	15
	%		6,4	4,5
Çevre temizliği / Çöp	Sayı		2	2
	%		0,8	0,6
Çevre problemi yok	Sayı	21	11	32
	%	22,1	4,7	9,7
Altyapı	Sayı		4	4
	%		1,7	1,2
Fikri yok/Bilmiyor	Sayı	7	5	12
	%	7,4	2,1	3,6
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler bölgenin önemli çevre sorununun % 61.1 ile su kirliliği, %5.3 ile bitki ve hayvan türlerinin yok edilmesini, % 3.2 ile doğa alanlarının tahrip edilmesini beyan etmişlerdir. % 22.1'lik bir kısmı çevre problemi olmadığı, % 7.4'lük kesim ise fikrim yok/ bilmiyor yanıtı vermiştir(*Tablo 3.3.6.2*).

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler bölgenin önemli çevre sorununun % 35.6 ile su kirliliği, %1.7 ile bitki ve hayvan türlerinin yok edilmesini, % 36 ile doğa alanlarının tahrip edilmesi, %3 ile ormanların tahrip edilmesi, % 6.4 ile göç, % 6.4 ile tarımda aşırı kimyasal kullanılması, %1.7 ile altyapı, % 1.3 ile gürültü olduğunu beyan etmişlerdir. % 4.7'lik bir kısmı çevre problemi olmadığı, % 2.1'lik kesim ise fikrim yok/ bilmiyor yanıtı vermiştir(*Tablo 3.3.6.2*).

3.3.7 Özel Çevre Koruma Bölgesine İlişkin Bilgi, Düşünce ve Tutumlar

Tablo 3.3.7.1. "Özel Çevre Koruma Kurumunu" duydunuz mu?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	92	142	234
	%	96,8	60,2	70,7
Hayır	Sayı	3	94	97
	%	3,2	39,8	29,3
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler % 96.8 oranıyla ÖÇKK'yı duydıklarını, % 3.2 oranıyla duymadıklarını beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.7.1).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler % 60.2 oranıyla ÖÇKK'yı duydıklarını, % 39.8 oranıyla duymadıklarını beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.7.1).

Tablo 3.3.7.2. Bölgenizin "Özel Koruma Bölgesi " olduğunu biliyor musunuz?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	90	122	212
	%	94,7	51,7	64,0
Hayır	Sayı	5	114	119
	%	5,3	48,3	36,0
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler yaşadıkları yerin % 94.7 oranıyla ÖÇK Bölgesi olduğunu bildiklerini, % 5.3 oranıyla bilmediklerini beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.7.2).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler % 51.7 oranıyla bölgelerinde ÖÇK Bölgesi olduğunu bildiklerini, % 48.3 oranıyla bilmediklerini beyan etmişlerdir (Tablo 3.3.7.2).

Tablo 3.3.7.3. Koruma alanı ile ilgili kurallar / yasaklar var mıdır?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	91	150	241
	%	95,8	63,6	72,8
Hayır	Sayı	1	8	9
	%	1,1	3,4	2,7
Bilmiyorum	Sayı	3	78	81
	%	3,2	33,1	24,5
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler “ÖÇK Bölgesine ilişkin kurallar/yasaklar var mı?” sorusuna % 95.8 oranıyla evet, % 1.1 oranıyla hayır, % 3.2 oranıyla bilmiyorum yanıtı vermiştir (Tablo 3.3.7.3).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler “ÖÇK Bölgesine ilişkin kurallar/yasaklar var mı?” sorusuna % 63.6 oranıyla evet, % 3.4 oranıyla hayır, % 33.1 oranıyla bilmiyorum yanıtı vermiştir (Tablo 3.3.7.3).

Tablo 3.3.7.4. Yaşadığınız bölgedeki kişiler bu alanın korunması ile ilgili kurallara ne derece uymaktadır?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Tamamıyla uymakta	Sayı	38	8	46
	%	41,8	5,3	19,1
Kısmen uymakta	Sayı	53	129	182
	%	58,2	86,0	75,5
Hiç uymamakta	Sayı	0	13	13
	%	0,0	8,7	5,4
Toplam	Sayı	91	150	241
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

*(Bu soru “Koruma alanı ile ilgili kurallar/yasaklar var mıdır?” sorusuna evet yanıtı verenlere sorulmuştur)

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler “ÖÇK Bölgesi’nin korunması ile ilgili kurallara ve yasaklara” % 41.8 oranıyla tamamen uyulduğu, % 58.2 oranıyla kısmen uyulduğu yanıtı vermiştir (Tablo 3.3.7.4).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler “ÖÇK Bölgesi’nin korunması ile ilgili kurallara ve yasaklara” % 5.3 oranıyla tamamen uyulduğu, % 86 oranıyla kısmen uyulduğu, %8.7 oranıyla hiç uyulmadığı yanıtı vermiştir (Tablo 3.3.7.4).

Tablo 3.3.7.5. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin dezavantajları var mı?

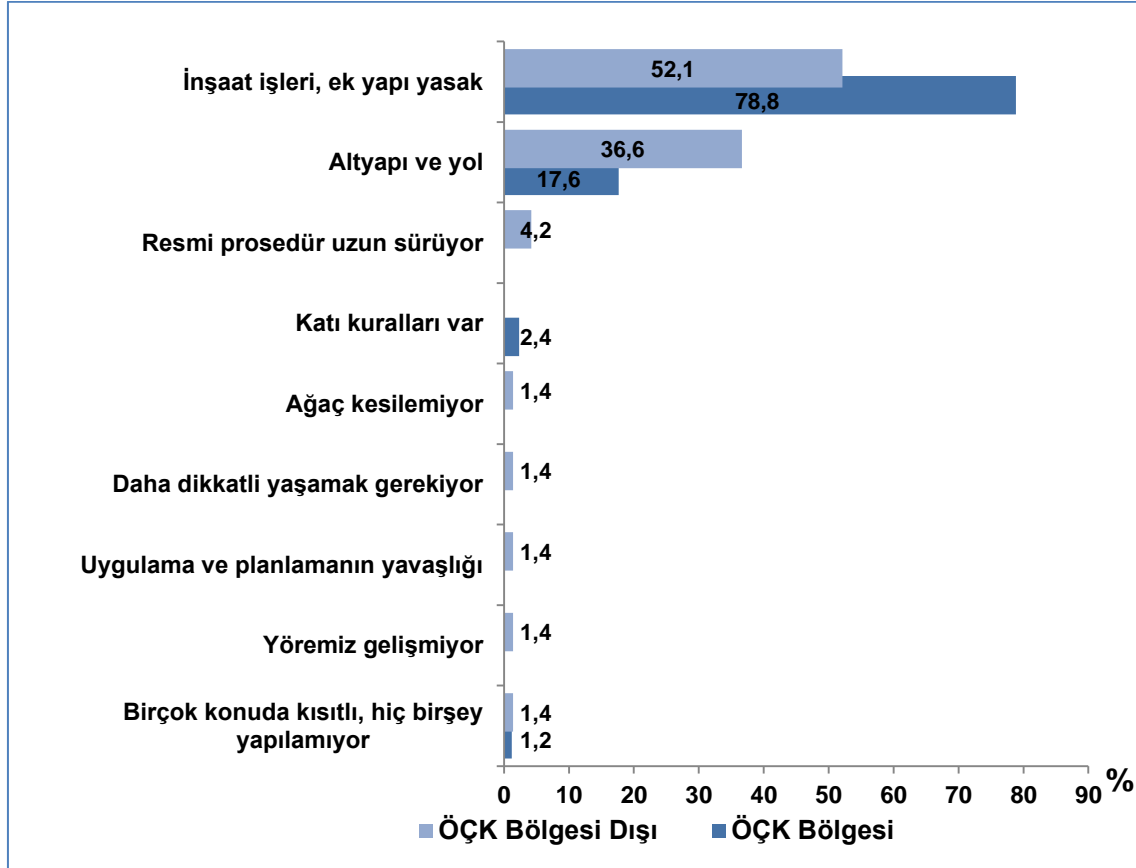
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	85	71	156
	%	89,5	30,1	47,1
Hayır	Sayı	10	165	175
	%	10,5	69,9	52,9
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler “ÖÇK Bölgesi'nin dezavantajları var mı?” sorusuna % 89.5 oranında evet, % 10.5 oranında hayır yanıtı vermiştir(*Tablo 3.3.7.5*)

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler “ÖÇK Bölgesi'nin dezavantajları var mı?” sorusuna % 30.1 oranında evet, % 69.9 oranında hayır yanıtı vermiştir(*Tablo 3.3.7.5*)

Şekil 3.3.7.6. Özel Çevre Koruma Bölgesi'nin Dezavantajları

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler ÖÇK Bölgesi'nin dezavantajlarının % 78.8 oranıyla inşaat işleri - ek yapı yasağı, % 17.6 oranıyla altyapı - yol, % 2.4 oranıyla katı kurallar, % 1.2 oranıyla “birçok konuda kısıtlama var - bir şey yapılamıyor” olduğunu beyan etmişlerdir (Şekil-Tablo 3.3.7.6).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler tarafından ÖÇK Bölgesi'nin dezavantajlarının % 52.1 oranıyla inşaat işleri - ek yapı yasağı, % 35.6 oranıyla altyapı - yol, % 4.2 resmi prosedürlerin uzun sürmesi, % 1.4 oranlarıyla ağaç kesilememesi - uygulama ve planlamanın yavaşlığı - yörenin gelişmemesi - katı kurallar - dikkatli davranma gerekliliği, % 1.2 oranıyla “birçok konuda kısıtlama var - bir şey yapılamıyor” olduğu beyan edilmiştir (Şekil-Tablo 3.3.7.6).

Tablo 3.3.7.6. Özel Çevre Koruma Bölgesinin Dezavantajları				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Yöremiz gelişmiyor	Sayı		1	1
	%		1,4	0,6
İnşaat işleri, ek yapı yasak	Sayı	67	37	104
	%	78,8	52,1	66,7
Birçok konuda kısıtlı, hiç bir şey yapılamıyor	Sayı	1	1	2
	%	1,2	1,4	1,3
Uygulama ve planlamanın yavaşlığı	Sayı		1	1
	%		1,4	0,6
Resmi prosedür uzun sürüyor	Sayı		3	3
	%		4,2	1,9
Daha dikkatli yaşamak gerekiyor	Sayı		1	1
	%		1,4	0,6
Altyapı ve Yol	Sayı	15	26	41
	%	17,6	36,6	26,3
Ağaç kesilemiyor	Sayı		1	1
	%		1,4	0,6
Katı kuralları var	Sayı	2	0	2
	%	2,4	0,0	1,3
Toplam	Sayı	85	71	156
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

Tablo 3.3.7.7. ÖÇK Bölgesi için ‘Yönetim Planı’ oluşturulsa katılmak ister misiniz?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	62	139	201
	%	65,3	58,9	60,7
Hayır	Sayı	33	97	130
	%	34,7	41,1	39,3
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler ÖÇK Bölgesi için “yönetim planı” oluşturulması durumunda % 65.3 oranıyla bu plana katılacaklarını, % 34.7 oranıyla katılmayacaklarını beyan etmişlerdir(*Tablo 3.3.7.7*).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler, ÖÇK Bölgesi için “yönetim planı” oluşturulması durumunda % 58.9 oranıyla bu plana katılacaklarını, % 41.1 oranıyla katılmayacaklarını beyan etmişlerdir(*Tablo 3.3.7.7*).

Tablo 3.3.7.8. ÖÇK Bölgesi için ‘Yönetim Planı’ oluşturulsa eğitim almak ister misiniz?				
		ÖÇK Bölgesi	ÖÇK Bölgesi Dışı	Toplam
Evet	Sayı	64	131	195
	%	67,4	55,5	58,9
Hayır	Sayı	31	105	136
	%	32,6	44,5	41,1
Toplam	Sayı	95	236	331
	%	100,0	100,0	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Hanehalkı Anketi,2010

ÖÇK Bölgesi içinde görüşülen kişiler “ÖÇK Bölgesi için yönetim planı oluşturulsa eğitim almak ister misiniz?” sorusuna % 67.4 oranıyla evet, % 32.6 oranıyla hayır yanıtı vermiştir(*Tablo 3.3.7.8*).

ÖÇK Bölgesi dışında görüşülen kişiler “ÖÇK Bölgesi için yönetim planı oluşturulsa eğitim almak ister misiniz?” sorusuna % 55.5 oranıyla evet, % 44.5 oranıyla hayır yanıtı vermiştir(*Tablo 3.3.7.8*).

3.3.8 Bölgedeki Ziyaretçilerin Özellikleri ve Bölge Hakkındaki Düşünceleri

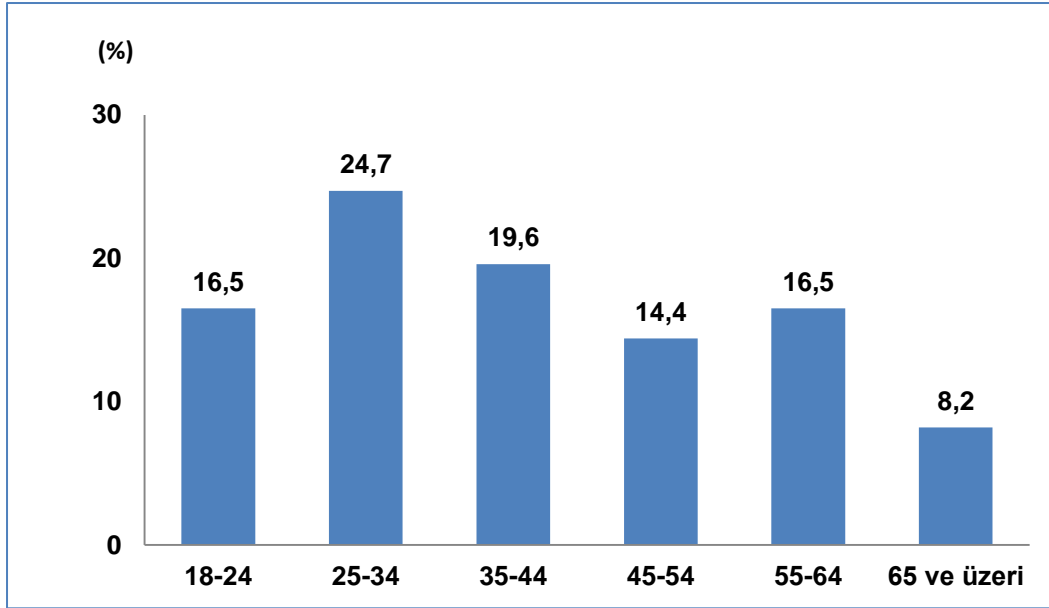
Bilindiği gibi yeryüzü kaynaklarına kişisel erişim, güzelliklerin keşfi ve buraları ziyaret etme keyfi, tüm dünya yurttaşlarına eşit olarak açık bir haktır. Ulusal ve uluslararası turizm etkinliklerine giderek artan ölçülerde katılım gerçekleşmektedir. Bu gelişimden doğal olarak Özel Çevre Koruma alanları da etkilenmektedir, daha fazla ziyaretçi akımına uğramaktadır.

Bu nedenle de bu araştırmada bölgenin dışarıdan katılımcısı olan ziyaretçi konumunda ki; hem yerli hem de yabancı turist profilleri ve alana ilişkin düşünce ve beklentilerinin neler olduğunun saptanması hedeflenmiştir. Çünkü bölge için yapılacak planlamalarda, bölgenin sürdürülebilir gelişiminde yerli halk kadar; dışarıdan katılımcıların da etkilerinin göz önünde bulundurulması, planlama açısından önem taşımaktadır.

Bu nedenlerden dolayı, bölge içinde hem yerli hem de yabancı turistlerle görüşülmüştür. Aşağıda bu hedef kitlelerden elde edilen bulgular sunulmuştur.

3.3.8.1 Yerli Turist

Şekil 3.3.8.1.1. Yerli Turistin Yaş Grubu Dağılımı

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

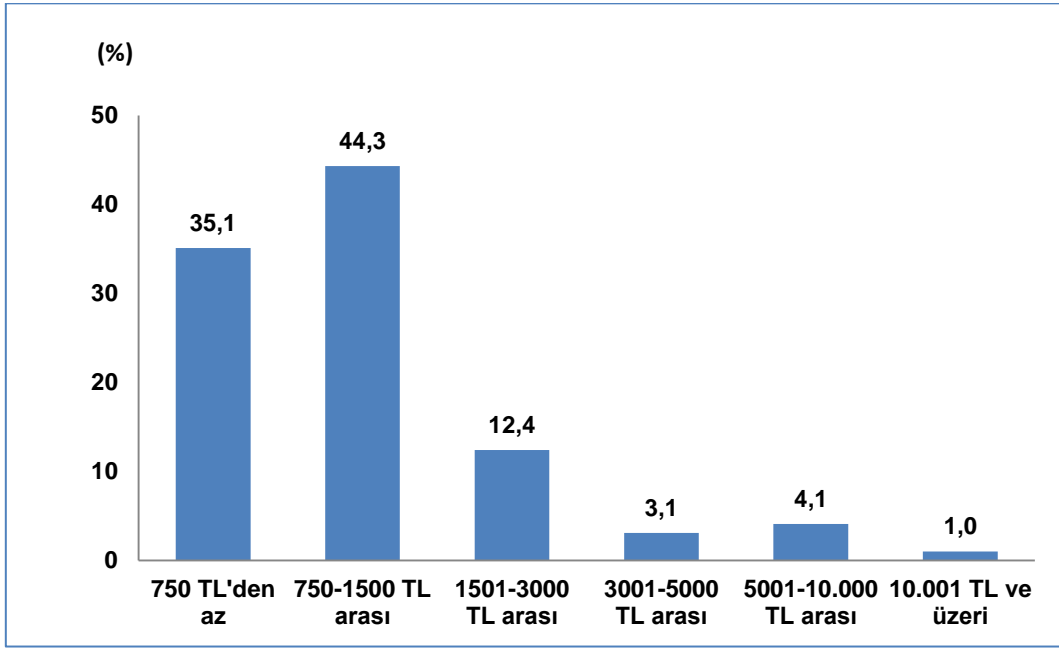
Görüşme yapılan yerli ziyaretçilerin %16,5'i 18-24, %24,7'si 25-34, %19,6'sı 35-44, %14,4'ü 45-54, %16,5'i ise 55-64 yaş grubundan olup, %8,2'si de 65 yaş üzeri gruptandır. En yüksek oranda katılımcının, 25-34 yaş grubu görülmesiyle beraber, deneklerin yarısının 18-44 yaş grubundan oluştuğu görülmekte; bu veriler ışığında bölgeye daha çok, genç ve orta yaşa yakın yerli turistin geldiği anlaşılmaktadır(Şekil-Tablo 3.3.8.1.1).

Tablo 3.3.8.1.1. Yerli Turistin Yaş Grubu Dağılımı

	Sayı	%
18-24	16	16,5
25-34	24	24,7
35-44	19	19,6
45-54	14	14,4
55-64	16	16,5
65 ve üzeri	8	8,2
Toplam	97	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.1.2. Yerli Turistin Aylık Geliri(TL)

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

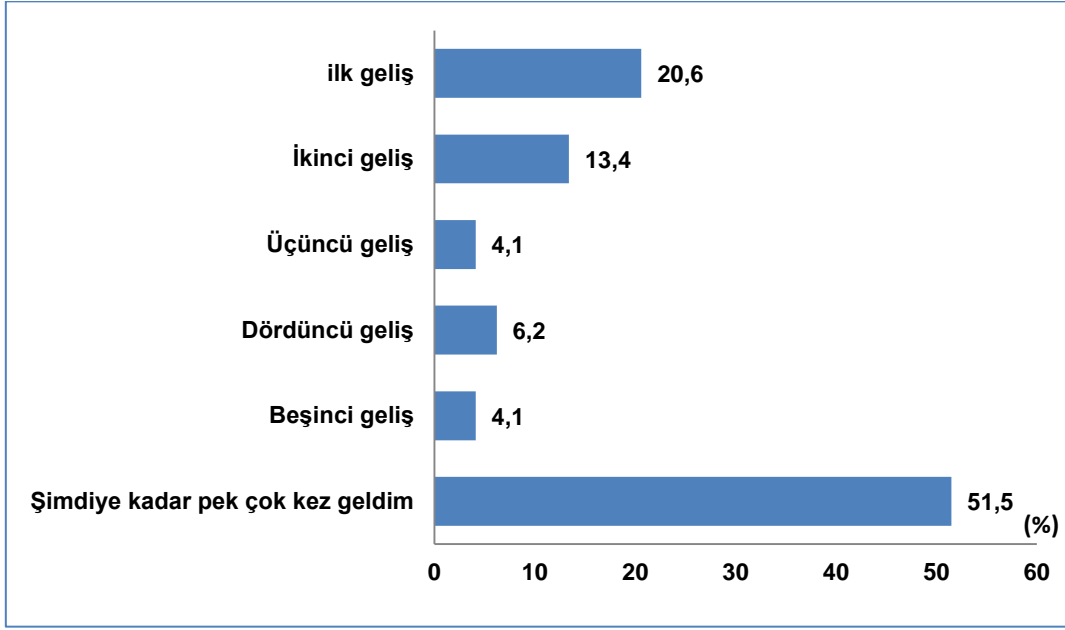
Yerli turistlerin sahip oldukları aylık gelirleri Şekil 3.3.8.1.2’de sunulmaktadır. Elde edilen verilere göre en yüksek oran (%44,3) 750-1500 TL gelire sahip turistlerdir. Bu nedenle ziyaretçi olan yerli turistlerin ekonomik güçlerinin Türkiye’deki ortalama 4 kişilik bir ailenin aylık gelirleri ile karşılaştırsak, (2008 yılı rakamlarıyla bu ailenin yoksulluk sınırı 706 TL’dir)refah düzeyi çok yüksek olmayan kişilerin ziyaretleri söz konusudur(Şekil-Tablo3.3.8.1.2).

Tablo 3.3.8.1.2. Yerli Turistin Aylık Geliri (TL)

	Sayı	%
750 TL'den az	34	35,1
750-1500 TL arası	43	44,3
1501-3000 TL arası	12	12,4
3001-5000 TL arası	3	3,1
5001-10.000 TL arası	4	4,1
10.001 TL ve üzeri	1	1,0
Toplam	97	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.1.3. Yerli Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

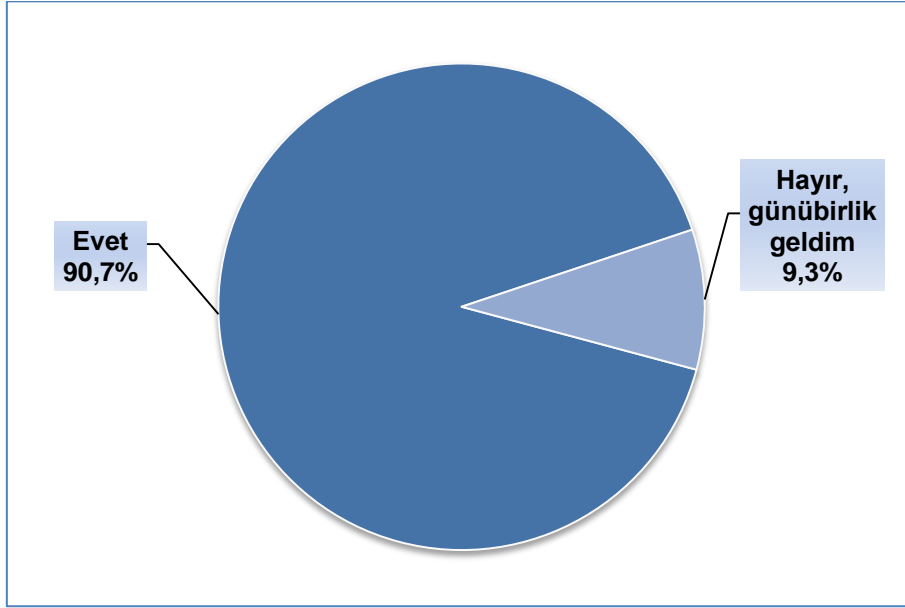
Görüşme yapılan yerli turistlerin yarısından fazlasının(%51,5) bölgeye pek çok ziyarette bulunduğu anlaşılmaktadır. İlk kez gelenlerin oranı %20,6'dır. İkinci kez, üçüncü kez ve devamında gelenleri de dikkate aldığımızda gelen turistler için bir süreklilik olduğunu söyleyebiliriz (Şekil-Tablo 3.3.8.1.3).

Tablo 3.3.8.1.3. Yerli Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti

	Sayı	%
İlk geliş	20	20,6
İkinci geliş	13	13,4
Üçüncü geliş	4	4,1
Dördüncü geliş	6	6,2
Beşinci geliş	4	4,1
Şimdiye kadar pek çok kez geldim	50	51,5
Toplam	97	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.1.4. Yerli Turistin Bölgede Konaklaması

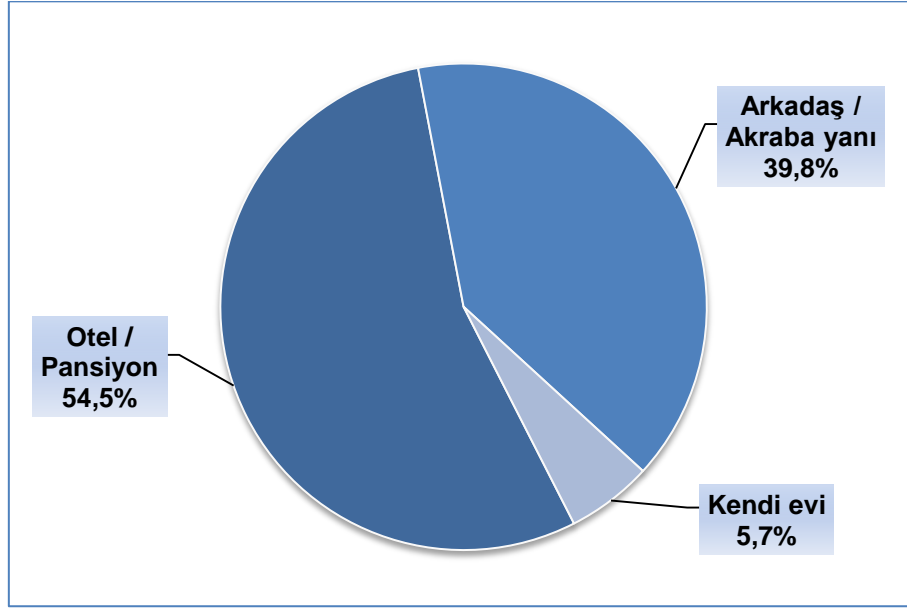
Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Görüşme yapılan yerli turistin %90,7'si bölgede konakladıklarını, %9,3'ü ise günübirlik geldiklerini belirtmiştir (Şekil-Tablo 3.3.8.1.4).

Tablo 3.3.8.1.4. Yerli Turistin Bölgede Konaklaması		
	Sayı	%
Evet	88	90,7
Hayır, günübirlik geldim	9	9,3
Toplam	97	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.1.5. Yerli Turistin Konaklama Yerleri

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur

Görüşme yapılan yerli turistlerin %54,5'i otel/pansiyonda, %39,8'i arkadaş/akraba yanında, %5,7'si kendi evinde konkladıklarını belirtmiştir(Şekil-Tablo 3.3.8.1.5).

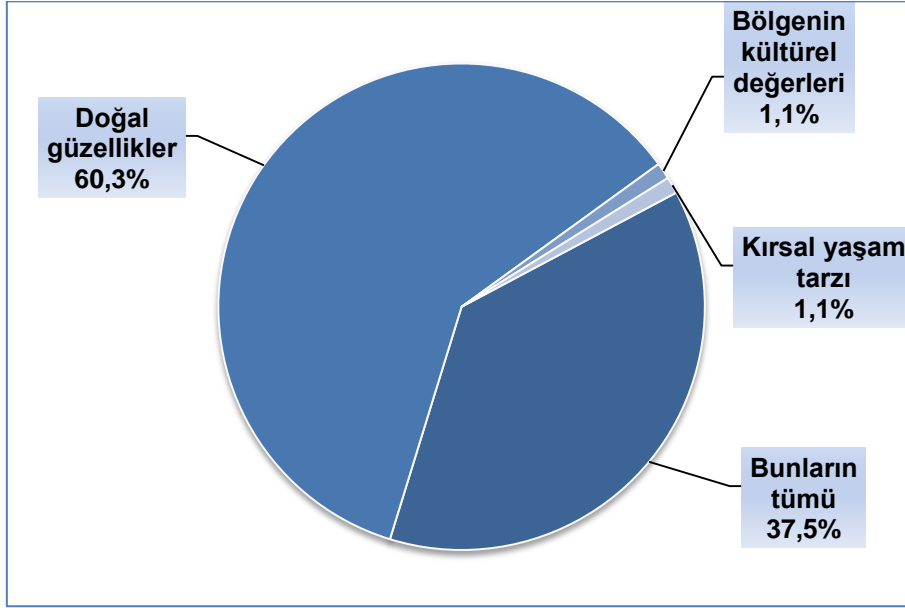
Tablo 3.3.8.1.5. Yerli Turistin Konaklama Yerleri

	Sayı	%
Otel / Pansiyon	48	54,5
Arkadaş / Akraba yanı	35	39,8
Kendi evi	5	5,7
Toplam	88	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur

Şekil 3.3.8.1.6. Yerli Turist İçin Bölgeyi Çekici Kılan Faktörler

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010
*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur

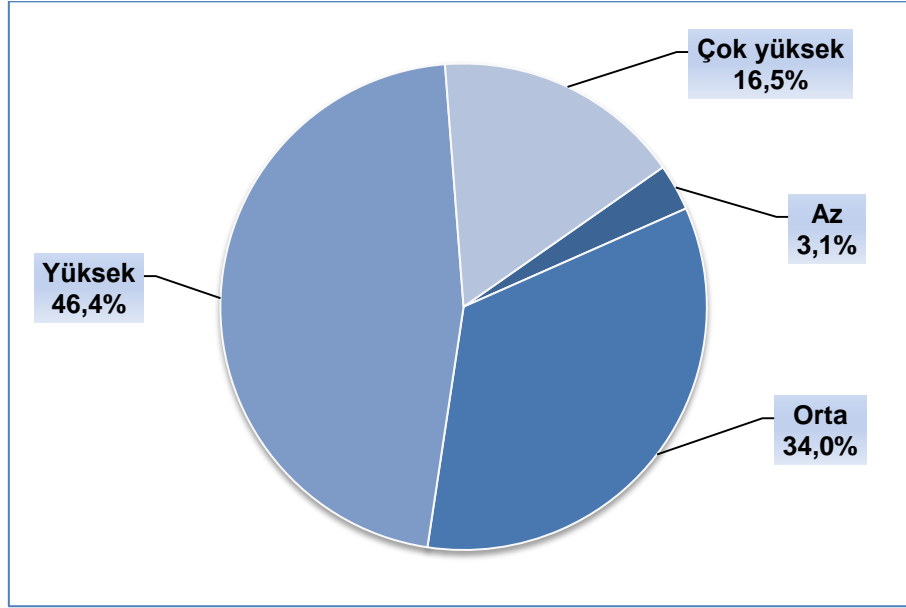
Görüşme yapılan yerli turistlerin %60,3'ü için bölgeyi çekici kılan faktör doğal güzelliklerdir. Tüm faktörlerin birlikte bölgeyi çekici kıldığını söyleyenlerin oranı ise %37,5'dir (Şekil-Tablo 3.3.8.1.6).

Tablo 3.3.8.1.6. Yerli Turist İçin Bölgeyi Çekici Kılan Faktörler

	Sayı	%
Doğal güzellikler	53	60,3
Bölgenin kültürel değerleri	1	1,1
Kırsal yaşam tarzı	1	1,1
Bunların tümü	33	37,5
Toplam	88	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010
*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

Şekil 3.3.8.1.7. Yerli Turistin Bölgeye İlişkin Memnuniyet Derecesi

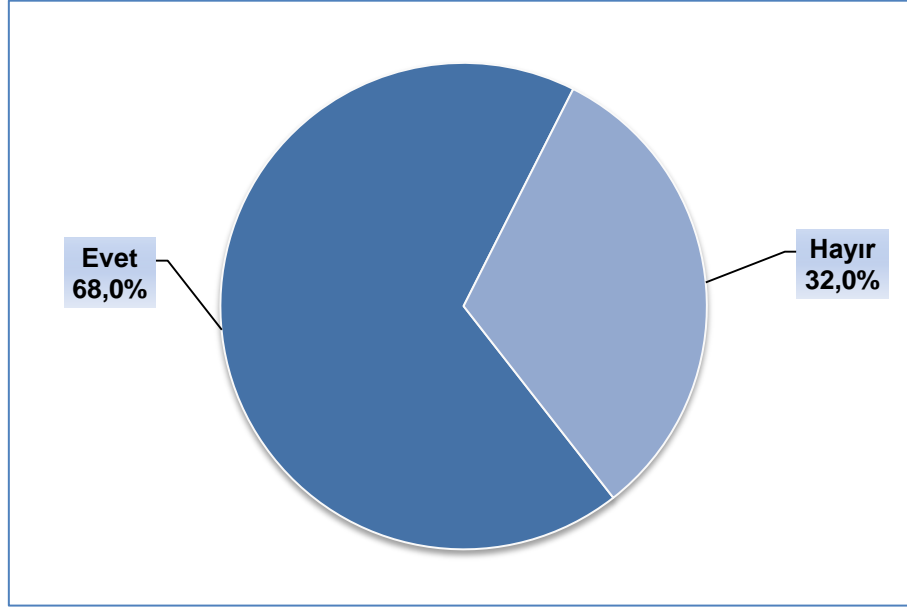
Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Görüşme yapılan yerli turistlerin %16,5'i çok yüksek, %46,4'ü yüksek derecede bölgeden memnun olduklarını belirtmiştir. Orta düzeyde memnuniyet yaşadıklarını belirtenler %34 ve az memnuniyet duyduklarını belirtenlerde %3,1 oranındadır. Yerli turistlerin bölgede bulunmaktan dolayı memnuniyet oranları %60'lar düzeyindedir (Şekil-Tablo 3.3.8.1.7).

Tablo 3.3.8.1.7. Yerli Turistin Bölgeye İlişkin Memnuniyet Derecesi		
	Sayı	%
Az	3	3,1
Orta	33	34,0
Yüksek	45	46,4
Çok yüksek	16	16,5
Toplam	97	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.1.8. Yerli turistin "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu duydunuz mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı

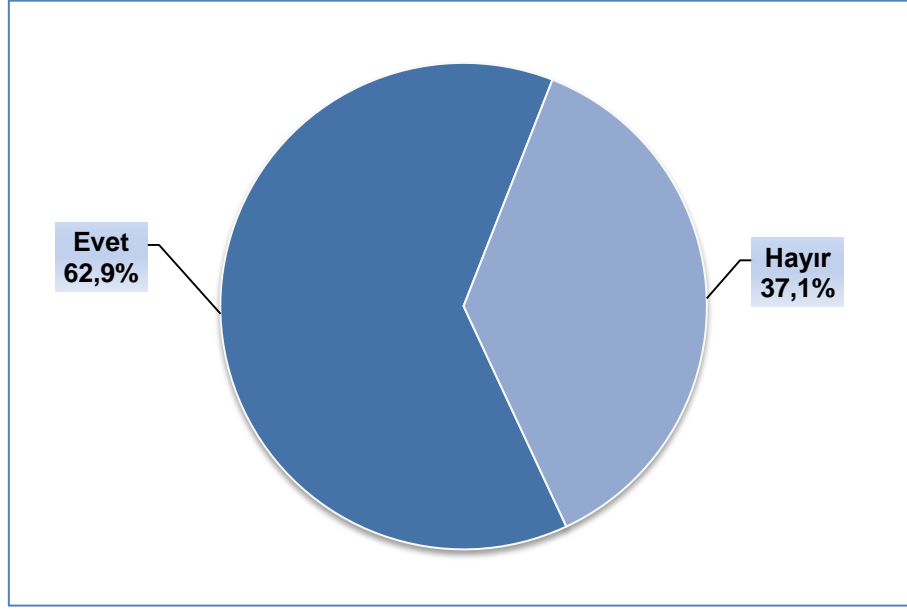
Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Görüşme yapılan yerli turistlerin %32'si Özel Çevre Kurumu'nu duymadıklarını, %68'i ise duydıklarını belirtmiştir (Şekil-Tablo 3.3.8.1.8). Turistler göz önüne alındığında ÖÇK Kurumu'nun bilinirliği oldukça yüksektir.

Tablo 3.3.8.1.8. Yerli turistin "Özel Çevre Koruma Kurumu'nu duydunuz mu?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı		
	Sayı	%
Evet	66	68,0
Hayır	31	32,0
Toplam	97	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.1.9. Yerli Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

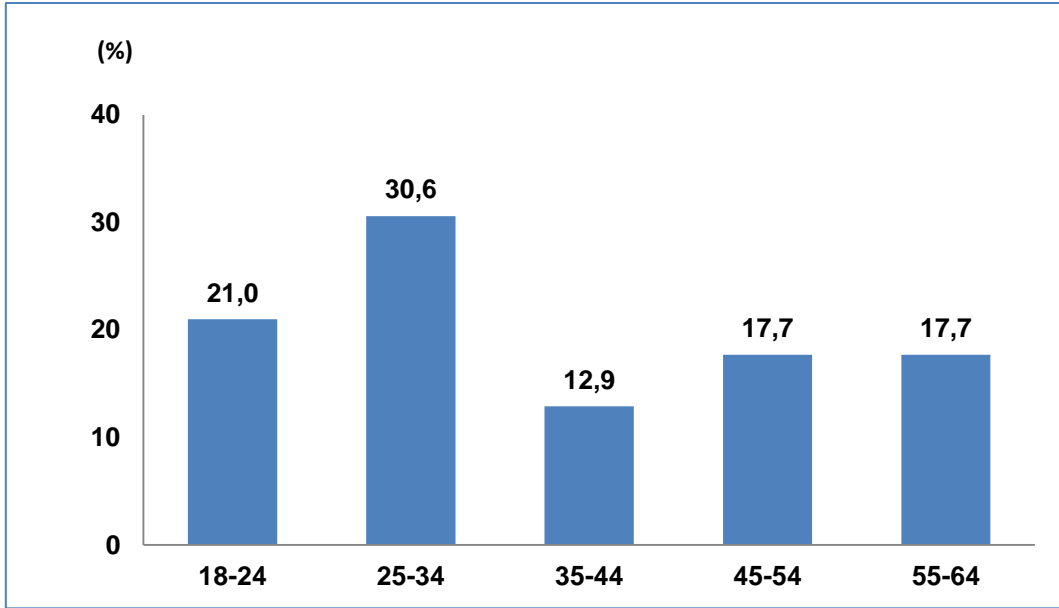
Görüşme yapılan yerli turistlerin %62,9'u bölgenin, Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu bildiğini, %37,1'i ise bilmediğini beyan etmiştir(Şekil-Tablo 3.3.8.1.9).

Tablo 3.3.8.1.9. Yerli Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı		
	Sayı	%
Evet	61	62,9
Hayır	36	37,1
Toplam	97	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

3.3.8.2 Yabancı Turist

Şekil 3.3.8.2.1. Yabancı Turistin Yaş Grubu Dağılımı

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

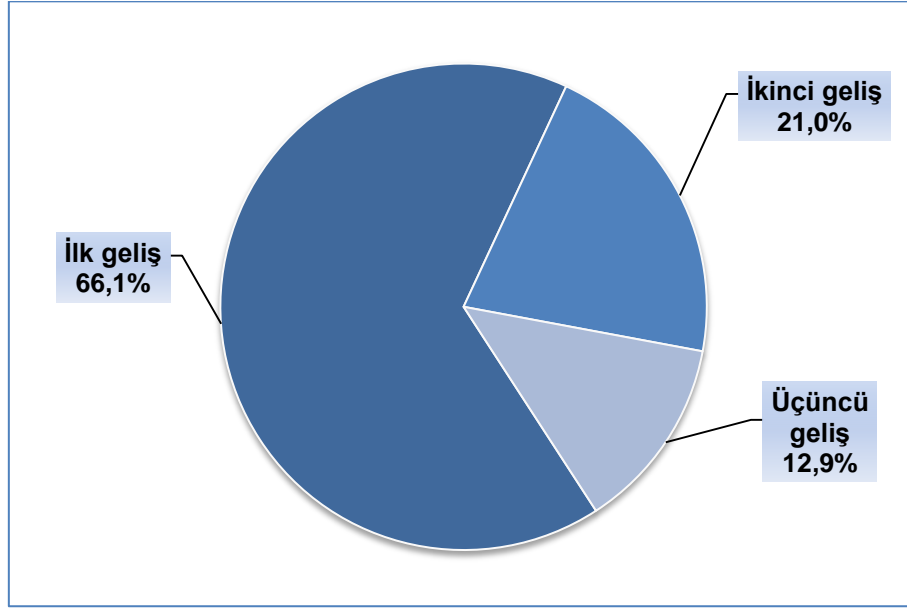
Görüşme yapılan yabancı turistlerin %21'i 18-24, %30,6'sı 25-34, %12,9'u 35-44, %17,7'si 45-54, %17,7'si 55-64 yaş grubundandır (Şekil-Tablo 3.3.8.2.1). Bu veriler ışığında; yabancı turistlerde genç nüfusun daha yüksek oranda olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 3.3.8.2.1. Yabancı Turistin Yaş Grubu Dağılımı

	Sayı	%
18-24	13	21,0
25-34	19	30,6
35-44	8	12,9
45-64	11	17,7
55-64	11	17,7
Toplam	62	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.2.2. Yabancı Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

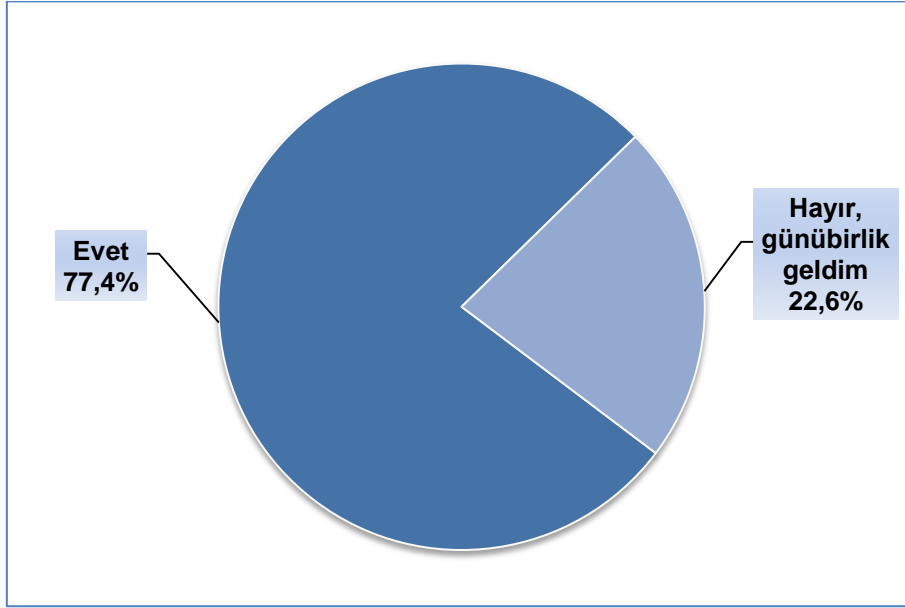
Görüşülen yabancı turistlerin bölgeyi ziyaret sıklığı sorgulandığında, %66,1'i ilk kez, %21'i ikinci kez, %12,9'u ise üçüncü kez ziyarette buldukları cevabını vermiştir. Birden fazla gelenlerin oranı %33,9'dur(Şekil-Tablo 3.3.8.2.2).

Tablo 3.3.8.2.2. Yabancı Turistin Bölgeyi Kaçınıcı Ziyareti

	Sayı	%
İlk geliş	41	66,1
İkinci geliş	13	21,0
Üçüncü geliş	8	12,9
Toplam	62	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.2.3. Yabancı Turistin Bölgede Konaklaması

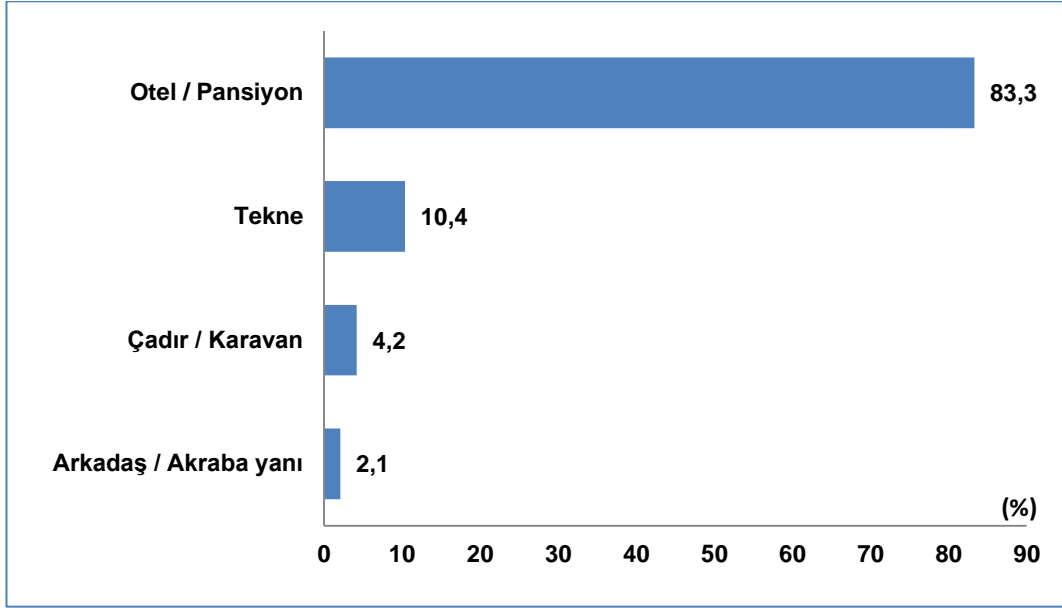
Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Görüşme yapılan yabancı turistlerden %77,4'ü bölgede konakladıklarını, % 22,6'sı ise günü birlik geldiklerini belirtmiştir (Şekil-Tablo 3.3.8.2.3).

Tablo 3.3.8.2.3. Yabancı Turistin Bölgede Konaklaması		
	Sayı	Yüzde
Evet	48	77,4
Hayır, günübirlik geldim	14	22,6
Toplam	62	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.2.4. Yabancı Turistin Konaklama Yerleri

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

Görüşme yapılan yabancı turistlerden %83,3'ü otel/pansiyonda, %10,4'ü teknede konakladıklarını belirtmiştir (Şekil-Tablo 3.3.8.2.3).

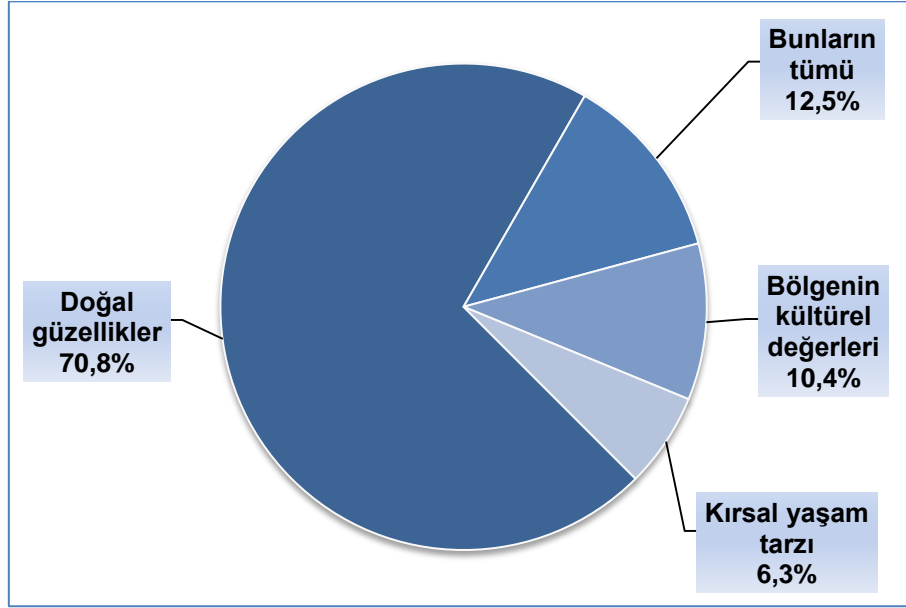
Tablo 3.3.8.2.4. Yabancı Turistin Konaklama Yerleri

	Sayı	%
Otel / Pansiyon	40	83,3
Arkadaş / Akraba yanı	1	2,1
Çadır / Karavan	2	4,2
Tekne	5	10,4
Toplam	48	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

Şekil 3.3.8.2.5. Yabancı Turist Açısından Bölgeyi Çekici Kılan Özellikler

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

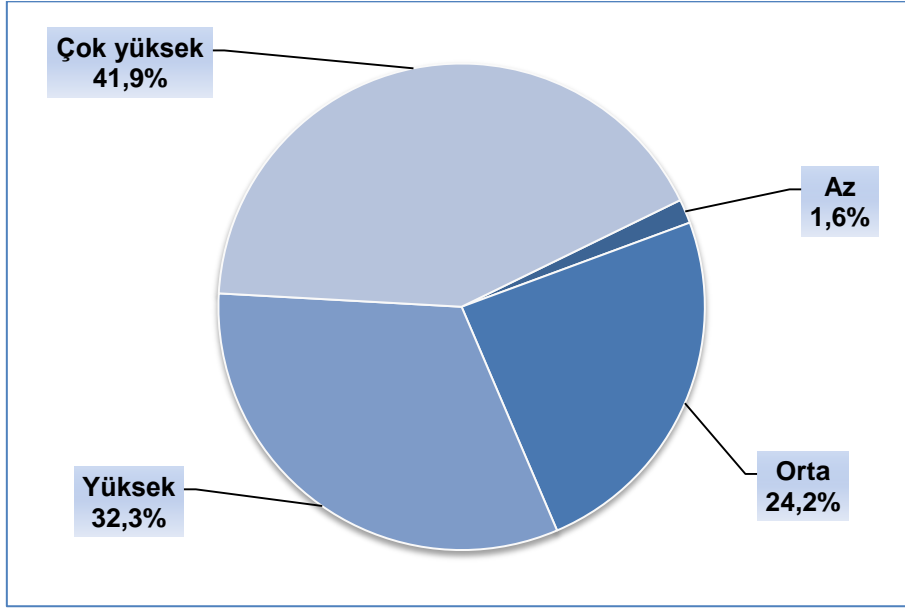
Görüşme yapılan yabancı turistlerin %70,8'i doğal güzelliklerin, %10,4'ü kültürel değerleri, %6,3'ü ise kırsal yaşam tarzının bölgeyi çekici kıldığını belirtmiştir. Bunların tümü diyenlerin oranı da %12,5'tir(Şekil-Tablo 3.3.8.2.5).Bu veriler ÖÇK'nın bölge için önemini işaret etmektedir.

Tablo 3.3.8.2.5. Yabancı Turist Açısından Bölgeyi Çekici Kılan Özellikler		
	Sayı	%
Doğal güzellikler	34	70,8
Bölgenin kültürel değerleri	5	10,4
Kırsal yaşam tarzı	3	6,3
Bunların tümü	6	12,5
Toplam	48	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

*Bölgede konaklayan kişilere sorulmuştur.

Şekil 3.3.8.2.6. Yabancı Turistin Bölgeden Memnuniyet Derecesi

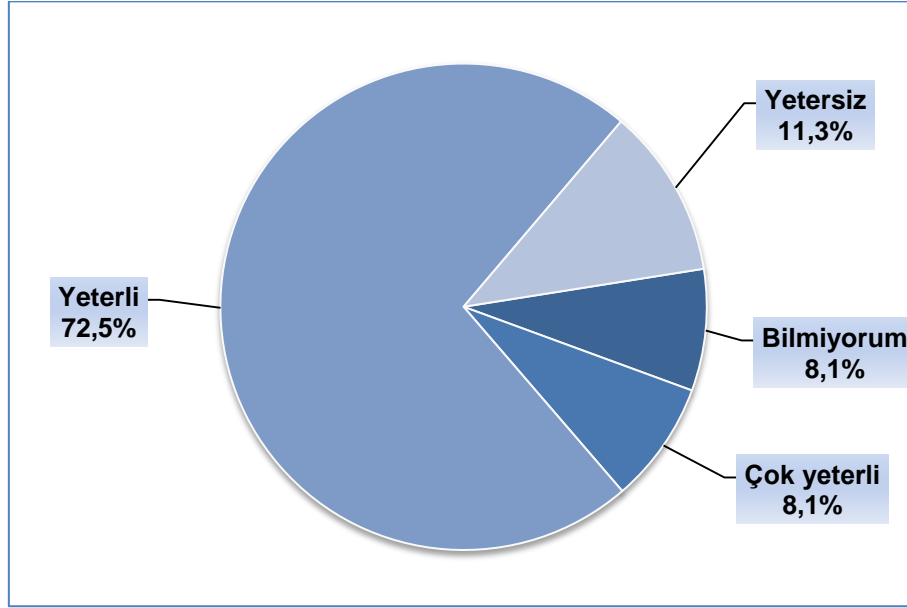
Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Görüşme yapılan yabancı turistlerde *Şekil-Tablo 3.3.8.2.6*'de görüldüğü gibi, bölgeden memnuniyet derecesi çok yüksek olanların oranı %41,9, yüksek olanların oranı %32,3 ve orta memnuniyet yaşayanların oranı da %24,2'dir. Bulgular, yabancı turistte memnuniyet oranının, ortalamanın üstünde olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.3.8.2.6. Yabancı Turistin Bölgeden Memnuniyet Derecesi		
	Sayı	%
Az	1	1,6
Orta	15	24,2
Yüksek	20	32,3
Çok yüksek	26	41,9
Toplam	62	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.2.7. Yabancı Turiste Göre Bölgedeki Tesislerin Yeterlilik Düzeyi

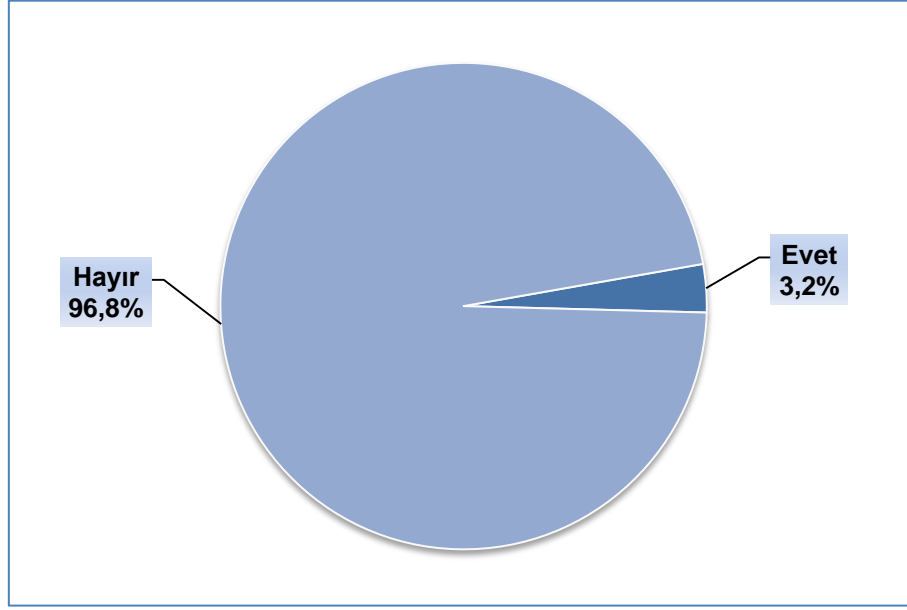
Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Görüşülen yabancı turistlerin % 8,1'i tesisleri çok yeterli, %72,5'i yeterli, %11,3'ü yetersiz görürken, %8,1'i de bir fikri olmadığını beyan etmiştir(Şekil-Tablo 3.3.8.2.7).

Şekil 3.3.8.2.7. Yabancı Turiste Göre Bölgedeki Tesislerin Yeterlilik Düzeyi		
	Sayı	%
Çok Yeterli	5	8,1
Yeterli	45	72,5
Yetersiz	7	11,3
Bilmiyorum	5	8,1
Toplam	62	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Şekil 3.3.8.2.8.Yabancı Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

Görüşülen yabancı turistlerin %96,8'inin beyanına göre, ziyaret ettikleri bölgenin, Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğu bilgisine sahip olmadıkları görülmektedir(Şekil-Tablo 3.3.8.2.8).

Tablo 3.3.8.2.8. Yabancı Turistin "Bu Bölgenin Özel Çevre Koruma Bölgesi olduğunu biliyor musunuz?" Sorusuna Verdikleri Cevaba Göre Dağılımı		
	Sayı	%
Evet	2	3,2
Hayır	60	96,8
Toplam	62	100,0

Kaynak: Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Ziyaretçi Anketi,2010

3.4 SOSYALETKİ DEĞERLENDİRMESİ (ODAK GRUP VE DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER)

Sosyal Değerlendirme (Odak Grup ve Derinlemesine Görüşme) Çalışmasının Amacı

Sosyal Değerlendirme Çalışması, araştırmanın önemli bir bileşeni olup, çalışmanın amaçları aşağıda sunulmuştur:

- Koruma alanında yaşayan halkın sosyo - ekonomik profilinin belirlenmesi,
- Koruma alanlarında halen devam etmekte olan faaliyetlerin alan dahilinde yaşayan halk üzerinde oluşturduğu etkinin belirlenmesi,
- Yaşam koşulları ve gelir kaynakları açısından ÖÇK'nın yerel halk üzerindeki etkisinin belirlenmesi.

Sosyal Değerlendirme Çalışması ile aşağıda sunulan bilgilerin derlenmesi hedeflenmiştir:

- 1- Yerel halkın gelir kaynaklarının belirlenmesi ve koruma alanlarının yaşam koşulları üzerindeki etkisi,
- 2- Koruma alanlarından ne oranda yarar sağlandığının tespiti ve yerel halkın bu alanlara olan bağımlılık oranı,
- 3- Yerel halkın koruma alanı ve koruma amacına yönelik tavır ve davranışları ile koruma yönetimi konusunda kaygıları.

Fotoğraf 3.4.1. Çevreli Köyü Odak Grup Toplantısı,2010

İlgi Grup Analizi

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi içerisinde ilgi grupları analizi; alanın kullanımı ve ekonomik faaliyetlere göre belirlenmiş olan hedef kitlelere dayanmaktadır. Bu bağlamda, hedef kitlelerin temsilcileri olarak balıkçılar, kaptanlar, turcular, ev hanımları, çiftçiler, yöre esnafı, arıncılar, turizm işletmecileri, yerli ve yabancı turistlerle anket ve odak görüşmelerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Ayrıca bölgenin yetkili kamu kurum/ kuruluşları ve bölge de faaliyet gösteren STK'larla bölgeye ilişkin mevcut durumun tespiti ve değerlendirilmesi, derinlemesine görüşmeler aracılığıyla yapılmıştır. (Tablo 3.4.1)

Tablo 3.4.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi Derinlemesine Görüşme Listesi		
Yer	Görüşülen Kurum/ Kuruluş	Görüşülenin Görevi
Antalya	ÖÇKKB Antalya ÖÇK Bölge Müdürlüğü	Müdür
Antalya	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	Müdür
Antalya	İl Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Müdürlüğü	Müdür yardımcısı
Antalya	İl Genel Meclisi	Meclis üyesi
Demre	Kaymakamlık	Kaymakam
Demre	İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü	Müdür
Demre	İlçe Jandarma Komutanlığı	Komutan
Kaş	Kaymakamlık	Kaymakam
Kapaklı	Muhtarlık	Muhtar
Çevreli	Muhtarlık	Muhtar
Üçağız	Muhtarlık	Muhtar
Demre	Ev Hanımı	Ev Hanımı
Üçağız	Tarım /Hayvancılık	Balıkçı
Kapaklı	Tarım /Hayvancılık	Çiftçi
Üçağız	Ticaret	Esnaf
Üçağız	Turizmci	Tekneci - Turcu

Derinlemesine görüşmeler ve odak grup çalışmaları ile ilgi grup temsilcilerinden elde edilen bilgiler ışığında yapılan analizlerden elde edilen sonuçlar aşağıdaki alt başlıklar altında değerlendirilmiştir:

1. İlgi gruplarının koruma alanına ilişkin bilgi düzeyi,
2. İlgi gruplarının koruma alanına yönelik kural ve mevzuat bilgisi,
3. İlgi gruplarının koruma alanındaki tehditlere ilişkin görüşleri,
4. İlgi gruplarının koruma alanından yararlanma konusundaki düşünceleri,
5. İlgi gruplarının koruma alanı içindeki turizm etkinliklerine bakışı,
6. İlgi gruplarının koruma alanı için gelir elde etmeye ilişkin düşünceleri,

İlgi Gruplarının Matrisleri

Bu bölümde ÖÇK Bölgesi'ndeki ilgili hedef gruplardan paydaşlara yapılan derinlemesine görüşme ve odak görüşmelerin bulgularına dayalı geliştirilmiş nitel analiz sonuçlarının yer aldığı matrisler altı alt başlık altında sunulmuştur.

1- İlgi Gruplarının Koruma Alanına İlişkin Bilgi Düzeyi

İlgi gruplarının koruma ve koruma alanına ilişkin bilgisi, yeterli düzeydedir. Bu durum Tablo 3.4.2'de gösterilmiştir. Yöre halkının, kendilerine sürecin başından itibaren belli bir bilgilendirilme yapılmadığına dair şikayetlerine karşın, konu hakkında belli bir düzeye sahiptir. Bu konuda yapılan şikayetlerin temelinde yetkili kuruluşla muhatap olma, sorunların aşılması için bir kanal arayışı söz konusudur.

Tablo 3.4.2. İlgi Gruplarının Koruma Alanına İlişkin Bilgi Düzeyi Matrisi

İlgi Grubu	“ÖÇK”nın daha önceden duyulması	Duyuldu ise bilgi kaynağı nedir?	Bölgenin koruma alanı olduğu biliniyor mu?	Bölge neden bir koruma alanı?	Koruma Alanının Sınırlarına İlişkin Bilgi
Kamu Kuruluşları	+++		Evet	Doğal güzellikleri ve tarihi nedeniyle	2
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	+++		Evet	Doğal ve Kültürel özellikleri nedeniyle	2
Balıkçı	+++		Evet	Doğal güzellik	2
Hayvancılıkla Uğraşan	+++		Evet	Ø	2
Tarımla Uğraşan	+++		Evet	Ø	2
Turizmci (Turcu, Tekneci, İşletmeci)	+++		Evet	Doğal güzellik , tarihi eser	2
Ev Hanımı	+++		Evet	Ø	2
Arıcı	+++		Evet	Ø	2
Esnaf	+++	Muhtar	Evet	®	2
STK	+++	®	Evet	Doğal güzellikleri nedeniyle	2

(+++): Yüksek

(++): Orta

(+): Düşük

(-) Hiç

Ø: Bilmiyor

®: Cevapsız

0: Hiç yok

1: Çok az

2: Yeterli

2- İlgi Gruplarının Koruma Alanına Yönelik Kural ve Mevzuat Bilgisi

İlgi gruplarının koruma alanına yönelik kural ve mevzuat bilgisi yeterli düzeydedir (Tablo 3.4.3). Gelinen durumda, yöre halkının önemli bir bölümü kanuna muhalefetten cezalı duruma düşmüştür. Bu durum ilgi gruplarının bu konuda bilgilenmelerini de sağlamıştır.

İlgi Grubu	Yasa ve kurallar ne kadar biliniyor?	İnsanların Kurallara Uyuma Durumu	Kurallara Uymama Nedeni
Kamu Kuruluşları	2	+ ~	<ul style="list-style-type: none">• Bilinç ve eğitim yetersizliği• Geleceği düşünmeme
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	2	+ ~	<ul style="list-style-type: none">• Kurallara uymak için geçiminden vazgeçmek gerek
Balıkçı	1	-	<ul style="list-style-type: none">• Para kazanmak için• Yaşamak için
Hayvancılıkla Uğraşan	1	+	<ul style="list-style-type: none">• ®
Tarımla Uğraşan	1	-	<ul style="list-style-type: none">• Ekmek parası derdinde olmak
Turizmci	2	+	<ul style="list-style-type: none">• ®
Ev Hanımı	1	+	<ul style="list-style-type: none">• ®
Arıcı	1	-	<ul style="list-style-type: none">• Mecburiyetten uymuyorlar
Esnaf	1	-	<ul style="list-style-type: none">• Onlarda bu alana muhtaç
STK	2	-	<ul style="list-style-type: none">• Etkin olmama

0: Hiç yok
1: Çok az
2: Yeterli

Ø: Bilmiyor
®: Cevapsız
#: İlgisiz cevap

(+): Uyuyorlar
(-): Uymuyorlar
(+ ~): Uyan/Uymayan var

3- İlgili Gruplarının Koruma Alanındaki Tehditlere İlişkin Görüşleri

İlgili grupları yerleşim konusunda var olan sorunların aşılamadığı takdirde alanın yabancıların eline geçeceği endişesi taşımaktadır ve halihazır durumu sürdürülebilir bulmamaktadır (Tablo 3.4.4).

İkinci olarak, belli sorunlar yerleşik kültürü zorlayan baskıları da belirlemiştir. Bölgede okuma eğilimi giderek zayıflamış, genç kesimde yabancı eşle evlilik yaparak yurt dışına çıkma yönelimi baş göstermiştir. Halen yerleşim yeri sorunları ve üç kuşağın aynı evi paylaşması nedeniyle, gençlerin evlenme yaşları yükselmiştir.

İlgili Grubu	Tehditler	Tehditler nasıl durdurulabilir?
Kamu Kuruluşları	• Bölgenin özelliğini kaybetmesi	• Etkin koruma
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	• Halkın fakirleşmesi	• Bazı esnekliklerle
Balıkçı	• Denizin kirlenmesi	• Ceza uygulanabilir.
Hayvancılıkla Uğraşan	• Hayvancılık yok oluyor	• Teşvik
Tarımla Uğraşan	• Susuzluk	• ®
Turizmci	• Var olan sorunların devam etmesi	• Plan yapılmalıdır
Ev Hanımı	• ®	• ®
Arıcı	• #	• Bilgilendirme yapılmalı
Esnaf	• Yerleşim sorunu	• ®
STK	• Doğal düzenin bozulması	• Eğitim • Duyarlılık arttırmak • Cezaların etkinliği

Ø: Bilmiyor

®: Cevapsız

#: İlgisiz cevap

4- İlgili Gruplarının Koruma Alanından Yararlanma Konusundaki Düşünceleri

İlgili grupları gelecekte tamamıyla turizmden yararlanmayı beklemektedir. Halihazırda sürdürülen tarımsal faaliyetlerin bir süre sonra sonlanacağı, bölgenin tamamıyla turizme açılacağı inancı yaygındır (Tablo 3.4.5).

Yörede böyle bir inancın oluşmasını siyasiler beslemiş, mevzuata dayalı belli sorunların aşılabileceği düşüncesi yaygınlaştırılmıştır.

İlgili Grubu	Koruma alanından nasıl yararlanılıyor?	Kimler yararlanıyor?	Alana Bağımlılık
Kamu Kuruluşları	<ul style="list-style-type: none">• Tarım• Hayvancılık• Balıkçılık	<ul style="list-style-type: none">• Alan içindeki köylüler• Dışarıdan gelen tatilciler	<ul style="list-style-type: none">• Köylüler % 60-70 oranında
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	<ul style="list-style-type: none">• Tarım• Hayvancılık• Turizm	<ul style="list-style-type: none">• Herkes kullanıyor	<ul style="list-style-type: none">• Bu alanda yaşayanların %90 bu alandaki gelire bağlı yaşıyor başka iş yok
Balıkçı	<ul style="list-style-type: none">• Balıkçılık• Alandaki her şeyden	<ul style="list-style-type: none">• Balıkçılar• Herkes	<ul style="list-style-type: none">• Tamamen
Hayvancılıkla Uğraşan	<ul style="list-style-type: none">• Tarım• Mera	<ul style="list-style-type: none">• Çiftçiler• Hayvancılık yapanlar	<ul style="list-style-type: none">• Tamamen
Tarımla Uğraşan	<ul style="list-style-type: none">• Çiftçilik• Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none">• Hemen hemen herkes	<ul style="list-style-type: none">• Tamamen
Turizmciler	<ul style="list-style-type: none">• Turizm	<ul style="list-style-type: none">• Turistler	<ul style="list-style-type: none">• Tamamen
Ev Hanımı	<ul style="list-style-type: none">• Tarım• Hayvancılık	<ul style="list-style-type: none">• Herkes	<ul style="list-style-type: none">• Tamamen
Arıcı	<ul style="list-style-type: none">• Arıcılık	<ul style="list-style-type: none">• ®	<ul style="list-style-type: none">• ®
Esnaf	<ul style="list-style-type: none">• Turizm	<ul style="list-style-type: none">• ®	<ul style="list-style-type: none">• Tamamen
STK	<ul style="list-style-type: none">• Tarım• Hayvancılık• Balıkçılık	<ul style="list-style-type: none">• Herkes	<ul style="list-style-type: none">• Bu alanda yaşayanların %90.

Ø: Bilmiyor

®: Cevapsız

#: İlgisiz cevap

5- İlgi Gruplarının Koruma Alanı İçindeki Turizm Etkinliklerine Bakışı

İlgi gruplarının tamamı turizme olumlu bakmaktadır (Tablo 3.4.6). Turizm, bölgedeki anlayışa göre, tarımdan çok daha kolay para kazanmayı ifade etmektedir. Yörede belli bir pansiyon altyapısının yanında turculuğun bulunması, turizmin genişleyeceği, diğer bölgeleri de kuşatacağı kanaatini oluşturmuştur.

Tablo 3.4.6. İlgi Gruplarının Koruma Alanı İçindeki Turizm Etkinliklerine Bakışı Matrisi

İlgi Grubu	Turist geliyor mu?	Alan İçin Turizm Etkinliklerine Bakış
Kamu Kuruluşları	++	<ul style="list-style-type: none">• Doğayı bozmadan turizm getirilmeli,• Kısa vadede turizm yöreye katkı sağlamaz, koruma alanına zarar verir• Turizme açılmaması gerek, korumanın espirisi kalmaz, fakat ekoturizm olabilir.• Turizm ekonomik bir kaynak olarak görülebilir.
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	+	<ul style="list-style-type: none">• Önemli bir ekonomik kaynak olabilir• Bölge turizme çok elverişli
Balıkçı	-	<ul style="list-style-type: none">• Turizm çok etkili olabilir
Hayvancılıkla Uğraşan	-	<ul style="list-style-type: none">• Çok iyi olur
Tarımla Uğraşan	-	<ul style="list-style-type: none">• Çok iyi olur
Turizmciler	++	<ul style="list-style-type: none">• Alt yapı yetersizliği turizmi olumsuz etkiliyor
Ev Hanımı	-	<ul style="list-style-type: none">• Ø
Arıcı	+	<ul style="list-style-type: none">• Turizm etkin olabilir
Esnaf	++	<ul style="list-style-type: none">• Ø
STK	++	<ul style="list-style-type: none">• Doğaya zarar vermeyen şekliyle desteklenebilir

(++): Evet, çok
(+) Evet, çok az
(-): Hayır

Ø: Bilmiyor
@: Cevapsız
#: İlgisiz cevap

6- İlgi Gruplarının Koruma Alanı İçin Gelir Elde Etmeye İlişkin Düşünceleri

İlgi grupları koruma alanıyla ilgili gelir elde etmeyi, kendileri dışında formüle etmektedir (Tablo 3.4.7).Alana dair yapılan yatırımları dahi başka türlü yorumlama eğiliminde olan yöre halkı; ÖÇKKB, Kültür ve Turizm Bakanlığı yada İl Özel İdaresi aracılığıyla yapılan belli altyapı çalışmalarının dahi arkasında farklı niyetler aramaktadır.

İlgi Grubu	Koruma alanı için gelir sağlama	Kaynakların kullanımının ücretlendirilmesi
Kamu Kuruluşları	<ul style="list-style-type: none">• Alanın ihtiyacı var• Devlet para aktarabilir,• Korunarak alan çalıştırılabilir	<ul style="list-style-type: none">• Alanı kullananlardan ücret alınabilir• Ücret alınabilir
Yerel Yönetim (Muhtar/Belediye Başkanı)	<ul style="list-style-type: none">• ®	<ul style="list-style-type: none">• Köylüden değil dışarıdan gelenlerden ücret alınabilir.
Balıkçı	<ul style="list-style-type: none">• Para cezalarından• Alanı ziyarete gelenlerden	<ul style="list-style-type: none">• ®
Hayvancılıkla Uğraşan	<ul style="list-style-type: none">• Devlet sağlamalı	<ul style="list-style-type: none">• ®
Tarımla Uğraşan	<ul style="list-style-type: none">• Alanı ziyarete gelenlerden	<ul style="list-style-type: none">• #
Turizmci	<ul style="list-style-type: none">• Alt yapı ve tanıtım	<ul style="list-style-type: none">• Ücret alınabilir
Ev Hanımı	<ul style="list-style-type: none">• Ø	<ul style="list-style-type: none">• ®
Arıcı	<ul style="list-style-type: none">• Dışarıdan ziyarete gelenlerden	<ul style="list-style-type: none">• ®
Esnaf	<ul style="list-style-type: none">• Paraya ihtiyaç yok, önce nasıl korunuyorsa eskisi gibi yine korunur.	<ul style="list-style-type: none">• ®
STK	<ul style="list-style-type: none">• ®	<ul style="list-style-type: none">• ®

Ø: Bilmiyor

®: Cevapsız

#: İlgisiz cevap

Bu bağlamda, koruma alanında gerçekleştirilecek belli faaliyetlere yöre halkının destek olması, ancak belli bir “iletişim yönetimi” sonrasında mümkündür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4 KIRSAL YERLEŞİM VE MİMARİ YAPI ENVANTER ÇALIŞMALARI

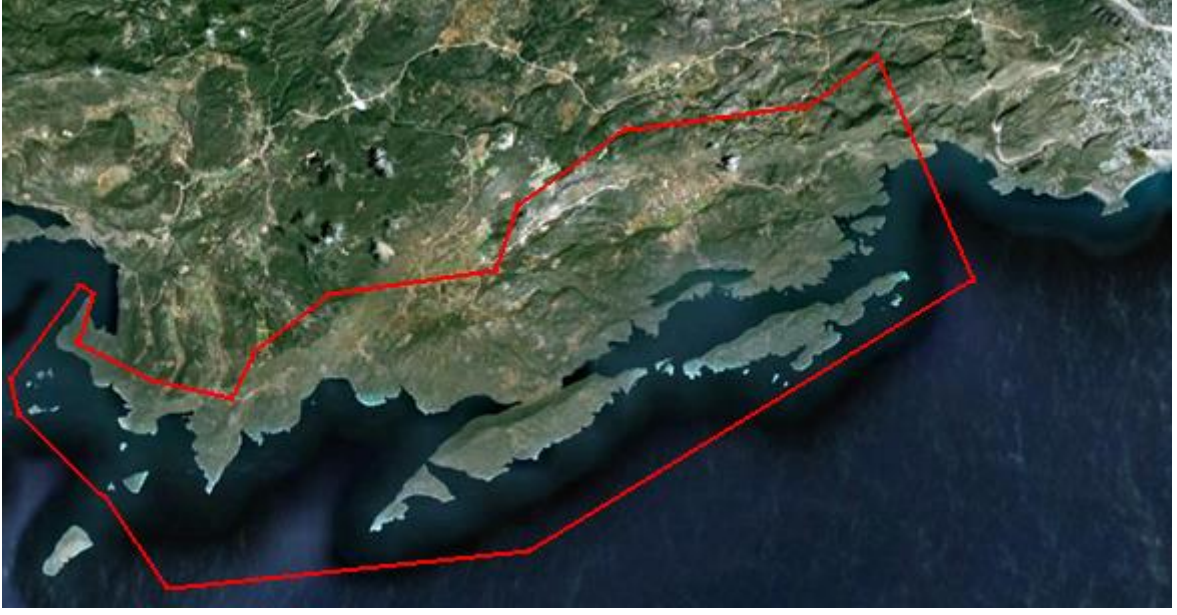
Çalışmanın bu bölümünde “Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” çalışması kapsamında gerçekleştirilen *Kırsal Yerleşim Envanter Çalışması*na ilişkin, arazi tespit çalışmaları yürütülmüştür. Yerleşimlerle ilgili veriler, çalışmanın ön-hazırlık sürecinde oluşturulan “*Kırsal Yerleşim Envanter Formları ve Mimari Yapı Envanter Formları*” kullanılarak yerinde ve sistematik bir şekilde toplanmıştır. Veri toplama çalışmasına ek olarak, çalışılan her yerleşimde genel yerleşim özellikleri, coğrafi konum ve topografya ile ilişki fotoğraflarla belgelenmiştir.

Ayrıca yerinde tespiti yapılan yerleşmelerin genel özellikleri, mevcut durum ve geleneksel karakterin değişmişlik durumu sunulmuştur. Özel Çevre Koruma Bölgesi’nde bulunan kırsal yerleşimlerin genel özelliklerine ilişkin değerlendirme ve öneri koruma-planlama yaklaşımları ise araştırma raporunun beşinci bölümünde “5. Mevcut Durumun Genel Değerlendirmesi ve Geleceğe İlişkin Politika Yönelimli Öneriler” başlığı altında sunulmuştur.

4.1 KIRSAL YERLEŞİM ENVANTER FORMLARI KAPSAMINDA TOPLANAN BİLGİLER

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi, Antalya İl sınırları içerisinde yer almakta olup; 18.01.1990 tarih ve 90 / 77 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilmiştir. Bölge Kaş İlçesi’nin doğusunda Ulu Burun’dan başlayan ve Kekova Burnu’nun doğusunda, Kale (Demre) ovasında biten kıyı alanı ile kıyı boyunca uzanan adalardan oluşmaktadır. Yaklaşık 260 km²’lik bir alanı kaplamaktadır. Bölge sınırları içerisinde 3 kırsal yerleşme bulunmaktadır. Bunlar kıyıda yer alan Kale - Uçağız ile daha iç kesimlerde kurulmuş olan Kapaklı ve Çevreli köyleridir. Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde yer alan adalar ise; bölgeye adını veren Kekova Adası, İç Ada, Toprak Adası, Aşırlı Ada ve Kışnali Ada’dır. Kara ulaşım imkanlarının kısıtlı olduğu bölge kıyılarına denizden ulaşım teknelerle sağlanmaktadır.

Bölgenin ekonomik yapısı tarım ve balıkçılığa dayanmakta olup, turizm gelişme potansiyeli olan bir sektördür. Bölgenin sahip olduğu doğal ve tarihi değerler, turizm sektörünün koruma - kullanma dengesi içerisinde geliştirilebilmesine olanak sağlamaktadır. Kıyının sahip olduğu doğal özelliklerin yanı sıra, Likya ve Roma Uygarlıklarına ait tarihi yerleşmelerin varlığı bu öngörüyü desteklemektedir.

Şekil 4.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nin Uydu Görünümü

Amaç ve Yöntem

Çalışmanın bu bölümünde “Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması” kapsamında gerçekleştirilen “Kırsal Yerleşim Envanter Çalışmasına” ilişkin, arazi tespit çalışmalarına ait özetin sunulması amaçlanmıştır. Yerleşimlerle ilgili veriler, çalışmanın ön-hazırlık sürecinde oluşturulan “Kırsal Yerleşim Envanter Formları” kullanılarak yerinde ve sistematik bir şekilde toplanmıştır. Veri toplama çalışmasına ek olarak, çalışılan her yerleşimde genel yerleşim özellikleri, coğrafi konum ve topografya, ilişkili fotoğraflarla belgelenmiştir.

Kırsal Yerleşim Envanter Formu

Bölgede bulunan kırsal yerleşim özelliklerinin sistematik tespiti amacıyla kullanılan “Kırsal Yerleşim Envanter Formu”nda öncelikle çalışılan yerleşimle ilgili temel bilgiler toplanmıştır. Bunlar yerleşim adı, yerleşim türü (köy, belde vb.), bağlı olduğu belde, ilçe ve il merkezi, yerleşimin nüfusu ve hane sayısıdır.

Formun ikinci kısmında yerleşimin geleneksel karakteri ve özgünlüğü ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Buradaki amaç, çalışılan yerleşimin geleneksel doku özelliklerinin ne ölçüde korunmuş veya değiştirilmiş olduğuyla ilgili tespitin yapılmasıdır. Bu tespit konusu, yine formda yer alan geleneksel dokunun türü, yerleşimin genelinde gözlenen özgün yapı sistemleri ve malzeme, kat sayısı, çatı biçimi ve yapı plan tipi gibi alt başlıklar ile desteklenmiştir.

Yerleşimin özgünlüğü ile ilgili verilerin ardından, mevcut durum ile ilgili tespitler yapılmıştır. Bu bölümde yerleşimin coğrafi konumu (kıyı, kıyı - ard bölgesi, tepe vb.) ve topografik durumu (eğimli / düzlük arazi vb.) tespit edilmiştir. Buna ek olarak günümüz

yerleşiminin doku özellikleri, açık alan ve yapılaşma ilişkileri (sokaklar, meydanlar vb.), mevcut kamusal yapıları ile yerleşimin altyapı olanakları (su sağlama, kanalizasyon, atık toplama vb.) verileri formun geri kalanında sistematik olarak toplanmıştır.

Formun son bölümünde, çalışılan yerleşmenin başlıca geçim kaynağı/kaynakları tespit edilmiş, aynı zamanda mevcut sosyal durum ve mülkiyet ilişkileri ile ilgili veri toplanmıştır.

4.1.1 Üçağız (Kaleüçağız) Köyü

Üçağız Köyü, Antalya İli'nin Demre İlçesi'ne bağlı olup, Üçağız ve Kale olarak adlandırılan iki ayrı yerleşmeden oluşmaktadır. Üçağız yerleşmesinin eski adı "Teiminssa", Kale yerleşmesinin ise Simena'dır. Kale - Üçağız kırsal yerleşmesinin toplam nüfusu yaklaşık 503 kişi, yerleşmedeki hane sayısı ise yaklaşık 200'dür (yerinde yapılan inceleme ve araştırmalar esnasında yerel yöneticilerin verdiği bilgiye göre). Konum itibariyle kıyı yerleşmesi olan Üçağız Köyü, kıyıdaki düzlükte kurulan sahil yerleşmesidir(Şekil 4.1.1).

Şekil 4.1.1. Kale - Üçağız Köyü'nün Uydu Görünümü

Köyün özgün dokusunun niteliği büyük ölçüde halen toprak üstünde bulunan arkeolojik nitelikli yapı kalıntıları ile ilişkidir. Yine de “**arkeolojik değerlerin biçimlendirdiği bir organik doku**”dan söz etmek olasıdır. Geleneksel yapılar genellikle iki katlıdır. Hakim yapı malzemesi moloz taştır. Özgününde ahşap kirişleme üzerine döşenmiş hasır ve topraktan oluşan düz teras çatılar, bakım zorluğu ve dış iklim koşulları nedeniyle ahşap kırma ya da beşik çatıya dönüştürülmüştür. Kaplama malzemesi alaturka ya da Marsilya kiremittir.

Yapıların planimetrik özellikleri, kitleleri ve cephe biçimlenmeleri büyük oranda korunmuştur. Özgünlüğü bozan nedenler arasında özellikle turizm kullanımından kaynaklanan ek kitle ve elemanlar sayılabilir.

Köy içerisinde kamusal yapı olarak okul, sağlık ocağı ve cami bulunmaktadır. İçme suyu şebekesi mevcuttur ancak köyde kanalizasyon altyapısı bulunmamaktadır. Üçağz Köyü’nde yerleşim planı itibariyle; kıyıda iki ayrı meydan bulunmaktadır ve bu meydanlar köyün merkezi olarak tanımlanabilir. Kıyıdan kara yönüne doğru organik sokak yapısı hakimdir.

Köyde tarım için sınırlı olan yer altı suyu kullanılmakta olup içme suyu şebekesi bulunmaktadır. Yerleşmenin geçim kaynaklarını turizm, pansiyonculuk, kısmen balıkçılık ve tarım oluşturmaktadır.

Köyün nüfusu artış göstermediği için, kamu personelinin görevlendirilmediği tespit edilmiştir. Kıyı kenar çizgisi kesinleştirilmediğinden mülkiyet konusunda belirsizliklerin olduğu sorunu da dile getirilmiştir.

Bölgeye, karayolu ulaşımının zorluğu nedeni ile turistlerin önemli bir bölümü teknelerle günübirlik geziler için gelmektedir. Konaklama imkanları sınırlı olduğu için geceleri köy boşalır. Bu sebeple gece faaliyet gösterecek turizm hizmetleri bölgede gelişmemektedir. Yerleşmede yaşayanlar açısından Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından getirilen yapılaşma kısıtlamalarının gelişmeyi engellediği düşünülmektedir. Yerel halk Özel Çevre Koruma Kurumu’nun sadece katı atık toplama için kaynak sağladığını, bunun dışında yerleşmeye bir katkısının olmadığını düşünüyor.

Fotoğraflar 4.1.1. Uağız Köyü Fotoğrafları

4.1.2 Kapaklı Köyü

Kapaklı Köyü Antalya İli, Demre İlçesi'ne bağlıdır. Kapaklı Köyü'nün nüfusu yaklaşık 434 kişi olup, yerleşmedeki hane sayısı da yaklaşık 100'dr (Yerinde yapılan inceleme ve araştırmalar esnasında yerel yöneticilerin verdiği bilgiye göre). Köyün ortalama deniz seviyesinden yüksekliği 100 metredir (şekil 4.1.2).

Şekil 4.1.2. Kapaklı Köyünün Uydu Görünümü

Köyün özgün dokusu oldukça korunmuştur organik bir yapıya sahiptir ve yerleşim dokusu organiktir. Geleneksel yapılar genellikle iki katlıdır. Hakim yapı malzemesi moloz taştır. Özgününde ahşap kirişleme üzerine döşenmiş hasır ve topraktan oluşan düz teras çatılar, bakım zorluğu ve dış iklim koşulları nedeniyle ahşap kırma ya da beşik çatıya dönüştürülmüştür. Kaplama malzemesi alaturka ya da Marsilya kiremittir. Yapıların planimetrik özellikleri, kitleleri ve cephe biçimlenmeleri büyük oranda korunmuştur.

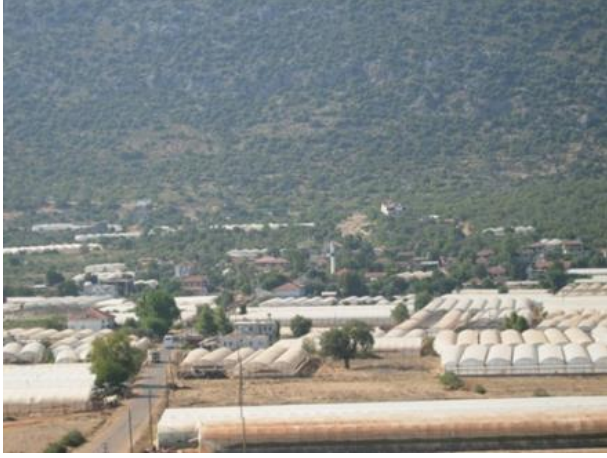
Konum itibariyle yerleşme, kıyıda, arkeolojik sit alanı ardında yer alan iki mahalleden oluşmaktadır. Köy kıyıdan iç kesimlere doğru yükselen arazi yapısına sahiptir. Köy dokusu genel olarak özgünlüğünü korumuş olmakla birlikte, yapılar kullanımdan dolayı yıpranmıştır. Köyün yerleşim planı ve dokusu itibariyle, organik sokak yapısı korunmuş ve caminin bulunduğu alanda özgün yapılarla tanımlanmış bir köy meydanı bulunmaktadır. Görece yeni betonarme yapılar bulunmasına rağmen dokunun en iyi korunduğu köylerden biridir.

Köy içerisinde kamusal yapı olarak okul ve cami bulunmaktadır. İçme suyu şebekesi vardır ancak fakat köyde kanalizasyon altyapısı bulunmamaktadır.

Yerleşmenin geçim kaynaklarını, tarım ve küçük bahçe işletmeleri oluşturmaktadır.

Köy yerleşik alanı yeni gelişmeye uygundur ancak henüz kadastro çalışmaları tamamlanmadığı için ve mülkiyet sorunları bulunduğu için yeni yapılan yapılar ruhsatsızdır. Bu durum köyün plansız gelişimini sürdürmesine neden olmaktadır. Köyün özgün dokusunun

korunması için kadastro çalışmalarının tamamlanması ve alt ölçekli planlarla birlikte, köy yerleşik alan planının hazırlanması gerekmektedir.

Fotoğraflar 4.1.2. Kapaklı Köyü Fotoğrafları

4.1.3 Çevreli Köyü

Çevreli Köyü Antalya İli'nin Demre İlçesi'ne bağlıdır. Köyün eski adı “Hırmısın”dır. Çevreli Köyü'nün nüfusu 657 kişi olup, toplam hane sayısı 180'dir (yerinde yapılan inceleme ve araştırmalar esnasında yerel yöneticilerin verdiği bilgiye göre). Köyün ortalama deniz seviyesinden yüksekliği 125 m.'dir. Konum itibariyle kıyı ardına konumlanmış olan köy, kıyından içeride düzlükte kurulmuştur(Şekil 4.1.3.).

Şekil 4.1.3. Çevreli Köyü'nün Uydu Görünümü

Çevreli Köyü'nün özgün dokusu genel olarak iyi korunmamıştır. Geleneksel yapılar genellikle iki katlıdır. Hakim yapı malzemesi moloz taştır. Özgününde ahşap kirişleme üzerine döşenmiş hasır ve topraktan oluşan düz teras çatılar, bakım zorluğu ve dış iklim koşulları nedeniyle ahşap kırma ya da beşik çatıya dönüştürülmüştür. Kaplama malzemesi alaturka ya da Marsilya kiremittir.

Yapıların planimetrik özellikleri, kitleleri ve cephe biçimlenmeleri belli oranda korunmuştur. Yapı formları ise dikdörtgendir. Yeni yapılar ve eklentilerle özgün mimari doku değişim göstermiştir.

Köy içerisinde kamusal yapı olarak muhtarlık binası, okul, sağlık ocağı ve cami bulunmaktadır. Köyde içme suyu şebekesi mevcuttur.

Çevreli Köyü'nün yerleşim desenini köyün içinden geçen iki ana trafik yolu belirlemiştir. Demre, Kekova ve Antalya'ya ulaşımı sağlayan karayollarının kesişme noktasında kurulan köy, bu yollar boyunca gelişme göstermiştir.

Köyün en önemli geçim kaynağı ihracata yönelik seracılık olup sadece hanehalkı ihtiyacına yönelik olarak hayvancılık da yapılmaktadır.

Çevreli Köyü, son yıllarda seracılığın ilerlemesiyle hem çevre köylerden göç almaktadır hem de köyü daha önceden terk eden toprak sahipleri geri dönmeye başlamıştır. Köye göçle gelenlerin ihtiyaç duyabileceği yeni gelişme alanlarının, alt ölçekli planlarla birlikte hazırlanacak olan köy yerleşik alanı planı ile düzenlenmesi gereklidir.

Fotoğraflar 4.1.3. Çevreli Köyü Fotoğrafları

4.2 GELENEKSEL MİMARİ YAPI ENVANTER ÇALIŞMALARI

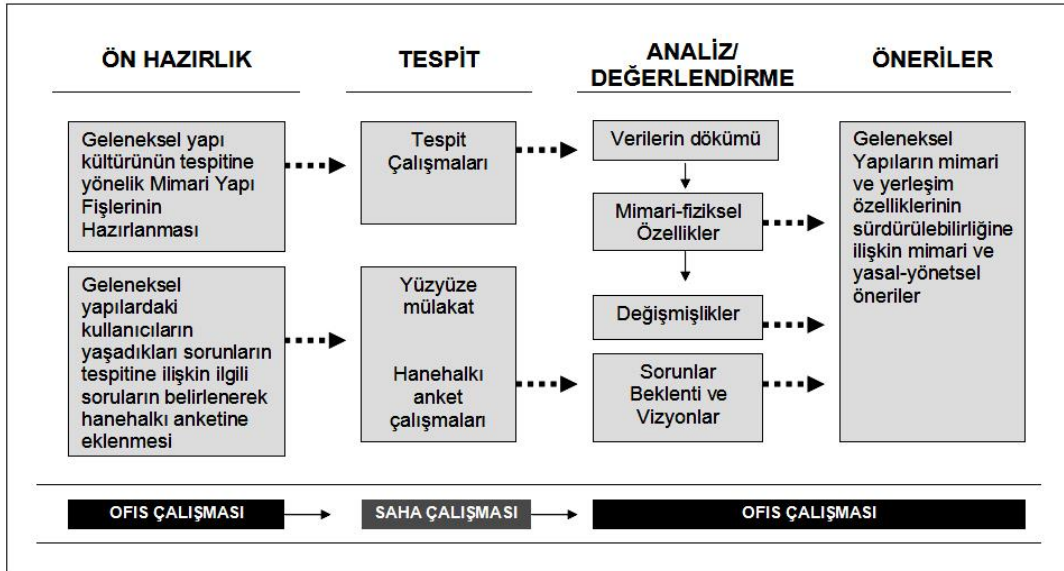
Amaç ve Yöntem

Bu raporun amacı “Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyo - Ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması” kapsamında yürütülen; “Mimari Yapı Envanter Çalışmasına” ilişkin çalışmaların özetinin aktarılmasıdır. Bu kapsamda, raporun birinci bölümünde Mimari Yapı Envanteri çalışmasının kapsam ve yöntemine ilişkin süreç aktarılmaktadır. İkinci bölümde saha çalışmalarında tespiti yapılan örnek yapılar tanıtılmıştır.

Son olarak, saha çalışmasının ardından gerçekleştirilen ofis çalışmaları sunulmuştur. Bu kapsamda bilgisayar ortamına aktarılan arazi fişleri ve bütün bilgilerin yer aldığı veritabanı sunulmuştur.

Envanter Çalışmasının Kapsamı ve Yöntemi

Mimari Yapı Envanter Çalışması ana hatları ile Ön-hazırlık, Tespit, Analiz/Değerlendirme ve Öneriler olmak üzere, dört aşamadan oluşmaktadır(Şekil 4.2). Öncelikle yapılacak envanter ve analiz çalışmalarına hazırlık aşaması teşkil eden, ön-hazırlık çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda geleneksel yapı kültürünün tespitinde kullanılmak üzere, Mimari Yapı Envanter Fişleri hazırlanmıştır. Ayrıca, sonraki aşamalarda değerlendirilmek üzere, kullanıcıların buldukları yerleşimlerin kültürel özelliklerine yönelik farkındalık düzeyleri ve yaşadıkları sorunların anlaşılması amacıyla ilgili sorular hazırlanarak, sosyo - ekonomik araştırma grubu tarafından yürütülen hane halkı anket çalışmasında sorulmak üzere anket sorularına eklenmesi sağlanmıştır.

Şekil 4.2. Mimari Yapı Envanteri Çalışmasına İlişkin Yöntem Şeması

Araştırmanın ikinci aşaması, saha tespit çalışmalarını içermektedir. 22-23 Temmuz 2010 tarihlerinde gerçekleştirilen arazi çalışmalarında, Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nde yer alan 4 yerleşim olan Üçağz Köyü, Kale Mahallesi, Kapaklı Köyü ve Çevreli Köyü'nde her bir yerleşimin geleneksel yapı kültürünü ve mimari tipoloji özelliklerini aktaracak ve % 10 örnekleme sağlayacak şekilde seçilen geleneksel yapılara ilişkin mimari tespit çalışmaları yürütülmüştür. Tespit çalışmaları sırasında, daha önceden hazırlanan ve Ön Raporda Özel Çevre Koruma Kurum Başkanlığı'na da sunulmuş olan Mimari Yapı Envanter Fişleri kullanılmış böylece aşağıda Yöntem Bölümü'nde ayrıntılı tanımı verilen başlıklara ilişkin bilgiler sistematik bir şekilde her bir yapı için ilgili forma kaydedilmiştir. Fişlerin yardımıyla sistematik olarak toplanan verilerin yanı sıra, yapıların plan ve cephe özelliklerine ilişkin gerçekleştirilen eskizler ve çekilen fotoğraf yardımıyla yapılar, görsel olarak da belgelenmiştir.

Mimari Yapı Envanter Çalışmasına paralel olarak 23 Temmuz 2010 Üçağız Köyü'nde Sosyo - Ekonomik Araştırma Grubu ile birlikte, dört yerleşimin muhtarı ve köyün ileri gelenleri ile yapılan sözlü mülakatlar sonucu söz konusu yerleşimlerde yaşayan insanların SİT alanı, koruma alanı, imar, planlama vb. sorunlarına ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu bilgiler, Mimari Araştırma Grubu tarafından sosyal anket çalışmaları sırasında sorulmak üzere sosyal planlama grubuna aktarılan sorular ve tespit çalışmaları sırasında yapıların mimari ve fiziksel özelliklerine ilişkin derlenen bilgilerle birleştirilerek Kurum'a sunulan Kesin Rapor'da; yerel mimari kültürün ve yerleşim özelliklerin geleceğine ve sürdürülebilirliğine ilişkin önerilerin geliştirilmesinde birlikte değerlendirilmiştir.

Tespit çalışmalarının ardından gerçekleştirilen ofis çalışmaları kapsamında, arazi çalışmalarında doldurulan envanter fişleri bilgisayar ortamında yeniden hazırlanmış, mevcut sistematik tanımlamaya yönelik bilgilere ek olarak o yapıya ilişkin eskiz ve fotoğraf bilgileri eklenmiştir. Envanter fişlerinin hazırlanmasının ardından, fişlerdeki ilgili başlıklar ve plan - cephe tipolojilerine yönelik bilgilerin Kurum tarafından daha sonraki CBS çalışmalarında kullanılabilmesi amacıyla Microsoft Access veritabanına aktarılmıştır. Ofis çalışmaları sırasında gerçekleştirilen veri dökümü ve veri tabanı oluşturulması çalışmaları Ek 1'de aktarılmıştır.

Verilerin aktarılmasının ardından yapılan analiz ve değerlendirme çalışmaları kapsamında, aşağıdaki başlıklara ilişkin analiz çalışmaları gerçekleştirilmiştir:

- Geleneksel yapıların özgün mimari özellikleri,
- Değişmişlikler,
- Sorunlar.

Araştırmanın son safhasını oluşturan Öneriler bölümünde ise; araştırma çalışması gerçekleştirilen yerleşimlerdeki özgün mimari karakterin ve geleneksel dokunun sürdürülebilirliğine ilişkin öneriler geliştirilmiştir. Gerek kırsal yerleşimlerin gerekse geleneksel mimari dokunun korunması ve sürdürülebilirliğine ilişkin ilkeler ve öneriler araştırma raporunun beşinci bölümünde "5. Mevcut Durumun Genel Değerlendirmesi ve Geleceğe İlişkin Politika Yönelimli Öneriler" başlığı altında sunulmuştur.

Mimari Envanter Tespit Fişleri Kapsamında Toplanan Bilgiler

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları içerisinde yer alan yerleşimlerin tamamı, köy yerleşimi konumundadır.

Kırsal Yerleşim Envanterinde (Ek 2)ve Mimari Yapı Envanter Fişlerinde (Ek 1); öncelikle yapının yakın çevresiyle ilişkisinin anlaşılmasına yönelik bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda: "B Bölümü"nde, yapının içinde konumlandığı parsel özellikleri ve sokak - parsel - avlu / bahçe ve yapı ilişkileri tanımlanmıştır. "Giriş Biçimlenmesi" başlığı altında sokaktan bahçe / avlu, yapı ve üst katlara ulaşım dizgisi belirtilmiştir. İkinci olarak, bahçe ya da avluda konumlanan ve geleneksel açık alan kullanımlarına ışık tutacak ahır, tuvalet, mutfak gibi

müştemilat yapılarının varlığı tanımlanmıştır. Ayrıca, “avlu/bahçe elemanları” başlığı altında avluda bulunan ocak, sarnıç, kuyu, merdiven (ki avludan üst kata ulaşımı yapılan dış sofa merdivenleri de dahil olmak üzere), avlu duvarı ve kapısı, çit, pergola, sundurma gibi tespiti yapılan mimari öğeler belirtilmiştir.

Bu bölümün üçüncü bilgi grubu, yapılardaki mevcut elektrik, su, kanalizasyon, foseptik, vb. altyapıya ilişkin teknik donatı bilgileridir. Son olarak yapıların yakın çevresi ile kurduğu ilişkilerin saptanması ve kırsal yerleşmelerin önemli bir özelliği olan kültürel - kırsal peyzaj değerlerinin tanımlanması amacıyla “doğal çevre ile ilişkisi” başlığı altında bu ilişkiler tanımlanmıştır. Son olarak avlu ya da bahçede bulunan peyzaj elemanlarının tespiti yapılmıştır.

Envanter Fişinin C Bölümü’nde yer alan mimari özelliklere ilişkin tespitlerde, öncelikle yapı / yapı grubunun malzeme ve yapım tekniğine ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda; öncelikle yapının kat sayısı belirtildikten sonra yapıyı oluşturan düşey (duvar) ve yatay (döşemeler) yüzeylerin yapım tekniği ayrı başlıklar altında gruplanmıştır. Buna göre geleneksel Anadolu evlerinde sıkça rastlanan ve çalışma bölgesinde de rastlanma ihtimali oldukça yüksek olduğu belirlenen malzeme ve yapım teknikleri belirlenmiştir.

Ayrıca, son dönem eklerinde kullanılma ihtimali yüksek olan çağdaş yapım teknikleri ve malzemeler de bu gruptandırılmaya dahil edilmiştir. Buna göre, duvarlar, yığma sistem kesme taş, kabayonu, moloz taş, almaşık, briket ve tuğla yapı malzemelerine göre gruplandırılırken; karkas sistemler ahşap, betonarme ve çelik karkas sistemler olarak sınıflandırılmıştır. Döşemeler ise ahşap kirişleme, volta döşeme ve betonarme olarak gruplandırılmıştır. Yapıların üst yapılarına ilişkin yapım sistemi özellikleri ise kırma çatı (beşik veya oturtma), düz çatı, kubbe ve tonoz olarak gruplandırılmıştır. Üst yapı kaplama malzemesine ilişkin tanımlar alaturka kiremit, Marsilya kiremit, çinko, alüminyum olarak belirtilmiştir. Ayrıca üst yapıya ilişkin mimari öğeler (saçak, çatı penceresi, baca, su atımına ilişkin detaylar, vb.) varsa yapım tekniğini etkileyecek unsurlar olması sebebiyle bu bölümde belirtilmiştir.

Mimari özelliklere ilişkin tanımlamaların önemli bir bölümü de cephe özelliklerine ilişkin tanımlardır. Bu kapsamda yapının karakteristik cephe tipolojisine ışık tutacak bilgiler toplanması amaçlanmıştır. Karakteristik cephelerden bir veya iki örnekle eskiz çizimi yapılmıştır. Ayrıca, yapının cephesini oluşturan yüzeylere ilişkin kaplama malzemesi, cephe elemanları (çıkma, kapı, pencere, kepenk, parmaklık, silme, korniş, vb.) belirtilmiştir.

Son olarak, bezeme durumu bilgileri ayrıntılı olarak her bir cephe için belirtilmiştir. Mimari özelliklere ilişkin tanımlamaların son grubu, plan özelliklerine ilişkin tespitleri içermektedir. Bu kapsamda öncelikle plan eskizleri dahilinde plan tipolojisi (sofasız, açık sofalı, dış sofalı, karmaşık vb.) belirtilmiştir. Ardından, mekanlarda rastlanan kaplama malzemeleri (duvar, tavan ve döşemeler için ayrı ayrı) ve özgün mimari elemanlar (iç kapı ve pencereler, ocak, sedir, seki, raf, niş, dolap, vb.) tanımlanmıştır. Son olarak mekanlarda varsa bezemeler belirtilmiştir.

Yapıların mimari ve fiziksel özelliklerinin tanımlanmasına yönelik bilgi gruplarının ardından “D Bölümü”nde yapılarda rastlanan sorunlara ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda, öncelikle yapının fiziksel durumu (kondisyon) sağlam, hafif hasarlı, yıkılmış ve harabe olarak en iyiden en kötüye derecelendirilerek sınıflandırılmıştır. İkinci olarak fiziksel sorunların nitelikleri belirtilmiştir. Bu kapsamda malzeme kaybı, yapısal deformasyon, nemlenme, çevresel sorunlar (yağmur, drenaj, vb.) olarak gruplama yapılmıştır. Bunun haricinde yapılan tespitler diğer başlığı altında belirtilmiştir. Sorunlara yönelik tespitlerin son grubunu, geleneksel yapıların günümüz koşullarına adaptasyonu konusunda en önemli sorunlarından biri olan servis hacimlerinin hijyen koşullarına ilişkin değerlendirmelerdir.

Sorunlara ilişkin yapılan tespitlerin ardından, yapılardaki değişmişlikleri anlamaya yönelik bilgiler toplanmıştır. Bu kapsamda, “E Bölümü”nde müdahalelere ilişkin bilgiler toplanmıştır. Mevcut müdahaleler malzeme (boya - badana, sıva, üst örtü vb.), mimari eleman, yapı ölçeğinde müdahaleler (kat eki, kütle eki, yenileme, çatı değişimi, vb.) ve mekan kullanımına ilişkin değişiklikler olmak üzere gruplandırılmıştır. Mimari Envanter Fişi’nin son kısmında ise yapıya ilişkin fotoğraflar eklenmiştir. Örnek Envanter Fişi Ek 1’ de sunulmuştur.

Yukarıda ayrıntılı tanımı verilen sistematik Mimari Yapı Envanter Çalışmalarının yanı sıra, her yerleşimde restorasyon çalışmaları, yeni ve ek yapılar vb. nedenlerle geleneksel dokuda meydana gelen değişimlerin anlaşılması amacıyla, yakın çevredeki yapılara ilişkin örnek fotoğraflar çekilmiştir. Bu veriler ışığında: Geleneksel mimari ve fiziksel tipoloji özelliklerini yansıtan ve en az % 10 örnekleme verecek şekilde; Üçağz Köyü’nden 9, (Toplam 70 adet yapı içinden), Kale Mahallesi’nden 9, (Toplam 60 adet yapı içinden) Çevreli Köyü’nden 6 (Toplam 65 yapı içinden) ve Kapaklı Köyü’nden 7 (Toplam 60 yapı içinden) yapı seçilerek ayrıntılı olarak çalışılmıştır.

Yerleşim	Tespit/Analiz Çalışmaları	
	Yapı Envanteri	Doku Analizi
Üçağz Köyü	9	●
Kale Mahallesi	6	●
Çevreli Köyü	5	●
Kapaklı Köyü	7	●
Toplam	27	

Tablo 4.2. Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Mimari Yapı Envanter Çalışmasının Yerleşimlere Göre Dağılımı

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi kapsamında yer alan yerleşimler Üçağz, Kapaklı ve Çevreli köyleri ile Kale Mahallesi olmak üzere kırsal yerleşim niteliğindedir. Kale Mahallesi Üçağz Köyü’ne bağlıdır.

4.2.1 Üçağz Köyü

Kekova Körfezi içinde yer alan Üçağz Köyü, Antik dönemde bir liman kenti olan Teiminssa'nın üzerinde konumlanmıştır. Köyün Cumhuriyet döneminden önceki adının “*Tristomo*” olduğu ve Müslüman ve Rum'ların birarada yaşadığı aktarılmaktadır¹. Kuzeyinde Çevreli Köyü, güneydoğusunda sadece deniz yoluyla bağlantısı olan Kale Mahallesi'ne ulaşılmaktadır. Antik Teiminssa yerleşiminin izleri bugün hala kıyıda ve yerleşimin özellikle doğusunda izlenebilmektedir. Bu nedenle yerleşimin tamamı Arkeolojik SİT Alanı olarak tescil altına alınmıştır.

Yerleşimin doğusunda bulunan Çayağz ile bugünkü Yeni İskele Meydanı'ndaki bölgede yoğunluklu olarak Likya tipi lahit mezarların olduğu Nekropol alanı bulunmaktadır. Üçağz İlköğretim Okulu'nun kuzeyinde kalan alandaki arkeolojik eserler anıtsal nitelikli yapılarla devam etmektedir. Köyün geleneksel kırsal mimarinin yoğun olarak izlendiği bölümde Eski İskele Meydanı ile Yeni İskele Meydanı arasında kalan bölgede ve Eski İstasyon Caddesi boyunca konumlanmıştır. Yerleşimin kimi yerlerinde özellikle Eski İskele Meydanı'nın kuzeyindeki geleneksel kırsal yapılar arkeolojik eserlerle bütünleşmiştir (Envanter No 1 ve 2).

Üçağz Köyü'nün kültürel yapılı çevresini arkeolojik eserler kimi yerlerde bu eserlerle bütünleşmiş geleneksel kırsal konutlar ve köy içinde rastlanılan tonozlu sarnıçlar oluşturmaktadır.

Üçağz Köyü'nde yerleşim genel olarak tek ya da iki katlı kırma çatılı yapılardan oluşmaktadır. Geleneksel yapılar kabayonu yığma taş tekniği ile inşa edilmiştir. Biri batıda, diğeri ise doğuda konumlanmış iki iskele meydanını (Eski ve Yeni İskele Meydanı) birbirine bağlayan aks olan İskele Caddesi ve kuzeyde yerleşimin içinden geçen paralel cadde yerleşimi yaklaşık dört alt bölgeye ve sekiz yerleşim adasına bölmektedir. Yapıların büyük bir kısmı avlu içinde konumlanmıştır. Yapılar parsel içine uzun cephelerinden birini denize (güneye) bakı verecek şekilde yerleştirilmiştir. Bunun nedeni yapılarda iklimsel koşullardan maksimum faydalanmak olabildiği gibi, deniz ticaretinin güneydeki iskelelerden yapıyor olmasının da etkisi büyüktür. Meydanların yakın çevresindeki özellikle İskele Caddesi üzerinde konumlanmış geleneksel yapıların bir kısmının zemin katlarında caddenin yüklendiği tarihsel ticari işleve koşut olarak dükkan, depo, vb. ticari mekanlar/yapılar bulunmaktadır. Dolayısıyla buralarda doğrudan yapıya girilen örnekler mevcuttur. Sokaklar düzenli bir ızgara plan niteliğinde olmasa bile güney-kuzey doğu-batı doğrultusunda ve mevcut düzlük arazinin de elverdiği oranda birbirine göre muntazam şekilde kesişmektedir.

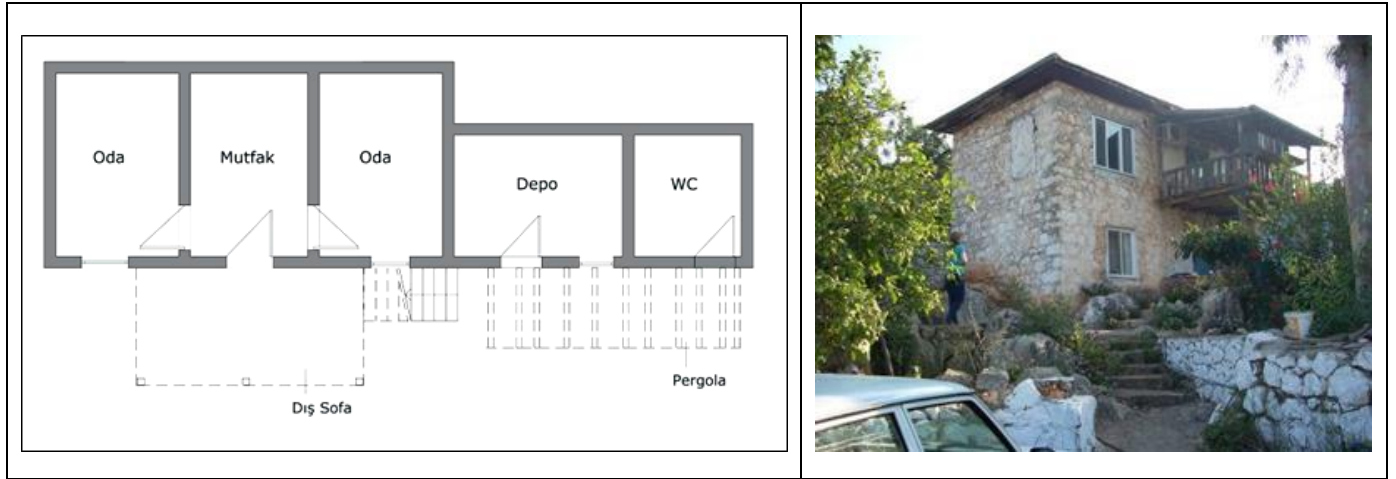
Yerleşimin genel mimari tipolojisini iki ana yapı grubu oluşturmaktadır: Bunlardan bir tanesi sofasız olup dikdörtgen ya da kare formlu plan şemasında sahip yapılardır. İkinci grup orta sofalı grubu oluşturmaktadır. Bu iki grubun dışında tanımlanamayan ya da yapılacak

¹ Özgünel, C., 2004. “Üçağz-Kale (Teimiusa-Simean) Arkeolojik Gözlem ve İrdeleme Raporu”, Çevre ve Orman Bakanlığı, ÖÇK Kurumu Başkanlığı, Kale-Üçağz “Özel Planlama Alanı” Koruma İmar Planı Raporu, Ankara. Özgünel tarafından “*Tristomo*” kelimesinin Rumca Üçağz anlamına geldiği aktarılmaktadır.

dönemleme ve restitüsyon çalışmaları ile anlaşılabilir karmaşık plan tipolojisine giren yapılar bulunmaktadır.

Envanter No:1

Kabayonu yığma taş tekniği ile inşa edilmiş iki katlı ahşap kırma çatılı bir yapıdır. İki katlı ana kütle doğusuna bitişik olarak eklenmiş tek katlı depo ve tuvalet yapılarından oluşan müstemilat yapıları bulunmaktadır. Ana kütle geniş çatı saçakları bulunmaktadır. Yapının plan şeması orta sofalıdır. Yalnız giriş sofası bugün mutfak olarak kullanılmaktadır. İkinci kat plan şeması zemin kat plan şemasına benzemektedir. İkinci kata avluda yer alan ahşap merdivenlerle ulaşılmaktadır. Merdivenin sahanlığı genişleyerek orta sofanın bağlandığı bir dış sofa ya da giriş sundurması niteliği taşıyan bir yarı açık mekana dönüşmektedir. Ahşap çatısı ve döşemeleri olan bu mekan zemin katta da ahşap kolonlar üzerinde taşınmaktadır. Burada bir adet özgün el yıkama yeri (lavabo) bulunmaktadır. Lavabonun gideri ahşap bir oluktan oluşmaktadır ve suyu doğrudan avluya vermektedir.

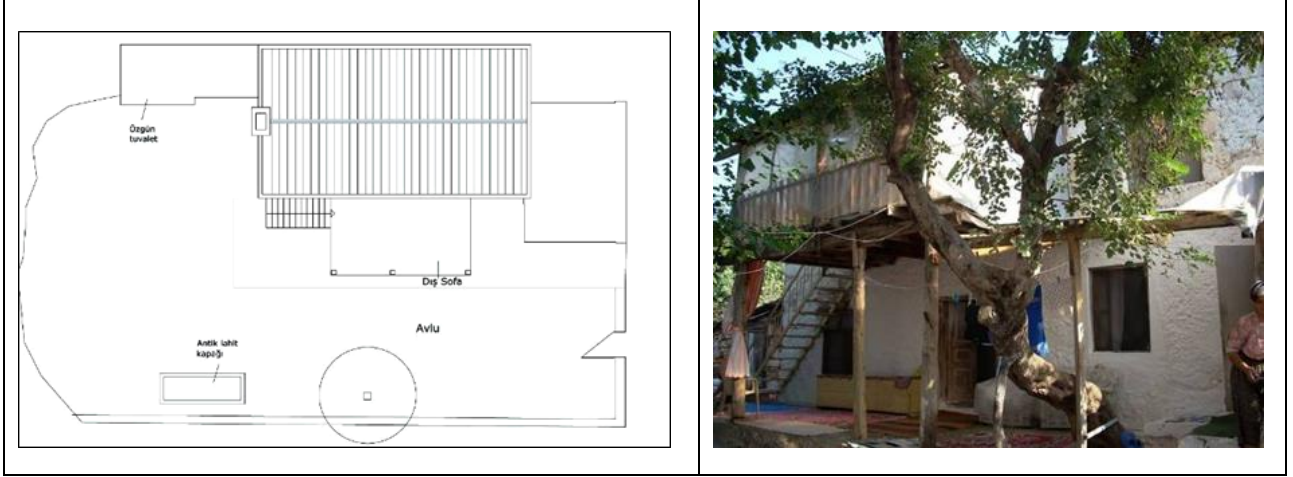
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.1. Üçağz Köyü Envanter No: 1

İç mekan tavanları ve yaşama mekanlarının döşemeleri ahşap; ıslak mekanların döşemeleri ise şap ile kaplıdır. Bütün iç yüzeyler sıvalıdır. Tadilat geçirdiği anlaşılan yapıda pencere, kapı gibi mimari elemanlar değişmiştir. Özellikle özgün pencereler genişletilerek PVC pencere elemanlarına dönüşmüştür. Ayrıca orta sofanın mutfaka dönüştürülmesi sonucu buraya yeni mutfak dolapları eklenmiştir.

Envanter No:2

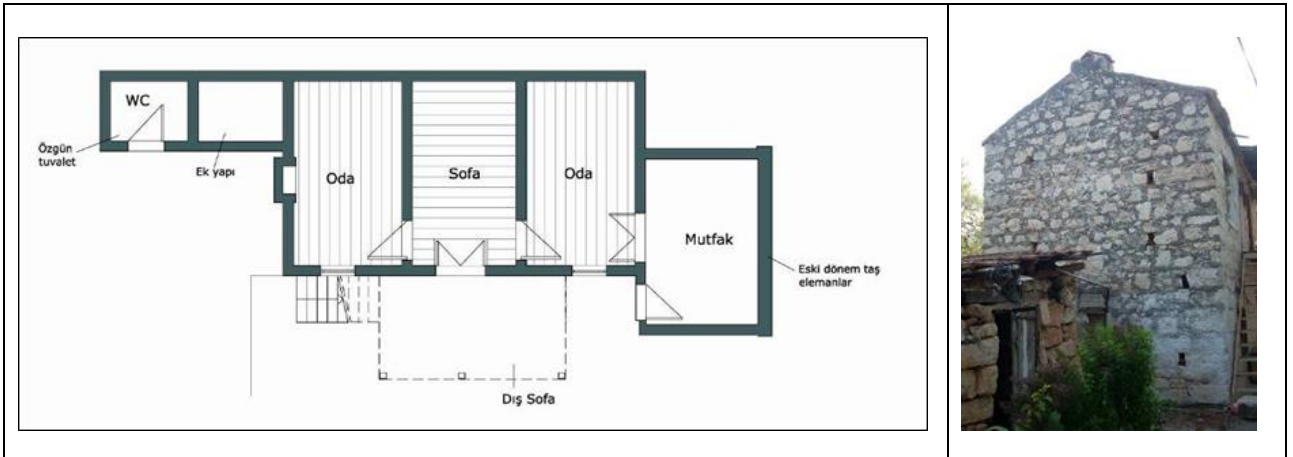
1 No'lu Envanter kodu ile incelenen yapıya benzer biçimde orta sofalı plan şemasına sahip 2 Envanter kodlu geleneksel yapı iki katlı kırma çatılı kabayonu taş yığma teknikle inşa edilmiştir. Yapının avlusunda antik dönem lahit kapağı bulunmaktadır. İki ana kütle doğusuna ve batısına eklenmiş birer katlı iki adet müstemilat yapısı bulunmaktadır. Bunlardan doğudaki içinde özgün tuvalet bulunmaktadır. Benzer şekilde batıda bulunan

mutfak kütesine açılan iki kanatlı kapının özgünlüğünden bu geçişin dolayısıyla mutfak mekanının da özgün olduğu düşünülebilir.

Fotoğraf - Şekil 4.2.1.2. Üçağz Köyü Envanter No: 2

Zemin katı orta sofalı plan şemasına sahip yapının üst katında benzer şema vardır. Ancak üst katın sofa mekanına avludan çıkılan merdivenden sonra giriş sundurması ya da dış sofa niteliğindeki bir yarı açık alandan geçilerek ulaşılmaktadır. Ahşap karkas tekniği ile taşınan bu mekanın tavan ve döşemesi ile merdiven ahşaptan yapılmıştır.

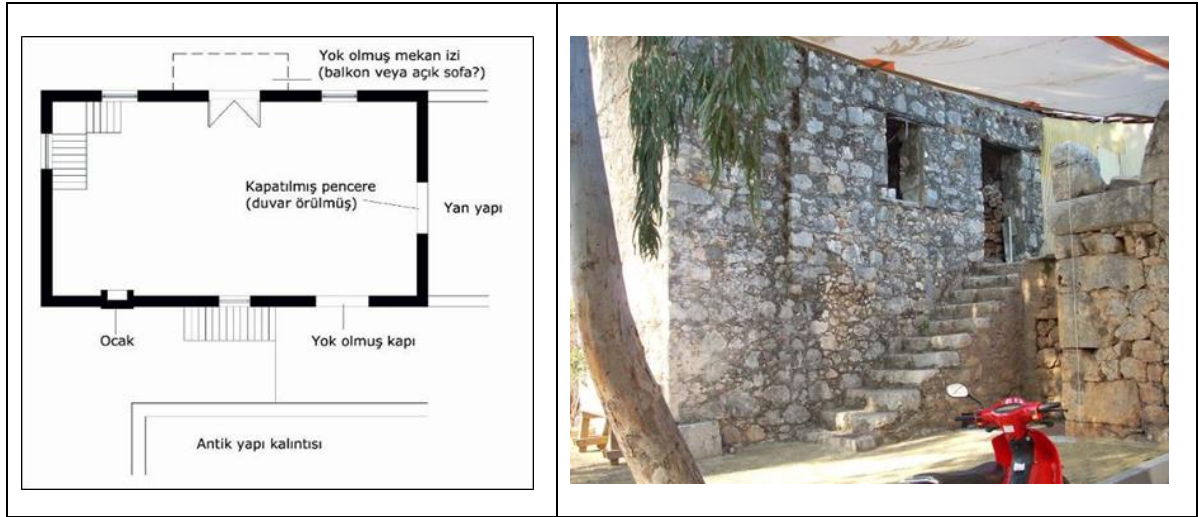
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.3. Üçağz Köyü Envanter No: 2

Zemin katta batı yönünde konumlanmış olan mekanın batı duvarında bir adet ocak bulunmaktadır. Bu cephe sağır bırakılmıştır. Baca saçak kotundan yaklaşık 70-90 cm civarında yükselmektedir. Döşemeler zemin kat da dahil olmak üzere ıslak mekanlar haricinde ahşaptır. Islak mekanlarda şap kaplama mevcuttur.

Yapıdaki en büyük sorun çatı drenajı ve iklimsel koşullara karşı yapının korunamamasıdır. Bu nedenle kullanıcıları tarafında dış sofanın bulunduğu kesim yapı kullanıcıları tarafından muşamba ile örtülmüştür.

Envanter N: 3

İki katlı, kırma çatılı sofasız plan şemasına sahip bir yapıdır. Yığma kabayonu taş tekniği ile inşa edilmiştir. İki farklı kottan girişi bulunmaktadır. Zemin kat mekanlarına güneydeki İskele Caddesi'nden ulaşılmaktadır. Yapının kuzeyinde konumlanan taş merdivenlerle ikinci kata geçilmektedir. Ayrıca iç mekanında iki katı birbirine bağlayan ahşap bir merdiven bulunmaktadır.

Fotoğraf - Şekil 4.2.1.4. Üçağz Köyü Envanter No: 3

Üst kat kotunda kuzey duvarının doğu kesiminde bir adet ocak bulunmaktadır. İç mekandaki ahşap tavan kaplaması, güney cephesinde bulunan açık çıkma elemanı (balkon) ve kuzey kapısı bugün yok olmuştur. Diğer pencere ve kapılar özgündür. Ancak yapının iç bölümlenmesine ait bir iz yoktur. Yapının sadece bir ticari yapı mı yoksa konut+ticari bir yapı mı olduğunun anlaşılması için, restitüsyon çalışmasının yapılması gerekmektedir.

Fotoğraflar 4.2.1.5. Üçağz Köyü Envanter No: 3

Envanter No:4

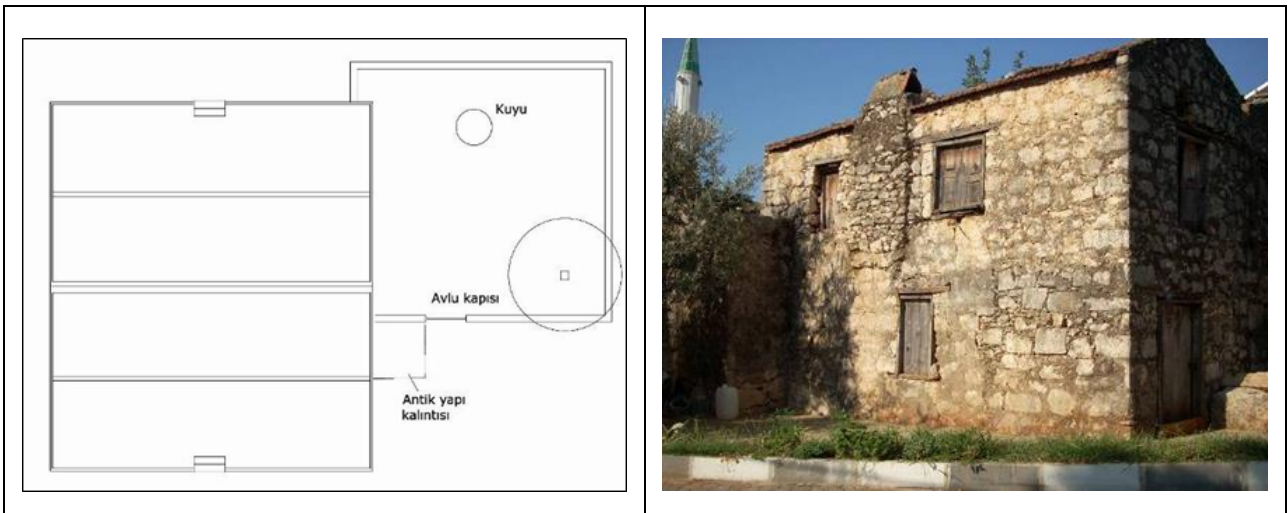
İskele Caddesi'nin ve 3 Envanter kodlu yapının kuzeyinde bulunan yapı avlu içine konumlanmış ana yapı kütleleri ile tek katlı müştemilat yapılarından oluşmaktadır. 3 ve 4 Envanter kodlu yapıların arasında oldukça iyi korunmuş olan bir antik dönem yapısı bulunmaktadır.

Fotoğraf - Şekil 4.2.1.6. Üçağz Köyü Envanter No: 4

Yakın bir zamanda tadilat geçirdiği anlaşılan yapı yığma taştan inşa edilmiştir. Döşemeler ahşap kirişlemedir. Üst kata avludaki ahşap merdivenler ve dış sofa aracılığı ile ulaşılmaktadır. Mutfak mekanı hariç döşemeler ve tavanlar ahşap kaplamadır.

Envanter No:5

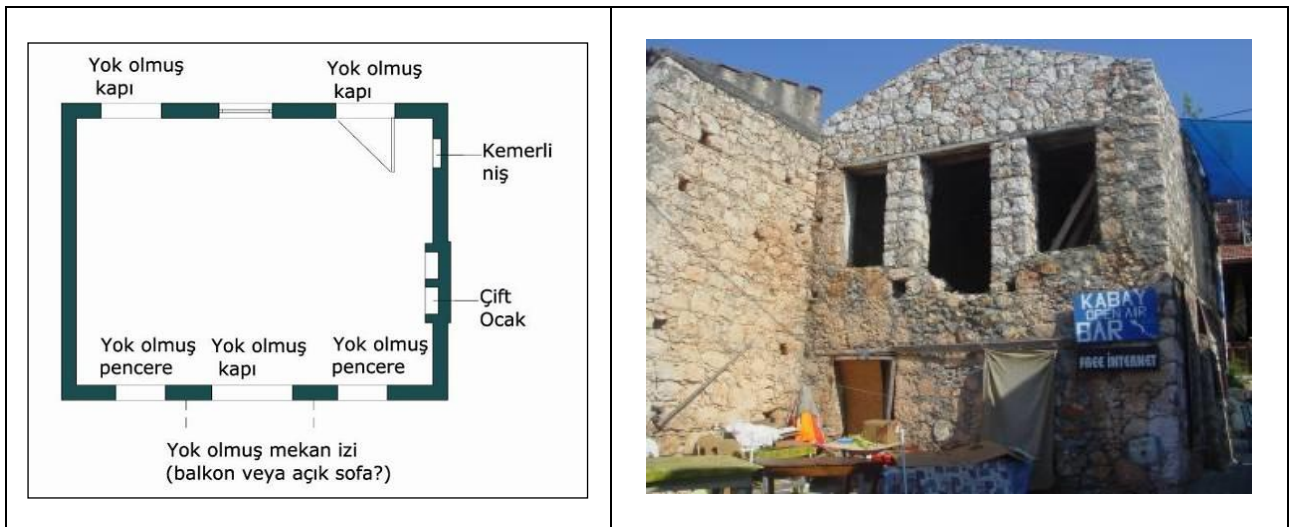
Fotoğraf - Şekil 4.2.1.7. Üçağz Köyü Envanter No: 5

Yerleşimin en iyi korunmuş geleneksel yapılarında biri olan ve 5 Envanter kodu ile tanımlanan yapı yanyan eklenmiş bitişik ikiz yapı niteliğindedir. İki katlı kabayonu yığma taş

teknîği ile ve kırma çatılı olarak yapılmıştır. Kendine ait bir avlusu bulunsa da yapıya kuzeydeki kapıdan girilmektedir. Yapının dar cephesi olan kuzeyden girişi bulunmaktadır. Üst katlara ulaşım yapının içinden sağlanmaktadır. Ocaklar her iki yapıda da uzun cepheye ve dışarıdan algılanacak şekilde çıkma yaparak oturtulmuştur. Ocağın iki yanında özgün ahşap kepenkleri bulunan pencereler mevcuttur. Yapının girişinde sarnıç olabilecek nitelikte bir yapı kalıntısı bulunmaktadır.

Envanter No:6

Eski İskele Meydanı'nın kuzeyinde meydanı tanımlayan önemli yapılardan bir tanesidir. Ana cephesi güneye yönelmiş olan yapı kot farkına oturmaktadır. Bu nedenle güneyden iki katlı kuzeyden tek katlıdır. Farklı iki kottan girişi bulunmaktadır.

Fotoğraf - Şekil 4.2.1.8. Üçağz Köyü Envanter No: 6

Kabayonu yığma taş tekniği ile inşa edilen yapının özgün döşemeleri ahşap kirişlemedir. Ancak bugün yıkılmıştır, çatı da benzer şekildedir. Kalkan duvarlarından anlaşıldığı gibi özgününde kırma çatılı ve ahşap kirişlemeleri bir çatıdır. Güney yönünde birinci kat seviyesindeki açık çıkma elemanı -balkon- bugün yok olmuştur ancak ahşap kirişlemelerin ve konsol altı elemanların izleri görülmektedir. Benzer şekilde dış cephelerdeki bütün kapı ve pencereleri yok olmuştur. Doğu duvarında yan yana farklı katlardan kullanılmak üzere ocak inşa edilmiştir. Yapının mekanları özgününde sıvalıdır. Ancak bugün oldukça tahrip olmuş durumdadır. Acil koruma önlemleri alınmadığı takdirde dış hava koşullarına maruz kalmış olan yapı hızla kaybolacaktır.

Envanter No: 7

6 Envanter kodlu yapının batı bitişiğinde bulunan yapı Eski İskele Meydanı'nın önemli yapılarından birisidir. İki katlı ve Marsilya kiremit kaplı kırma çatılıdır. Zemin kat kabayonu yığma taş; üst kat ise moloz taş dolgulu ahşap karkas tekniği ile inşa edilmiştir. Aynı zamanda zemin kat batı duvarında kat boyunca giden ahşap çaprazlar kullanılmıştır.

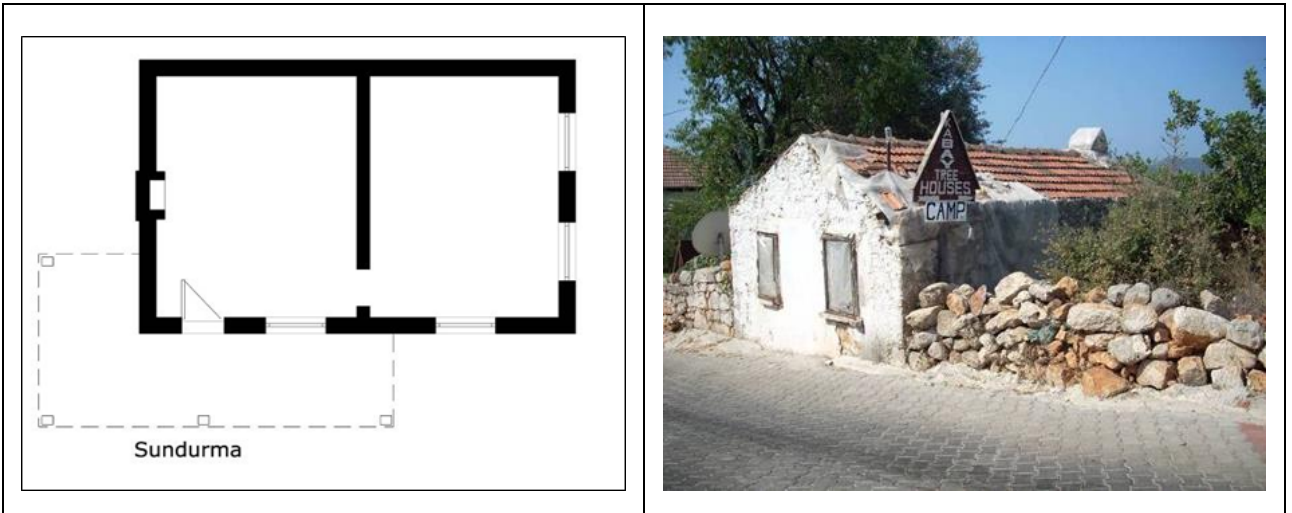
Yapının güneyinden zemin kata girilmektedir. Üst kata ulaşım yapının içinden (aynı zamanda kuzeyde bir üst kottan olabilir) sağlanmaktadır. Güney cephesinde diğer incelenen örneklerde olduğu gibi dış sofa bulunmaktadır. Batı duvarında bir adet ocak bacası mevcuttur.

Fotoğraflar 4.2.1.9. Üçağz Köyü Envanter No: 7

Envanter No: 8

Yerleşimin en sade plan şemasına sahip yapısıdır. Sofasız, tek katlı kırma çatılıdır. Yığma kabayonu taş tekniği ile inşa edilmiştir. Ancak doğu cephesindeki saçak kotu izinden kırma çatının düz çatıdan dönüştürüldüğü düşünülebilir. Bu konuda detaylı restitüsyon çalışması yapılmalıdır. Yerleşimdeki yapıların geçirdiği dönüşümlerin anlaşılması açısından önemlidir.

Fotoğraf - Şekil 4.2.1.10. Üçağz Köyü Envanter No: 8

İki mekanlı sofasız plan şemasına sahip yapının batıdaki mekanında ocak bulunmaktadır. Bu mekanın özgünde mutfak olarak kullanıldığı düşünülebilir. Yapının güneyinde sonradan eklenmiş bir ahşap sundurma bulunmaktadır. Pencereleler $\frac{1}{2}$ oranında

dikdörtgen ahşap doğramalardan oluşmaktadır. Ancak özgün olası kepenkler yok olmuştur. Çatı ve kuzey cephenin bir bölümü çatı drenajı ve yağmur sorununa karşı kullanıcı tarafından yer yer muşamba örtü ile örtülmüştür.

Fotoğraf 4.2.1.11. Üçağız Köyü Sarnıç

4.2.2 Kale Mahallesi

Üçağız Köyü gibi antik bir kentin üzerine konumlanmış olan Kale Mahallesi'nde Geleneksel yapıların mimari özellikleri Üçağız Köyü ile büyük paralellik göstermektedir. Üzerinde eski bir kalenin konumlandığı dik bir yamacın etekleri üzerine kurulmuş olan yerleşimde yapılar kotlara oturmaktadır. Topografyanın kullanımında güneye (kıyıya) yönelim önemli bir etmendir. Sokaklar yamaca dik konumda olduğu durumlarda geniş merdivenlere dönüşmektedir.

Yapıların oturduğu teraslar ve avlular kot farkları ve parsel duvarları ile birbirinden ayrılmıştır. Önemli avlu elemanları içinde özgün tuvalet yapıları önemli yer tutmaktadır. Avludaki diğer müstemilat yapılarının büyük çoğunluğu değişmiştir. Yerleşimin bugünkü mevcut durumunda sokak, ada, parsel ilişkilerinin okunması oldukça zordur. Çünkü mevcut kullanılan sokaklar yapı gruplarının arasından ve parsellerinin içinden geçmektedir. Yerleşim genelindeki bir başka sorun da turizme bağlı yoğun kullanımdan dolayı yapıların müdahale görmeleri ve yenilenme sonucu özgün özelliklerini yitirmeleridir.

Yerleşim genelindeki geleneksel yapıları iki grupta toplanmaktadır. Birinci grup dış sofasız iki ya da tek katlı yapılardan oluşurmaktadır. Genel olarak ½ oranında dikdörtgen formlu yapılardır. Ancak doku içinde özellikle kuzey kesimde kare forma sahip örneklerle de

rastlanılmıştır. Bu yapılarda alt ve üst katlara giriş farklı kotlardan ve cephelerden sağlanılmaktadır. Ek olarak bazı örneklerde yapı içinde de merdiven bulunmaktadır.

İkinci grup yapı ise dış sofalı yapıdır. Yapının uzun cephesi boyunca uzanan dış sofadan st kata ulaşılmaktadır. Bunların bir kısmında odalara dağılım i sofalardan sağlanırken bir kısmında odadan odaya geçilen iki mekanlı plan şeması bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.1. Sofasız rnekler: Env. No: 8; Env. No: 5

Fotoğraflar 4.2.2.2. Dış Sofalı Örnekler: Env. No: 1; Env. No: 2; Envanter No: 3

Fotoğraflar 4.2.2.3. Kale Mahallesi, Envanter No: 4

Yerleşimin genelindeki en ilginç yapılardan bir tanesi 4 Envanter kodu ile tanımlanan geleneksel yapıdır. Tek mekanlı olan yapı antik bir yapı kalıntısının üzerine oturmaktadır. Oturduğu taban kayanın düzeltilmesinin ardından Helenistik döneme ait yığma Poligonal

duvar örgüsünün üzerinde kabayonu yığma taş tekniği ile ilavesi yapılmış geleneksel konut yapısı izlenmektedir. Üst örtüsü ve mimari elemanları tamamen yok olmuştur.

Geleneksel konutlarda ocaklar genellikle dar cepheye konumlanmaktadır. Özgün kapı ve pencereler ahşap elemanlardan oluşmaktadır. Pencere oranları genellikle ½ oranındadır. Özgün örneklerde çift kanarlı ahşap kepenkler bulunmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.2.4. Kale Mahallesi Restorasyon Uygulamaları

Alandaki en büyük sorun yapıların gördükleri müdahalelerdir. Yerleşim genelinde özellikle kıyıya yakın kesimlerde ev pansiyonculuğu ve balıkçı restoranlarının oluşumu neticesinde yapılar çok müdahale görmüştür. Dolayısıyla korunmuş özgün örneklerin büyük bir kısmı kuzeyde Kale'nin eteklerinde yer almaktadır. Ayrıca doku içinde yabancılar tarafından alınan ve onarılan yazlıklar da mevcuttur. Mevcut onarımlar genellikle kapı, pencere gibi mimari elemanlarda ve çatıda görülmektedir. Özgün çatı kotlarının yükseltilmesi, bazı düz çatı kısımların üzerine sundurma getirilmesi, kat ve kütle ekleri dokunun genel sorunlarından bazılarıdır.

4.2.3 Kapaklı Köyü

Kale Mahallesi'nin kuzeyinde konumlanan Kapaklı Köyü'ne Üçağız-Çevreli-Demre yolundan ulaşılmaktadır. Başta eski köy çekirdeğinin bulunduğu cami ve çevresinde olmak üzere yerleşimde yaklaşık 20-30 tane geleneksel konut bulunmaktadır.

Geleneksel konutların mimari özellikleri yakın çevredeki Üçağız Köyü ve Kale Mahallesi'ndeki gibidir. Ek olarak bazı yapıların yakınlarında iyi korunmuş durumda ahşap ambarlar bulunmaktadır. Yine köy girişinde Üçağız Köyü'nde olduğu gibi bir adet sarnıç vardır. Dolayısıyla Kapaklı Köyü'nün yapıli kültürel çevresini oluşturan önemli öğeler sarnıçlar, geleneksel konutlar ve bunlara ait ambar yapıları olarak tanımlanabilir.

Fotoğraflar 4.2.3.1. Kapaklı Köyü Girişinde Tonozlu Sarnıç ve Geleneksel Evler

Doku genelinde sokak-parsel-avlu ilişkilerinde önce sokaktan avluya, avludan yapıya geçilmektedir. Sokaklar yer yer alçak avlu duvarları ile tanımlanmıştır. Genellikle iki katlı kırma çatılardan oluşan mimari dokuda en belirgin taşıyıcı sistem kabayonu yığma taş tekniğidir. Zemin katlar depo, ahır, vb. işlevlerle kullanılmıştır. Bu nedenle birçoğunda pencere bile yoktur. Yaşama mekanları birinci katta bulunmaktadır. Üst kata giriş birçok örnekte avludan sağlanmaktadır. Meydanda caminin karşısında bulunan birkaç örnekte üst kata doğrudan sokaktan merdivenlerle ulaşılmaktadır. Merdivenler genellikle taş merdivenlerdir. Yapılar genellikle $\frac{1}{2}$ oranında dikdörtgen formlu yapılardır. Büyük bir çoğunluğu üst katta orta sofalı plan şemasına sahiptir. Orta sofanın bağlandığı bir dış sofa bulunmaktadır. Diğer yerleşimlerde olduğu gibi bu durumda merdivenlerin ulaştığı dış sofadan yapıya geçilmektedir. Bazı evlerde (Envanter No 1 ve 6) dış sofada özgün el yıkama yeri ve ahşap giderine rastlanılmıştır. Dış sofa mekanının büyüterek yaşama mekanına dönüşmesini gösteren en iyi örnek 7 Envanter kodu ile incelenen örnektir.

Bu da yarı açık sofa mekanın aynı zamanda mutfak olarak da kullanıldığını göstermektedir. Tuvalet, mutfak, ahır gibi yapılar müştemilat yapıları olarak avlu içinde konumlanmıştır. Tuvaletler hijyen nedeniyle yapıdan uzak bir köşeye konumlandırılırken, mutfak kütleleri genellikle yapıya bitişiktir.

Ocaklar cepheye dışarıdan bitişik yükselmesi nedeniyle, cephe biçimlenmesinin önemli mimari öğelerdir. Genellikle dar cepheye konumlandırılmışlardır. Bir örnekte (Envanter No 5) uzun cephede yer almaktadır. Ocaklar mekanların ısınmasında ayrı ayrı kullanıldıkları için birçok örnekte iki dar cephede birer ocak bulunmaktadır. Kapı ve pencerelerin çoğu özgün ahşap elemanları ile kalmıştır. Pencereler $\frac{1}{2}$ oranında dikdörtgen forma sahiptir. Bazı örneklerde ahşap kepenkler hala mevcuttur.

Fotoğraf 4.2.3.2. Kapaklı Köyü, Envanter No: 7

Fotoğraf 4.2.3.3. Envanter No: 2

Fotoğraf 4.2.3.4. Envanter No: 4

Fotoğraf 4.2.3.5. Envanter No: 5

Kapaklı Köyü'nde incelenen örneklerdeki en büyük sorun yapılarda çatı drenajının eksikliği ve iklimsel koşullara karşı hassas olmasıdır. Bu nedenle birçok yapı kullanıcı tarafından muşamba ile örtülmüştür. İkinci önemli sorun ise yapılardaki değişikliklerdir. Kütle ve kat ekleri yapıların özgün mimari dokusunu bozmaktadır. Özellikle ahşap dış sofa elemanlar zaman içinde yıkıldıkları için yeniden yapılmaktadırlar. Bu arada mekansal olarak da büyütülmektedir.

Yerleşim içindeki bir başka önemli sorun da yeni yapılaşmadır. Bakımı ve inşaatı zor olduğu düşüncesiyle yeni yapılarda betonarme karkas veya yığma briket kullanılmaktadır. Ancak yapım tekniği ve malzeme, kütle oranlar ve mimari elemanlar açısından geleneksel konutlarla ve mimari dokuyla hiçbir ilişki kurmayan yapılar ortaya çıkmaktadır.

Fotoğraflar 4.2.3.6. Kapaklı Köyü Yeni Yapılaşma

4.2.4 Çevreli Köyü

Üçağz Köyü'nün kuzeyinde Kaş ve Demre yollarının kesişiminde bulunan Çevreli Köyü bir kavşak niteliği taşımaktadır. Merkez çekirdeği bu kavşak üzerinde konumlanırken doku doğu ve batı yönündeki mahallelerle devam etmektedir. Yapılan tespit çalışmalarında merkez çekirdeği ve batı mahallesi üzerinde geleneksel konutlara rastlanılmıştır.

Geleneksel mimari dokusu tek ya da iki katlı kabayonu yığma taş tekniği ile yapılmış kırma çatılı yapılardan oluşmaktadır. Döşemeler ahşap kirişlemedir. Zemin katlar depo ya da ahır olarak kullanılırken yaşama birimleri üst kattadır. Ocaklar mekanların ısınmasında kullanılan önemli öğelerdir ve dar cepheye konumlandırılmışlardır. Üst kata çıkış avludaki merdivenlerle sağlanmaktadır. Üst kat plan şemaları orta sofalıdır. Bir örnekte (Envanter No: 1); ana kütleyle bitişik sarnıç külesine rastlanılmıştır.

Fotoğraf 4.2.4.1. Kapaklı Köyü: Envanter No: 1

Fotoğraf4.2.4.2. Envanter No: 2

Merkez çekirdekte yapıların büyük bir çoğunluğu kütle ve kat ekleri nedeniyle değişikliğe uğramıştır. Özgün ve korunmuş örnekler yerleşimin batısında bulunmaktadır (Envanter No 3-6). Dokunun bu bölümünde terk edilmiş ve metruk halde özgün örneklerden oluşan bir yapı topluluğuna rastlanılmıştır. Ortak açık alanı kullanan yapıların bazılarında özgün ahşap ambar yapıları da mevcuttur.

Fotoğraf 4.2.4.3. Envanter No: 3

Fotoğraf 4.2.4.4. Envanter No: 4

Yapıların büyük çoğunluğu iki katlıdır. Bir örnekte tek katlıdır (Envanter No 4). Sofasız yan yana iki mekanın gelmesi ile oluşan sade bir plan şemasına sahiptir. Bu iki mekandan birinin mutfak birinin de yaşama mekanı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Sofasız plan şemasının iki katlı versiyonuna 3 Nolu Envanter kodu ile tanımlanan örnekte rastlanılmaktadır.

Diğer örnekler doku genelinde olduğu gibi iki katlıdır. Zemin katlar ahır ya da depo olarak kullanılmaktadır. Üst katlara ulaşım dışarıdan taş merdivenlerle sağlanmaktadır. Üst kat plan şeması orta sofalıdır. Orta sofanın uzantısı olan dış sofalar taş merdivenlerin ulaştığı sahanlık gibi çalışmaktadır.

Üst kat mekanlar ocaklarla ısıtılmaktadır. Bu nedenle ocaklar dar cephelere yerleştirilmiştir. Dar cephelerde pencere açıklığı yoktur veya bir tanedir. Pencere açıklıklarının çoğu girişin konumlandığı cephede bulunmaktadır. Pencere ve kapıların çoğu özgün ahşap elemanlardır. Bazı örneklerde kepenklere de rastlanılmaktadır.

Fotoğraf4.2.4.5. Envanter No: 5

Fotoğraf 4.2.4.6. Envanter No: 6

Fotoğraflar 4.2.4.7. Çevreli Köyü, Ambarlar

Çevreli Köyü geleneksel mimari dokusuna ilişkin sorunlar şunlardır:

- Kullanılmama; terk edilmişlik,
- Kütle ekleri ve değişmişlikler,
- Yeni yapılar.

Bugün artık kullanılmayan nitelikli özgün yapıların çoğu acil koruma önlemleri alınmadığı takdirde yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Bir başka sorun kütle ekleri ya da özgün dış sofaların değiştirilmesidir. Bir örnekte tuvalet mekanının içeri alınması amacıyla giriş sofası kapatılmıştır. Doku içindeki yeni yapılaşma da gerek kullanılan yapım tekniği ve malzemeler gerekse kütle oranları ile geleneksel dokunun karakterini zedelemektedir.

Fotoğraflar 4.2.4.8. Çevreli Köyü, Sorunlar

BEŞİNCİ BÖLÜM

5 MEVCUT DURUMUN GENEL DEĞERLENDİRMESİ VE GELECEĞE İLİŞKİN POLİTİKA YÖNELİMLİ ÖNERİLER

Araştırmanın sonuç bölümünde; öncelikli olarak Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi kapsamında yer alan yerleşimler genel olarak SWOT analizinin bileşenleri olan güçlü, zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler bağlamında, sosyo - ekonomik açıdan değerlendirilmiştir. Bu bağlamda ÖÇK Bölgesi yerleşim yerleri ile Kaş ve Demre ilçe merkezlerine ilişkin geleceğe yönelik olarak 30 yıllık sosyo - ekonomik öngörülerde bulunulmuştur.

Bu değerlendirmelerin ardından alt başlıklarda, alanın kırsal yerleşim ve geleneksel mimarisine ilişkin uzman görüşlerine dayalı, yerleşim birimlerinin fiziksel ve mekansal boyutları ile daha detaylı değerlendirmeler ışığında öneriler geliştirilmiştir.

5.1 MEVCUT DURUMUN SOSYO - EKONOMİK DEĞERLENDİRMESİ VE ÖNERİLER

5.1.1 Alanın Sosyo - Ekonomik SWOT Analizi

Alanın Sosyo - Ekonomik SWOT Analizi; Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nin durum analizi kapsamında yürütülen Hane halkı Anketleri, Ziyaretçi Anketleri ve ilgili paydaşların görüşlerine dayalı analizlere dayanmaktadır.

Bu alanda belirtilen zayıf yönler ve tehditler aslında ülkemizdeki tüm özel koruma alanlarında da karşılaşılabilecek sorunlar olmaktadır. Genelde bu türden özel koruma alanlarında; varolan yasal düzenlemeler, uygulanan politikalar, planlama, uygulama, izleme ve denetleme alanlarında çok yönlü ve benzer sorunların yaşandığı bilinmektedir.

Genelde bu türden korunan alanların insan kaynaklı karşılaştıkları en önemli tehditler, doğal ve kültürel varlıkların, yerleşme, tarla açma, ağaç kesimi, avcılık, otlatma, rekreasyon ve turizm gibi nedenlerle zarar görmesidir. Özellikle de turizm etkinlikleri nedeni ile düzensiz olarak alanın kullanımı, plansız yapılan tesisler ve gerçekleştirilen etkinlikler doğal ortamın doğrudan ya da dolaylı olarak zarar görmesine yol açmaktadır. Oysa ki bu korunan alanların kullanımında hedeflenen amaç, doğal ve kültürel kaynakların değerlerinin korunması ve bozulmadan gelecek kuşaklara aktarılmasıdır.

Bu hedeflere ulaşmak için yöre insanı öncelikli olarak;

- Korunan alan,
- Bu alanlardan beklenen potansiyel faydalar,
- Getirilen kısıtlamalar,
- Sağlanan yasal haklar ve alternatif gelir kaynakları gibi konularda eğitilmeli ve bilinçlendirilmelidir.

Öte yandan bu bilinç yükseltme çalışmalarının yanında, yöre insanının yaşam standartlarını insani yaşam düzeyinde tutmasını sağlayacak ekonomik güç ve kaynaklara erişim gibi temel faktörlerin de göz ardı edilmemesi, bölge içinde koruma ve kullanma dengesi açısından oldukça önemli görülmektedir.

Bu genel açıklamaların ardından aşağıda alana ilişkin geliştirilmiş yerleşim temelli değerlendirmeler bu konuda alınması gereken acil önemler açısından önemli öneriler sunulmaktadır.

Tablo 5.1.1.1. Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi SWOT Analizi

		Güçlü Yönler	Zayıf Yönler	Olanaklar	Tehditler
Sosyo - Ekonomik		<ul style="list-style-type: none"> Genç Nüfusun Varlığı Yatırıma Yönelik Faaliyetlerin Gelişimine Yönelik Eğilimlerin Yüksekliği Kendi Hesabına Çalışan ve İşveren Nüfusun Varlığı Zengin Kültürel Değerlerin Doğal Değerlerle Birlikteliği Tarımsal Ürün Desenin Zenginliği 	<ul style="list-style-type: none"> Eğitim düzeyinin düşüklüğü. Alan içi ve çevresindeki yöre insanının geçim seçeneklerinin az olması ve bu alana bağımlı olması. Hanelerin geçim düzeylerinin düşüklüğü. İşsizlik oranının yüksekliği. Yöre insanlarının eğitilmesi konusunda plan ve programların yetersizliği. Bu alanda bazı bölgelerde korumanın sadece kağıt üzerinde kalması. Turizm sektörünün ve yatırımcıların yoğun talepleri ve eğilimleri. Doğal alanların tahrip edilmesi. Alan ile ilgili sosyal-ekonomik ve kültürel verilerin eksikliği ve sistematik olarak düzenlenmemesi. Gerek bölge içindeki, gerekse bölge dışından ziyaretçi olanlarda yeterli düzeyde koruma bilincinin bulunmaması. 	<ul style="list-style-type: none"> Bölgede eğitim programlarına destek sağlayacak bir üniversitenin varlığı. Bölgede ulusal ve yerel ölçekte doğa korumaya yönelik bilinçlenme ve sivil toplum örgütlenme faaliyetlerinin artması. Turizm yatırımlarının istihdama katkısı. Turizm faaliyet ve türlerinin çeşitliliği. Turizmin çeşitliliği nedeniyle tüm mevsimlerde işlevsel olma potansiyeli taşınması. Tarım ürünlerinin çeşitliliği ve tarım arazilerinin verimliliği. Arazi ve iklim şartlarının arıcılık, zeytincilik, narenciye, seracılık alanlarında faaliyete elverişli olması. 	<ul style="list-style-type: none"> Bölgeye olan göç hareketi. Turizm planlamasının yapılmaması. Çevre bilincinin yetersizliği. Kaçak yapılaşma. Tarımsal ilaç ve gübre tüketiminin kontrol edilememesi. Sürekli ve etkin bir devlet politikasının olması. İlgili paydaşların (resmi kurum/kuruluş, yerel yönetimler, arazi/mülk sahipleri ve yatırımcılar vb.) sürekli çatışma ve rekabet halinde olması. Kurumsal ve içerik olarak birbirinden farklı koruma yasal statülerin çok sayıda olması ve bir bütünlük sağlanamaması. Yetki kargaşası Doğayı koruma amacıyla imzalanan uluslar arası sözleşmelerin ve kararların yerel birimlere yansıtılmaması, yeterli bilgilenmelerin sağlanmaması.
Fiziksel - Mekansal	ÖÇK Bölgesi Yerleşim Yerleri	<ul style="list-style-type: none"> Kale-Üçağız Yerleşmelerinde Geleneksel Mimarinin Korunmuş Olması Kapaklı Köyü'nde Yer Alan Arkeolojik SİT Alanı 	<ul style="list-style-type: none"> Konaklama İmkanlarının Kale-Üçağız Yerleşmelerinde Sınırlı Olması Kara Ulaşımının Niteliğinin Düşük Olması 	<ul style="list-style-type: none"> Kale-Üçağız Yerleşmelerinin Kıyıda Yer Alması Kapaklı Köyü'nde Yer Alan Tarım Alanları 	<ul style="list-style-type: none"> Turizmin Gelişme Baskısı / Beklentisinin Kale-Üçağız Yerleşmelerinin Özgün Dokusu Üzerindeki Olumsuz Etkisi

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nin Tablo 5.1.1.1'de düzenlenen "Sosyo - Ekonomik Özet SWOT Analizi" ne ilave olarak; ÖÇK Bölgesi yerleşim yerlerine ilişkin, her bir yerleşim yeri ölçeğinde tarım, balıkçılık, yatçılık, arıcılık, turizm türleri kapsamında geliştirilen sosyo - ekonomik öneriler "5.2.1. Kırsal Yerleşimlerin Değerlendirilmesi ve Öneriler" başlığı altında ayrıntılı olarak verilmiştir.

5.1.2 ÖÇK Bölgesi'nin 30 Yıllık Geleceğine İlişkin Sosyo - Ekonomik Öngörülleri

Önceki bölümlerde Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'nin geçmiş ve günümüz verilerinden bir durum analizi yapılmıştır. Bu bölümde ise bu verilere dayalı olarak ÖÇK Bölgesi'nin gelecek 30 yılına ilişkin sosyo - ekonomik öngörüler oluşturulmuştur. Öngörülerin oluşturulmasında konu ile ilgili elde edilen geriye dönük verilerden yıllara göre bir büyüme oranı elde edilmiş olup [*5 yıllık büyüme oranı = ((V₂₀₀₉ - V_{Başlangıç yılı}) / V_{Başlangıç yılı})*(5 / Aradaki toplam yıl)*]; bu oran baz alınarak tahminde bulunulmuştur. Bu öngörüler, herhangi bir dış faktör etkisi hesaba katılmadan yapılmıştır (*Dönemlere bağlı politika, sel, kuraklık vb. popülasyon dengeleyici faktörler değerlendirilmemiştir*).

	Kaş Merkez	Demre Merkez	Çevreli (ÖÇKB)	Üçağz (ÖÇKB)	Kapaklı (ÖÇKB)
1970	2.099	5.201	257	309	521
1975	2.493	6.790	204	306	539
1980	3.158	6.656	242	285	610
1985	4.002	11.667	320	354	459
1990	4.560	13.793	284	411	317
2000	6.361	13.900	363	493	278
2007	5.922	15.762	613	462	346
2008	6.322	15.662	641	513	434
2009	6.857	15.574	657	503	434
2010	6499	15762	445	496	432
2015	6640	16711	545	499	423
2020	6783	17717	667	501	414
2025	6930	18784	817	504	406
2030	7080	19915	1001	507	397
2035	7234	21114	1227	510	389
2040	7390	22385	1502	513	381
5 Yıllık Büyüme Oranı	0,0217	0,0602	0,2250	0,0056	-0,0209

Kaynak: TÜİK (1970-2009)

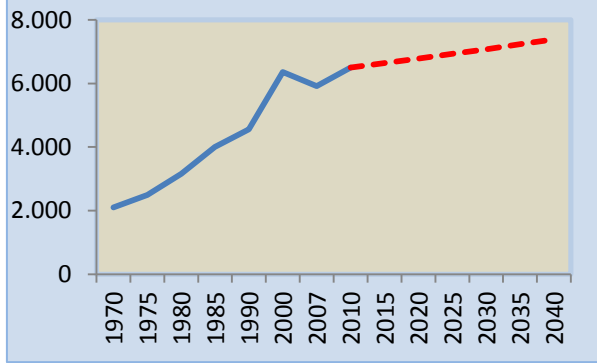
Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi'ndeki nüfusun gelecek 30 yıllık öngörüsü değerlendirildiğinde; ÖÇK Bölgesi yerleşimlerinden Kapaklı Köyü dışındaki yerleşimlerde Tablo 5.1.2. görüldüğü gibi kısmi nüfus artışları beklenmektedir. 5 yıllık büyüme oranları temelinde yapılan tahminler ışığında; 2040 yılı nüfusu Üçağz Köyü için 513, Kapaklı Köyü için 381 ve Çevreli Köyü için 1502 olarak öngörülmektedir. 2009 yılı ADNKS'ye göre

toplam 1594 olan ÖÇK Bölgesi yerleşim yerleri nüfusunun, 2040 yılında toplamda 2396 olacağı öngörülmektedir. Dışarıdan bir etki olmadığı ve ÖÇK uygulamaları kararlılıkla sürdürüldüğü takdirde ÖÇK Bölgesi için aşırı bir nüfus baskısı ve artışı beklenmemektedir.

Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi sınırları içinde yer almamakla birlikte; sosyo - ekonomik gelişimleriyle koruma bölgesini doğrudan etkileyen Kaş ve Demre ilçe merkezlerinin 2040 yılı nüfusu Kaş İlçe Merkezi için 7390, Demre İlçe Merkezi için 22385 olarak öngörülmektedir. 2009 yılı ADNKS'ye göre toplamda 22411 olan Kaş ve Demre ilçe merkezlerinin nüfusunun, 2040 yılında toplamda 29775 olacağı öngörülmektedir. Demre İlçe Merkezi'nin nüfus artışı hızı, Kaş İlçe Merkezi'nden yüksektir (Tablo 5.1.2.1).

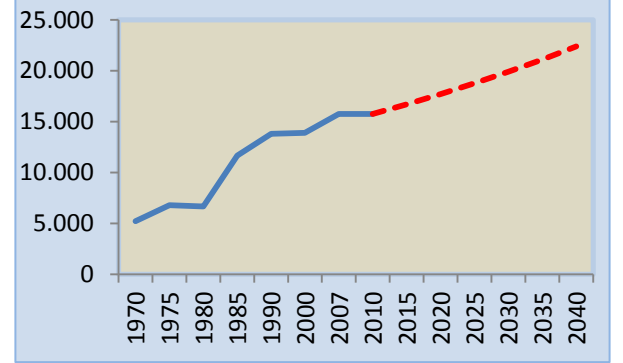
Şekil 5.1.2.1. Kaş İlçe Merkezi

Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

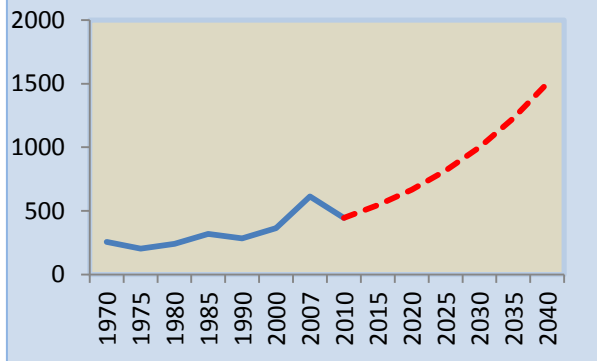
Şekil 5.1.2.2. Demre İlçe Merkezi

Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

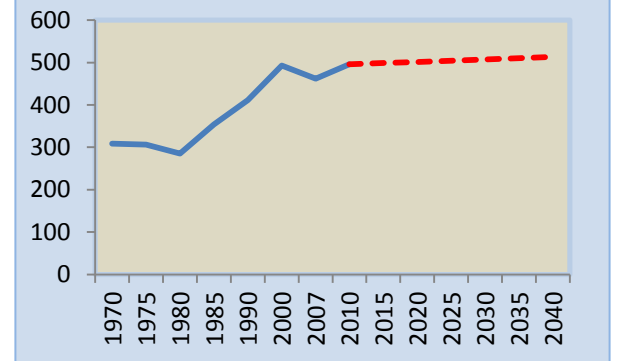
Şekil 5.1.2.3. Çevreli Köyü

Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

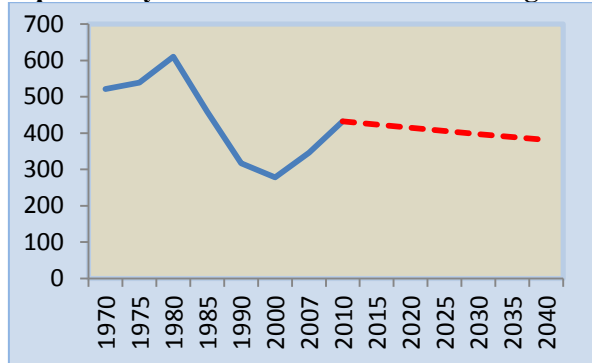

Şekil 5.1.2.4. Üçağz Köyü

Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

Şekil 5.1.2.5. Kapaklı Köyü Gelecek 30 Yıllık Nüfus Öngörüsü (2010 - 2040)

Yukarıda Kaş - Kekova ÖÇK Bölgesi yerleşim yerleri ile Kaş ve Demre ilçe merkezlerinin gelecek otuz yıllık nüfus öngörülerinde bulunulmuştur. Aşağıda ise ÖÇK Bölgesi yerleşim yerlerinin idari açıdan bağlı olduğu Demre İlçesi'nin ve ÖÇK Bölgesi'nde yer alan ama üzerinde yerleşim yeri bulunmayan Kekova ve adaların bağlı olduğu Kaş İlçesi'nin tarımsal varlığına ilişkin geleceğe yönelik otuz yıllık öngörülerde bulunulacaktır. Kaş ve Demre ilçeleri ÖÇK Bölgesi'nde yer almamakla birlikte, buldukları konum itibarıyla idari ve sosyo - ekonomik açıdan ÖÇK Bölgesi'ni etkilemektedir. Bu nedenle ÖÇK Bölgesi'ne yönelik planlama ve uygulamalarda nazara alınmak durumundadırlar.

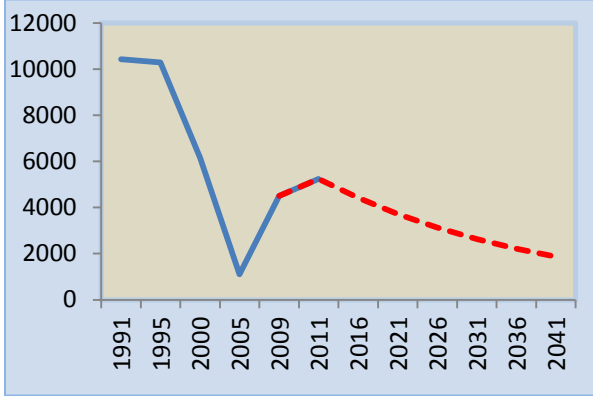
Tablo 5.1.2.2. Kaş Hayvan Varlığının Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2041)						
	Büyükbaş Hayvan		Küçükbaş Hayvan		Kümes Hayvanı	Arıcılık
	Toplam	Sağılan Hayvan Sayısı	Toplam	Sağılan Hayvan Sayısı	Mevcut Sayı	Toplam Kovan
1991	10440	3978	90600	54264	51400	18740
1995	10300	5814	94000	55272	51000	21675
2000	6151	3294	52300	22008	30600	18700
2005	1100*	253	34000	10962	38400	18700
2009	4500	1701	25000	11802	35025	18700
2011	5246	1990	36901	20359	35481	18696
2016	4417	1674	29479	15934	32342	18685
2021	3719	1407	23550	12470	29480	18673
2026	3131	1184	18813	9760	26871	18662
2031	2636	995	15030	7638	24493	18651
2036	2220	837	12007	5978	22325	18640
2041	1869	704	9592	4679	20350	18629
5 Yıllık Büyüme Oranı	-0,158	-0,159	-0,201	-0,2175	-0,0885	-0,0006

Kaynak: TÜİK (1991-2009)

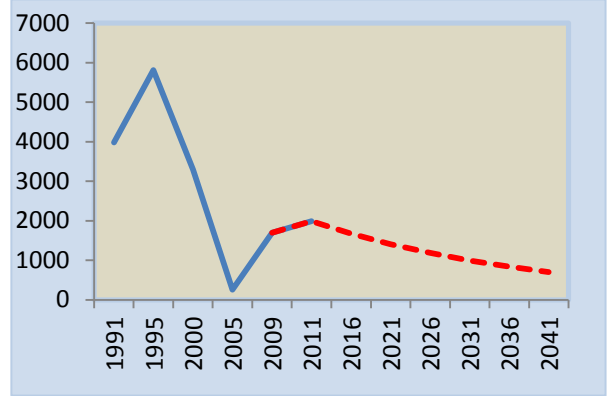
*Büyükbaş hayvan sayılarının 2005 yılına ilişkin TÜİK verilerinde Kaş ve Demre verilerinin, TÜİK tarafından yapılan bir hata neticesi yer değiştirdiği düşünülmektedir. Aksi halde her iki ilçede 2005 yılına ilişkin görünen büyük değişimin izahı mümkün değildir.

Tablo 5.1.2.2.'de Kaş'ın 1991'den 2010 yılına kadar hayvan varlığı sayıları 5 yıllık dönemlerle ele alınmış ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gelecek 30 yıllık hayvan varlığı sayıları öngörülerini 2041 yılına dek, 5'er yıllık dönemlerle sunulmuştur. Bu veriler ışığında ilçede hayvancılığın gerileyeceği öngörülmektedir. 1991'de sahip olunan hayvan varlıklarının çok gerisinde kalınacağı tahmin edilmektedir. 2041'de toplam büyükbaş hayvan sayısı 1869, toplam küçükbaş hayvan sayısı 9592, kümes hayvanı sayısı 20350 ve arı kovanı sayısı da 18629 olarak öngörülmüştür. Hayvancılık faaliyetlerinde genelde bir düşüş öngörülmekle beraber, en az düşüş arıcılıkta görülmektedir. Yapılacak bir çalışmayla arıcılık ilçe genelinde yükselme potansiyeline sahiptir.

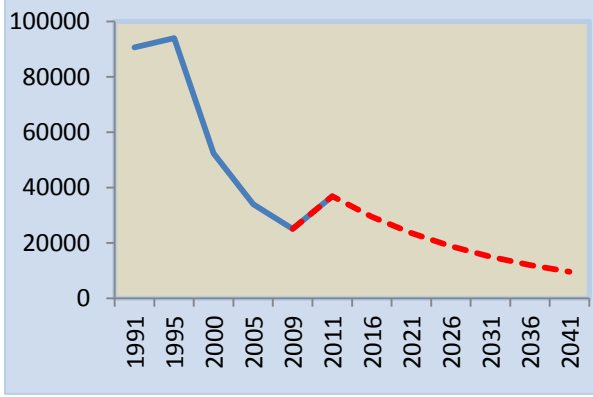
Şekil 5.1.2.6. Kaş Toplam Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

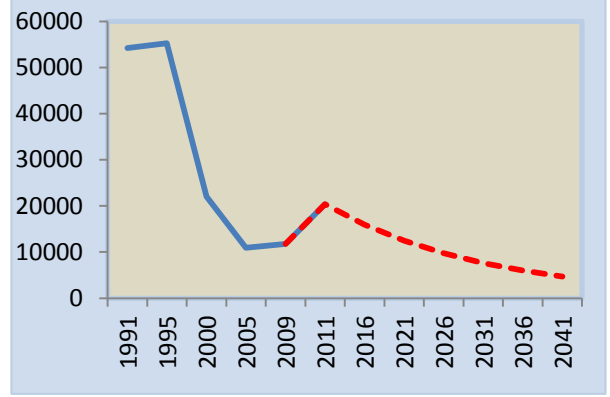
Şekil 5.1.2.7. Kaş Sağılan Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

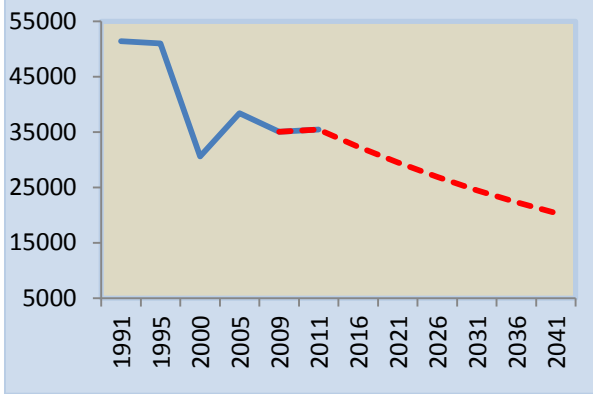
Şekil 5.1.2.8. Kaş Toplam Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

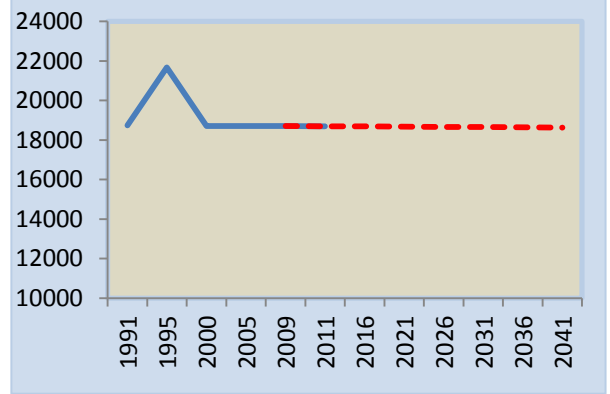
Şekil 5.1.2.9. Kaş Sağılan Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

Şekil 5.1.2.10. Kaş Kümes Hayvanı Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

Şekil 5.1.2.11. Kaş Arıcılık (Kovan sayısı) Öngörülleri (2010 -2041)

Tablo 5.1.2.3. Demre Hayvan Varlığının Gelecek Otuz Yıllık Öngörüsü (2010-2041)

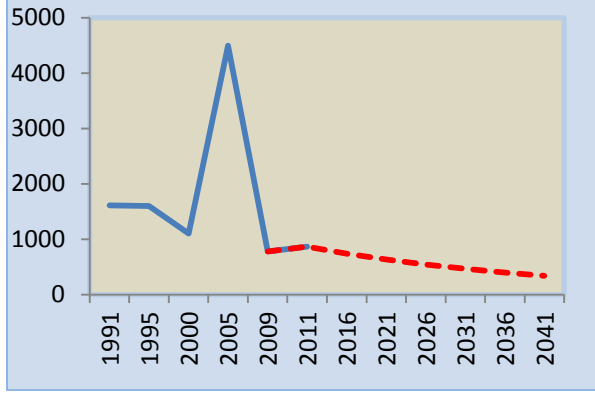
	Büyükbaş Hayvan		Küçükbaş Hayvan		Kümes Hayvanı	Arıcılık
	Toplam	Sağlan Hayvan Sayısı	Toplam	Sağlan Hayvan Sayısı	Mevcut Sayı	Toplam Kovan
1991	1610	752	31200	15319	9350	3500
1995	1600	716	40800	23268	11350	4000
2000	1100	586	28500	13104	13680	4850
2005	*4500	1701	19500	9240	14097	6362
2009	776	342	19900	10755	15291	11478
2011	865	390	20415	10843	17913	24900
2016	740	331	18361	9946	21075	40666
2021	634	281	16514	9123	24795	66415
2026	543	238	14853	8368	29171	108467
2031	465	202	13358	7675	34320	177145
2036	398	172	12015	7040	40378	289309
2041	340	146	10806	6458	47504	472492
5 yıllık Büyüme Oranları	-0,1439	-0,1514	-0,1006	-0,0828	0,1765	0,6332

Kaynak: TÜİK (1991-2009)

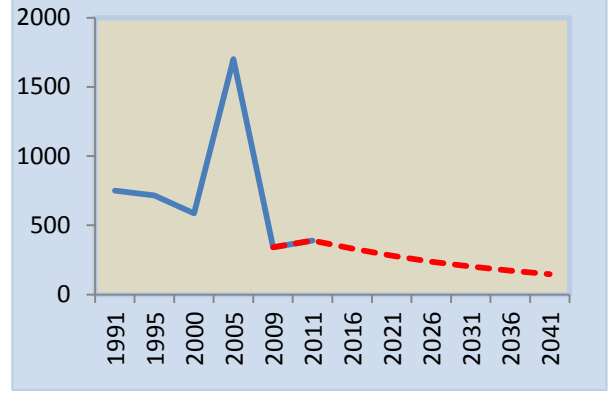
*Büyükbaş hayvan sayılarının 2005 yılına ilişkin TÜİK verilerinde Kaş ve Demre verilerinin, TÜİK tarafından yapılan bir hata neticesi yer değiştirdiği düşünülmektedir. Aksi halde her iki ilçede 2005 yılına ilişkin görünen büyük değişimin izahı mümkün değildir.

Tablo 5.1.2.3.'de Demre 1991'den 2010 yılına kadar hayvan varlığı sayıları 5 yıllık dönemlerde ele alınmış ve bu değerlendirmeye bağlı olarak gelecek 30 yıllık hayvan varlığı sayıları 2041 yılına kadar 5'er yıllık dönemlerle öngörülmüştür. Bu verilere göre ilçe genelinde büyük ve küçükbaş hayvan sayısında gerileme görüleceği öngörülmektedir. 1991'de sahip olunan büyük ve küçükbaş hayvan varlıklarının çok gerisinde kalınacağı tahmin edilmektedir. 2041'de toplam büyükbaş hayvan sayısı 340, toplam küçükbaş hayvan sayısı 10806 olacağı öngörülmüştür. Kümes hayvanı ve arı kovanı sayısında ise; kısmi artışlarla 2041 yılında kümes hayvanı sayısının 47504, arı kovanı sayısının da 472492 olacağı öngörülmektedir.

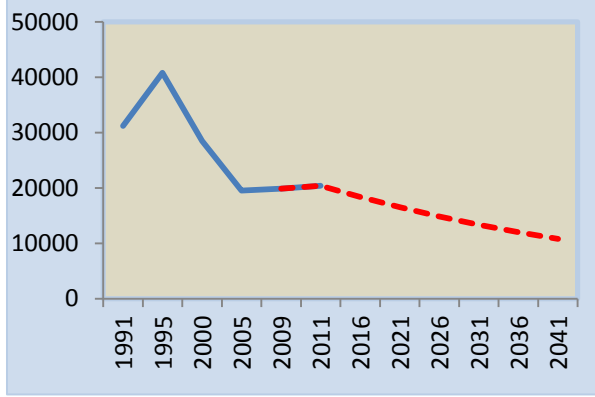
Şekil 5.1.2.12. Demre Toplam Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülürleri (2010 -2041)

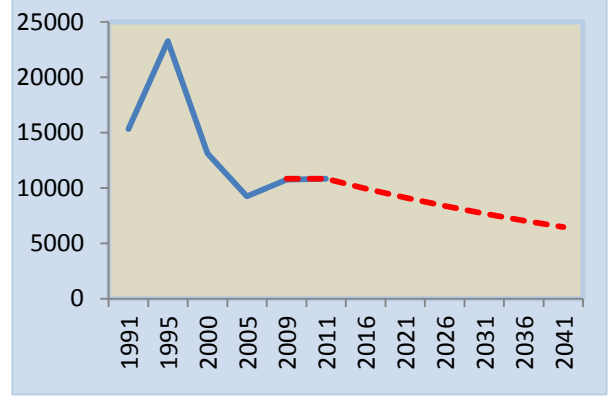
Şekil 5.1.2.13. Demre Sağılan Büyükbaş Hayvan Sayısı Öngörülürleri (2010 -2041)

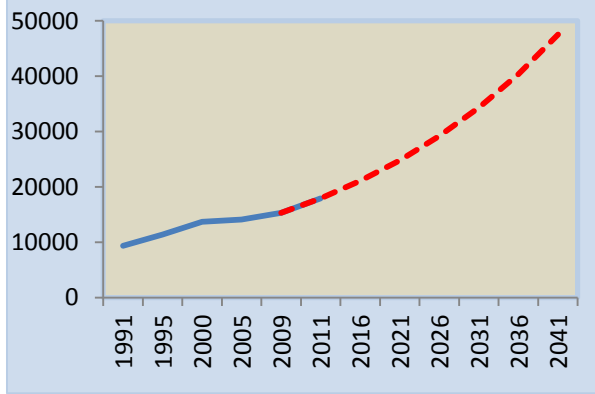
Şekil 5.1.2.14. Demre Toplam Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülürleri (2010 -2041)

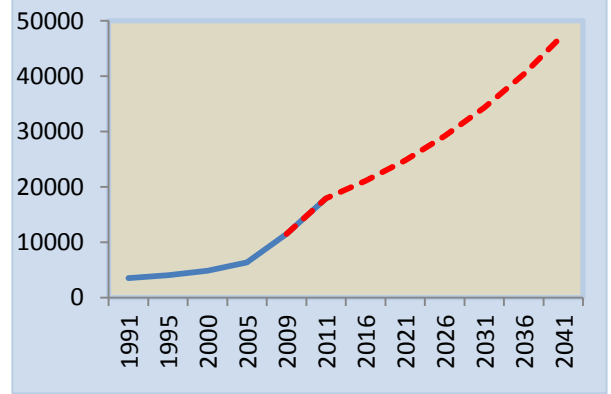
Şekil 5.1.2.15. Demre Sağılan Küçükbaş Hayvan Sayısı Öngörülürleri (2010 -2041)

Şekil 5.1.2.16. Demre Kumes Hayvanı Sayısı Öngörülürleri (2010 -2041)

Şekil 5.1.2.17. Demre Arıcılık (Kovan Sayısı) Öngörülürleri (2010 -2041)

Tablo 5.1.2.4. Kaş Toplam Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

Yıl	Yumuşak Çekirdekli	Taş Çekirdekli	Turunçgiller	Sert Kabuklular	Zeytin
1991	190.023	14.870	3.590	43.500	13.380
1995	195.050	16.730	3.840	45.900	16.550
2000	195.400	13.080	3.490	51.850	19.270
2005	204.320	14.050	3.080	35.650	28.500
2009	125.017	6.350	1.240	30.660	92.590

Kaynak: TÜİK (1991-2009)

Tablo 5.1.2.4. Kaş İlçesi'nin 1991 - 2009 yılları arasında ağaç sayıları değerlendirildiğinde, yıllar arasında görülen artış ve azalışlar geleceğe yönelik öngörülebilir bulunmaya elverişli değildir.

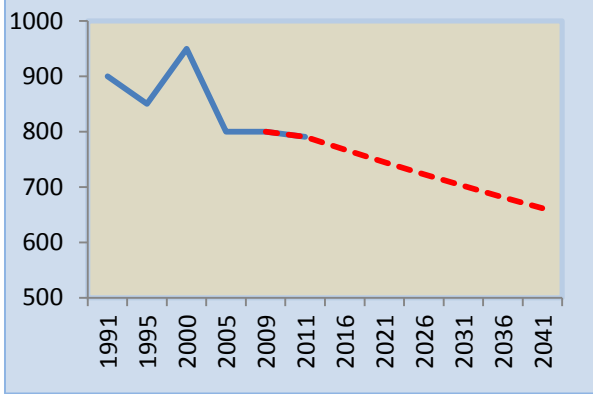
Tablo 5.1.2.5. Demre Toplam Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 -2041)

DEMRE	Yumuşak Çekirdekli	Taş Çekirdekli	Turunçgiller	Sert Kabuklular	Üzüm ve Üzümsü	Zeytin
1991	900	1.490	120.722	3.500	20.000	135.125
1995	850	1.200	142.045	7.500	20.250	135.515
2000	950	300	132.380	4.420	20.130	134.000
2005	800	500	108.060	4.300	20.280	129.000
2009	800	635	92.100	4.600	23.675	128.000
2011	791	744	92134	4753	24133	127289,5
2016	768	625	85631	5147	25300	125523,3
2021	745	526	79588	5572	26523	123781,5
2026	723	442	73970	6033	27806	122063,9
2031	702	371	68750	6532	29150	120370,1
2036	682	312	63897	7072	30560	118699,9
2041	662	262	59388	7657	32038	117052,8
<i>5 yıllık Büyüme Oranı</i>	<i>-0,0292</i>	<i>-0,1594</i>	<i>-0,0706</i>	<i>0,0827</i>	<i>0,0484</i>	<i>-0,0139</i>

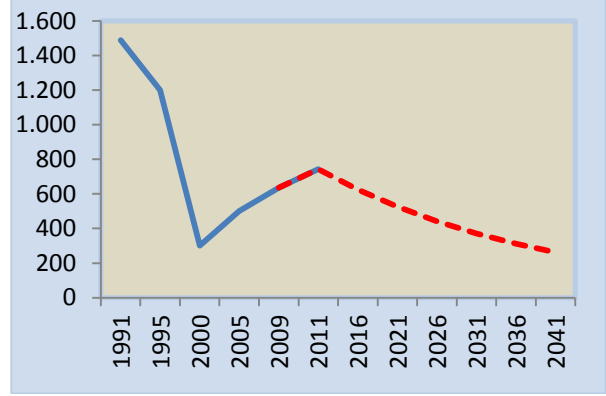
Kaynak: TÜİK (1991-2009)

Demre İlçesi'nin 1991'den 2009 yılına kadar tarımsal alanda üretimde kullanılan ağaç sayıları 5'er yıllık dönemlerde ele alınmıştır. Bu değerlendirme kapsamında gelecek 30 yılda sahip olunacak ağaç sayıları yine 5'er yıllık dönemlerle öngörülmüştür. Buna göre sert kabuklu ve üzüm/üzümsü ağaçlar dışında, diğer ağaç sayılarında düşme görüleceği öngörülmektedir (Tablo 5.1.2.5).

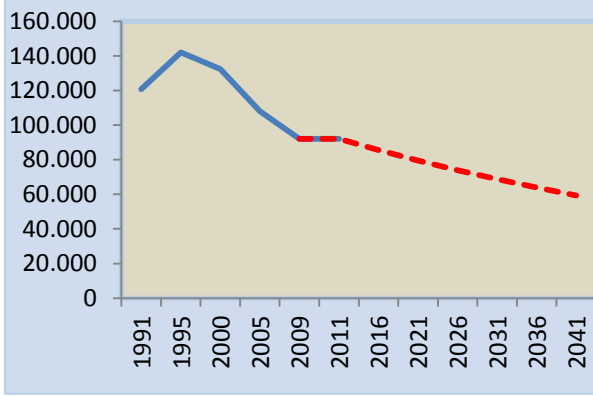
Şekil 5.1.2.18. Demre Yumuşak Çekirdekli Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041)

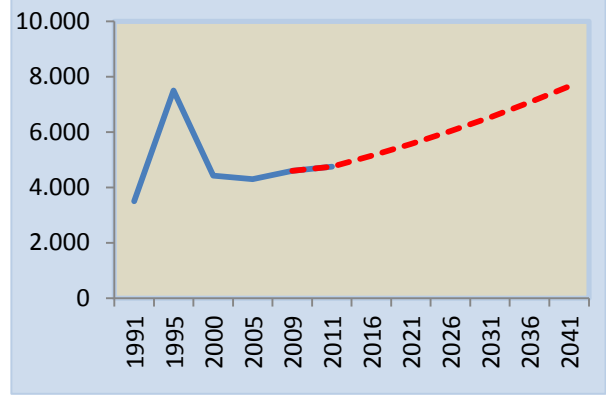
Şekil 5.1.2.19. Demre Taş Çekirdekli Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041)

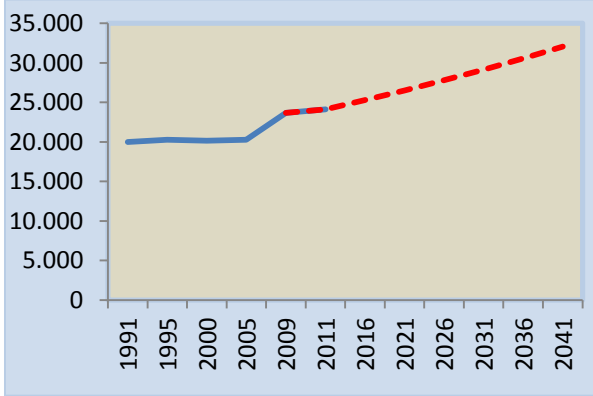
Şekil 5.1.2.20. Demre Turunçgiller Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041)

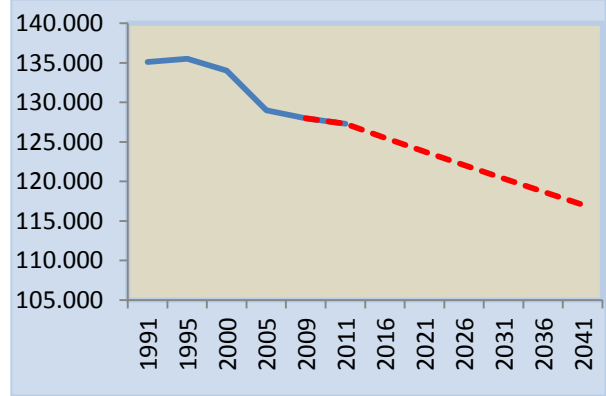
Şekil 5.1.2.21. Demre Sert Kabuklu Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041)

Şekil 5.1.2.22. Demre Üzüm ve Üzümsüler Ağaç Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041)

Şekil 5.1.2.23. Demre Zeytin Ağacı Sayısı Öngörülleri (2010 - 2041)

5.2 KIRSAL YERLEŞİMLER VE GELENEKSEL MİMARİ YAPIYA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

5.2.1 Kırsal Yerleşimlerin Değerlendirilmesi ve Öneriler

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde yer alan kırsal yerleşmeler için gelişme stratejilerinin amaç- hedef - plan kararlarının bir bütün içinde değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik koruma amaçlı bölge gelişme stratejilerinin de alanın sahip olduğu potansiyeller çerçevesinde belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi değerlendirildiğinde geliştirilecek stratejilerin;

1. Alanın güçlü yönleri ile çevreden gelen fırsatları eşleştiren,
2. Güçlü yönleri kullanılarak dış tehditleri bertaraf eden,
3. Fırsatları değerlendirmek amacıyla yönelik olarak zayıf yönleri ortadan kaldırmayı hedefleyen,
4. Zayıf yönlerin dış tehditlerin etkili olmasını kolaylaştırmasını engelleyen nitelikte olması kaçınılmazdır. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, bölgenin ekonomik sürdürülebilirliğinin mevcut sektörlerin geliştirilmesi ile sağlanmasının gerekliliği ortadadır.

ÖÇK Bölgesi içerisinde yer alan Kale-Üçağz yerleşmesi sahip olduğu “kıyı kullanımı” potansiyeli turizmin geliştirilmesi yönünde alınacak tedbirlerle değerlendirilebilecektir. Ancak köydeki sınırlı konaklama olanakları, geliştirilecek turizm türünün günübirlik turizm olmasını zorunlu kılmaktadır. Köyde uzun süreli konaklamayı öngören turizm gelişmesi mevcut yerleşmenin özgün mimari ve yerleşim dokusunu bozacak, alanın ülkemizin Akdeniz ve Ege sahilinde yer alan diğer kıyı yerleşmelerinden ayrışmasını sağlayan özelliklerinin kaybolmasına neden olacaktır. Ancak günübirlik turizmin destekleneceği bir ekonomik kalkınma modeli köyün gelişimi için yeterli değildir. Turizmin yanı sıra şuan mevcut durumda yetersiz ve ekonomik olarak etkisiz olan balıkçılık desteklenebilir.

Kapaklı Köyü kıyıda yer alan arkeolojik SİT alanı ardında kalan alanda yer almakta olup, ekonomik gelişme olanakları daha kısıtlıdır. Köyün sahip olduğu tarım üretimi potansiyeli geliştirilebilir. Ancak bu da seracılık gibi belli bir düzeyde üretim yapılamaması durumunda etkili olmayacaktır. Bu bağlamda değerlendirildiğinde köyde ekolojik turizm ilkeleri çerçevesinde agri-turizm geliştirilebilir. Genel olarak özgünlüğünü korumuş olan köy dokusu içerisinde yer alan fakat kullanımdan dolayı yıpranmış olan özgün yapılar bu amaçla restore edilerek, agri-turizm için köye gelecek turistlerin kullanımına açılabilir. Köyde yaşayan kadınların geleneksel yöntemlerle ürettiği doğal gıda maddelerinin de bu yolla pazar imkanı bulması sağlanabilir. Ayrıca köyde yer alan arkeolojik SİT alanının geliştirilerek ziyarete açılması durumunda, agri-turizm ve kültür turizminin birbirini destekleyeceği öngörüsü yapılabilir.

Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi içerisinde yer alan Çevreli Köyü yerleşmesi ise diğer yerleşmelere göre özgün dokusunun özel müdahalelerle yeniden kazanılabileceği bir niteliğe sahiptir. Bu yerleşmenin mevcut geçim kaynağı olan ihracata yönelik sera üretiminin desteklenmesi alanın en rasyonel ekonomik gelişme alternatifini oluşturacaktır.

5.2.2 Geleneksel Mimari Dokuya İlişkin Değerlendirme ve Öneriler

Kısaca Kaş - Kekova Bölgesi olarak tanımlanan alan Kale-Üçağz Köyü'nü, Çevreli Köyü'nü ve Kapaklı Köyü'nü kapsamaktadır. Araştırmanın bu bölümünde Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı'nın, araştırmacılara yönelttiği iki temel talep tartışılarak öneri geliştirilmeye çalışılmıştır.

Kurum ana hatlarıyla şu verileri beklemektedir:

1. Tarihi ve kültürel değerlerin sürdürülebilirliğine yönelik prensipler,
2. Korumaya değer bulunan kırsal yerleşimlerin kimliğini yitirmeden gelişmesine ilişkin planlama önerileri.

Bölgede konum, nitelik, sorun türü vb. faktörler devreye girdiğinde araştırma konusu olan dört yerleşme kolaylıkla ikiye inebilmektedir. Üçağz Köyü ve Kale Mahallesi ilk gurubu, Çevreli ve Kapaklı köyleri ikinci gurubu oluşturmaktadır.

5.2.2.1 Korumaya Değer Bulunan Kırsal Yerleşimlerin Kimliğini Yitirmeden Gelişmesine İlişkin Planlama Önerileri

Kurum tarafından araştırmacılardan yanıtlanması istenen ikinci husus korumaya değer bulunan kırsal yerleşimlerin kimliğini yitirmeden gelişmesine ilişkin planlama önerileridir. Bu alanda geliştirilmesi beklenen önerilerin iki ayağı bulunmaktadır. Bunlar “**Kavram ve Tanımlar**” ve “**Uygulama Araçları**”dır.

5.2.2.1.1 Kavram ve Tanımlar

Arkeolojik değerlerin yoğun olduğu alanların tanımlandığı iki Yüksek Kurul İlke Kararı bulunmaktadır. Bunlar (a) “Arkeolojik SİT Alanlarında Uygulanacak Koruma ve Kullanma Koşulları” ile (b) “Kentsel Arkeolojik SİT'lere İlişkin İlke Kararları”dır.

5.2.2.1.2 Arkeolojik SİT Alanlarında Uygulanacak Koruma Kullanma Koşulları

KTVKTK'nun 5.11.1999 gün ve 658 sayılı ilke kararında Arkeolojik Sit Alanları derecelendirilerek üç gruba ayrılmıştır. İlke kararında bu derecelendirmenin "...*arkeolojik sitlerin taşıdığı önem ve özelliklerinin yanı sıra, alanda uygulanacak koruma ve kullanma koşullarını*" da içerdiği belirtilmektedir.

Bu ilke kararına göre 1. Derece Arkeolojik SİT "korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak SİT alanlarıdır" şeklinde tanımlanmıştır. Bu alanlarda hiçbir yapılaşmaya izin verilmemekte sadece bilimsel amaçlı kazıların yapılabileceği öngörülmektedir. Bu kuralların istisnaları ise şöyle sıralanmıştır;

- Resmi ve özel kuruluşlarca yapılacak zorunlu altyapı uygulamaları yapılabilecektir.
- Sınırlı mevsimlik tarımsal faaliyet devam edebilecektir.
- Gezi yolu, meydan düzenlemesi, otopark, tuvalet, bilet gişesi, bekçi kulübesi gibi güvenlik ve sunuma ilişkin altyapı hizmetleri yapılabilecektir.

2.Derece Arkeolojik SİT ise "korunması gereken, ancak koruma ve kullanma koşulları koruma kurulları tarafından belirlenecek, korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak SİT alanları" olarak tanımlanmıştır. Bu alanlarda 1. derece'nin koşulları aynen geçerli olup, ek olarak alan içerisindeki tescilsiz yapıların onarılabileceği öngörülmüştür.

3.Derece Arkeolojik SİT "koruma-kullanma kararları doğrultusunda yeni düzenlemelere izin verilebilecek alanlardır" şeklinde tanımlanmış, buna göre, arkeolojik değerlerin korunmasının gözetilmesi koşuluyla yeni yerleşmeleri ve dolayısıyla yapılaşmaları öngören imar planı çalışmaları yapılabilecektir.

Arkeolojik alanı derecelendirmenin eleştirilecek çeşitli yönleri bulunmaktadır:

- Bunlardan ilki, derecelendirmede hangi bilimsel nitelikli, ayrıntılı ve somut ölçütün (yada ölçütlerin) kullanılması gerektiği belirtilmemiştir. Diğer bir deyişle, hangi alanın hangi niteliklerinden dolayı 1., 2., yada 3. derece olması gerektiği konusunda, ülke ölçeğinde geçerli, belli bir dil ve davranış birliği sağlayan, olası spekülasyonları en aza indirgeyen ilkeler ve ona bağlı ölçütler dizisi yoktur.
- İlke kararında, SİT'lerin niteliklerine ilişkin bir değerler sistemi oluşturulmamış, çoğunlukla, yapılmaması gereken eylemlerin tanımıyla yetinilmiştir.
- Kanımızca, en yanlış yaklaşım, "alanın değeri = müdahale biçimi" gibi bir yargı ve değerlendirme sisteminin oluşturulmasıdır. Bu yaklaşımda, en değerli olduğu var sayılan SİT'lere en az koruyucu ve düzenleyici müdahale öngörülmekte, değersiz olduğu var sayılan Arkeolojik SİT'lerin ise üzerinde, örneğin yeni bir kent kurulmasına izin verilebilmektedir. Oysa, her Arkeolojik SİT kendi kapasitesi içerisinde önemlidir ve dengeli bir koruma/kullanma politikasını hak etmektedir.

- Her kültür varlığı ve bu arada Arkeolojik Sit'ler kendilerine özgü nitelik, sorun ve potansiyelleri olan, kendi topografyası, bölgesi, dönemi vb. girdilerle değerlendirilmesi gereken alanlardır. Oysa, bugünkü saptama çalışmalarında yeterli girdilerin kullanıldığı söylenemez,

Tüm bu konular göz önüne alındığında, Arkeolojik SİT alanlarını kesin tanım ve kısıtlarla sınıflamanın doğru olmadığı, mutlaka sınıflama yapılması gerekiyorsa bunun kesin ve herkesçe kabul edilebilir bilgi ve belgelere dayanması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla Yüksek Kurul'un 658 Sayılı İlke Kararı bilimsel gerçeklerden uzaktır ve uygulanmamalıdır. Bu durumda aşağıda tartışılacak bir diğer tanım devreye girmektedir.

5.2.2.1.3 Kentsel Arkeolojik SİT Alanı

Yüksek Kurul Kentsel Arkeolojik SİT Alanını "3386 ve 5226 Sayılı Kanunlarla Değişik 2863 Sayılı Kanun kapsamına giren Arkeolojik SİT Alanları ile birlikte korunması gerekli kentsel dokuları içeren ve bu özellikleri ile bütünlük arz eden korumaya yönelik özel planlama gerektiren alanlar " olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, Üçağız Köyü ve Kale Mahallesi'nin içindeki insanlarla birlikte korunması ve geliştirilmesi benimsenirse uygulanabilir bir tanım olarak görülmektedir.

Yüksek Kurul bu alanlarda uygulanacak koruma/kullanma koşullarını şöyle tarif etmektedir:

- Bu alanlarda, arkeolojik değerlerin bilimsel yöntemlerle açığa çıkarılması, onarılması ve sergilenmesi işlemlerinin esas alınarak sağlıklı ve kapsamlı Arkeolojik Envanter temeline dayalı, öz gerekli bütün ölçeklerdeki planlama çalışmaları ivedilikle yapılmalı; bu planlar onanmadan, parsel ölçeğinde uygulamaya geçilmemelidir.
- Planlama çalışmaları sırasında:
 - Alana gelecek işlevler arkeolojik ve diğer çevre değerleriyle uyum içinde olmalıdır.
 - Günümüz koşullarının gerektirdiği altyapı hizmetleri proje aşamasında kültür katmanına zarar vermeyecek ve toprak kullanımını minimumda tutacak biçimde ele alınmalıdır.
 - Öneri yapı gabarileri ile yapı tekniği ve malzemesinin geleneksel doku ile uyumuna dikkat edilmelidir.
- Mevcut ve olası arkeolojik varlıkların korunmasını ve değerlendirilmesini sağlayacak çözümler getirilmelidir.
- Bu alanlarda mevcut yıkıntı temeller üzerine, o temellerin ait olduğu eski yapı, korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıyorsa, ayrıca içinde bulunduğu SİT'in

tarihsel kimliğinin yeniden canlandırılmasında önemli bir boşluk yaratıyorsa yeniden yapılabilir.

- Tek yapı ölçeğindeki korunması gerekli kültür varlığı niteliği taşıyan yapı ve yapı kalıntılarının rölöve ve restorasyon projeleri Koruma Bölge Kurulunca onanması koşulu ile onarılıp kullanılabilir.

Görüldüğü gibi Kentsel Arkeolojik SİT, eskiyle yeninin uyum içinde yaşamasını, korumanın içinde insan ögesinin olmasını benimseyen bir tanımdır. Bu durumda **halen 1.Derece Arkeolojik Sit Alanı olarak tanımlanan alan Kentsel Arkeolojik Sit olarak yeniden tescil ve ilan edilmelidir.**

5.2.2.1.4 Araçlar

5.2.2.1.4.1 Koruma Amaçlı İmar Planı

SİT alanlarının çözümlenmesi için uzun yıllardır kullanılan en etkili araç “Koruma Amaçlı İmar Planı”dır².

5.2.2.1.4.2 Çevre Düzeni Projesi

Üçağız ve Kale’de bulunan arkeolojik değerlerin yoğunluğu ve kalitesi, Koruma Amaçlı İmar Planı’nın bu yönde desteklenmesini öngörüyorsa, planın onaylanmasından sonra bir “**Çevre Düzenleme Projesi**” hazırlanabilir. Korunması gerekli arkeolojik değerlerin yoğun bulunduğu alanlarda, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma yasasına 5226 sayılı yasa ile eklenen yeni bir tanım, Üçağız Köyü ve kale Mahallesi’nin Planlama sorununa önemli ölçüde katkıda bulunabilecektir. Bu yeni araç “Çevre Düzeni Projesi”dir ve amacı "ören yerlerinin arkeolojik potansiyelini koruyacak şekilde, denetimli olarak ziyarete açmak, tanıtımını sağlamak, mevcut kullanım ve dolaşımdan kaynaklanan sorunlarını çözmek, alanın ihtiyaçlarını çağdaş, teknolojik gelişmelerin gerektirdiği donatılarla gidermek” olarak tanımlanmıştır.

² Bu araç “ sit alanlarında, alanın etkileşim-geçiş sahasını da göz önünde bulundurarak, kültür ve tabiat varlıklarının sürdürülebilirlik ilkesi doğrultusunda korunması amacıyla arkeolojik, tarihi, doğal, mimarî, demografik, kültürel, sosyo - ekonomik, mülkiyet ve yapılaşma verilerini içeren alan araştırmasına dayalı olarak; hali hazır haritalar üzerine, koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yerlerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, istihdam ve katma değer yaratan stratejileri, koruma esasları ve kullanma şartları ile yapılaşma sınırlamalarını, sağlıklılaştırma, yenileme alan ve projelerini, uygulama etap ve programlarını, açık alan sistemini, yaya dolaşımı ve taşıt ulaşımını, alt yapı tesislerinin tasarım esasları, yoğunluklar ve parsel tasarımlarını, yerel sahiplilik, uygulamanın finansmanı ilkeleri uyarınca katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan planlardır..” olarak tanımlanır.

5.2.2.1.4.3 Yönetim Alanı ve Planı

"Yönetim alanı; SİT Alanları, Ören Yerleri ve etkileşim sahalarının doğal bütünlüğü içerisinde etkin bir şekilde korunması, yaşatılması, değerlendirilmesi, belli bir vizyon ve tema etrafında geliştirilmesi, toplumun kültürel ve eğitsel ihtiyaçlarıyla buluşturulması amacıyla, plânlama ve koruma konusunda yetkili merkezî ve yerel idareler ile sivil toplum kuruluşları arasında eşgüdümü sağlamak için oluşturulan ve sınırları ilgili idarelerin görüşleri alınarak Bakanlıkça belirlenen yerler" olarak tanımlanmıştır. Yine 5226 sayılı Yasa ile koruma gündemine getirilen Yönetim Planı "yönetim alanının korunmasını, yaşatılmasını, değerlendirilmesini sağlamak amacıyla, işletme projesini, kazı plânı ve çevre düzenleme projesi veya koruma amaçlı imar plânını dikkate alınarak oluşturulan koruma ve gelişim projesinin, yıllık ve beş yıllık uygulama etaplarını ve bütçesini de gösteren, her beş yılda bir gözden geçirilen plânlar" olarak tanımlanmıştır.

Özetle:

1. Üçağız ve Kale'yi içeren alan Kentsel Arkeolojik Sit Alanı ilan edilmelidir.

Böylece:

- a. Hem korunan hem de yaşanan bir alan yaratılmış olacaktır,
 - b. Mevcut yaşamın da korunması ve iyileştirilmesi kabul edilecektir,
 - c. Korumanın odağında insan olduğu bir kez daha teyit edilmiş olacaktır.
2. **Koruma Amaçlı İmar Planı** hazırlanmalıdır. Böylece bu plan türünün öngördüğü hedeflerin ve önerdiği sürecin sadece kentsel alanlarda değil arkeolojik alanlarda da uygulanabileceği ispatlanmış olacaktır.
3. Alanın özelliği nedeniyle **Koruma Amaçlı İmar Planı'nın onaylanmasından hemen sonra bir Çevre Düzeni Projesi hazırlanmalıdır**. Bu husus arkeolojik değerlerin alanda taşıdığı kimlik ve ağırlığın bir kez daha kabulü anlamına gelecektir.
4. Sürecin son ayağı ise **Yönetim Planı** olmalıdır. Bu araç ile akçalı kaynaklar ve insan gücü tek elde toplanacak ve daha etkin kullanılacaktır.

5.2.2.2 Üçağız Köyü ve Kale Mahallesi

Mevcut bilgiler, bu iki yerleşmenin tarih boyunca ortak bir yaşamı biçimini benimsediklerini göstermektedir. Her iki dokuda da "anıtsal/kamusal" yapılar ile "konutlar" yer almakta, ancak özgün kentsel doku okunamamaktadır. Bir diğer deyişle, her iki alanın da yüzyıllar boyu ardı ardına gelen değişik kullanımlara sahne olması, sürekli iskan görmeleri özgün dokunun izlenememesi sonucunu doğurmuştur. Kale Mahallesi, eğimli bir

topografyaya oturması, kayalık bir alt yapısı olması nedeniyle daha korunmuş olmakla beraber, yerleşme dokusu orada da net değildir.

Köy³, 20.yüzyılın başında yeniden iskan edilmeden önce, kırsal bir arkeolojik yerleşme görünümündeydi. Tüm yaşamı boyunca kapsamlı ve bilimsel ve doyurucu bir arkeolojik kazıya sahne olmamıştır. Bu nedenle arkeolojik değerlerin tam ve doğru bir envanteri yapılamadığı gibi, bu değerlerin ne denli zarar gördüğü saptanamamaktadır. Buna karşın “çok kültürlü”, “çok katmanlı” arkeolojik alanlarda gördüğümüz değişimler bu yerleşmede de görülmektedir.

Köyün bir “güçlülük / zayıflık” analizi yapıldığında şu tablo ortaya çıkmaktadır:

Güçlü Yönler

- Çevredeki yerleşmelerden zor ulaşılabilir⁴. Bu olası bozulmaları yavaşlatıcı bir ortam yaratabilir,
- Çok zengin bir kültür varlığı portföyüne sahiptir,
- Doğal değerler de aynı zenginlik ve niteliktedir,
- 20. yüzyıl başında gelen mübadillerin yaptıkları evler, kesintisiz bir iskanın son halkalarıdır,
- Hemen tüm köy sakinleri, “Koruma”, “SİT Alanı”, “Arkeolojik Alan” vb. sözcükleri içeriği ile bilmektedir,
- Uzun süredir uygulanan inşaat yasağı, Kale Mahallesi’nde birkaç kez delinse de yine de geleneksel çevreyi koruyan önemli bir yaptırımdır,
- Gerek Üçağz’ın, gerekse Kale’nin sakinlerinin turizme dayalı olan ekonomik durumları, bölgedeki diğer kırsal yerleşmelerden çok daha iyidir.⁵

Zayıf Yönler

- Çevredeki yerleşmeler ile ulaşım ilişkisi hala zayıftır,
- Köy sakinleri ve kullanıcıları, iç içe yaşadıkları “arkeolojik miras”la barışık değillerdir. Bu olumsuz ilişki hem arkeolojik değerlerin günlük yaşamda yer almasını önlemekte, hem de tahrip olmalarına neden olabilmektedir,
- Köyün ve Mahallenin tamamının 1. Derece Arkeolojik SİT olması, ilk bakışta bir koruyucu önlem olarak görülebilir. Ancak bu SİT ilanı kısa bir süre sonra, kapsamlı ve dengeli bir planlama ile desteklemediği takdirde bir “zulüm” aracı olabilmektedir.

³ Aksine bir açıklama yapılmadığı takdirde, Köy sözcüğü hem Üçağz hem de Kale Mahallesi’ni kapsayacaktır.

⁴ Bu husus aynı zamanda köyün zayıf noktalarından bir tanesidir.

⁵ Bu konuyu öğrenmek için yapılan anketler ne yazık ki doğru ve güncel bilgileri iletmekten çok uzaktır. Anketlerin özellikle akçalı sorularının hiçbir zaman doğru yanıtlanmadığı Üçağz/Kale anketlerinde de ortaya çıkmıştır. Bir diğer husus, turizm sektöründen elde edilen gelirin vergisinin ödenmemesidir. Bu da, örneğin 3 aylık yoğun mevsimde, köyün cirosunun bilinmemesine yol açmaktadır.

- Plansızlığın getirdiği olumsuzluk salt yapı sahipleri ve kullanıcıları için geçerli değildir. Kentsel, arkeolojik ve doğal değerler de bu “plansızlık”tan etkilenmektedir.
- Plansızlık, kişileri “kural dışı” davranmaya itmekte ve kaçak eylemler oluşmaktadır.
- Özellikle Üçağz Köyü’nün yaşayan bir yerleşme olduğu unutulmamalıdır. Eğer temel strateji “iskan edilmeyen bir doğal ve arkeolojik turizm odağı” yaratmak ise, bununla ilgili süreç hemen başlatılmalıdır. İçinde “insan”ın da olduğu bir başka süreç yeğleniyorsa benzer bir süreç ivedilikle başlatılmalıdır.⁶
- Hem arkeolojik değerlerde hem de sivil mimarlık örneklerinde kapsamlı ve programlı bir onarım çalışması yapılmamaya devam edilmemektedir.
- Mülkiyet sorunları bulunmaktadır.
- Gerek Üçağz, gerekse Kale’de çevreyi anlatan, yapılara ilişkin doğru ve güncel bilgiler veren bilgilenme elemanları yok denecek kadar azdır. Yönlenme levhaları ise böylesine zengin ve hassas bir coğrafyaya yakışmayan bir ilkelik içindedir.

Alanın zayıf yönleri daha da çoğaltılabilir. Yerli ve yabancı konuklara dünyanın çok az coğrafyasında bulunan bir değerler bütünü sunuluyorsa, bu sunumu destekleyecek, onu zenginleştirecek alt ve üst yapı hizmetleri de gerekmektedir. Bu iki öge arasındaki ilişkiye **“koruma/kullanma dengesi”** denilmekte, bu denge **“taşıma kapasitesi”** üzerine kurgulanmakta, taşıma kapasitesi ise **“aşıldığı takdirde kültürel ve doğal değerlerin bozulmaya ve nitelik yitirmeye başlayacağı çizgi”** olarak tanımlanmaktadır.

Gözlenen ise, plansızlığın bir çözüm olarak yeğlenmesi, hiçbir denge arayışının olmaması, içinde “insan” olan bir yaşam yerine; insanın dışlandığı bir “yapma (suni) ortam” yaratma gayreti içinde olunmasıdır. Özellikle alan ölçeğindeki korumanın bir planlama aracılığı ile gerçekleştirileceğini uzun süredir benimseyen ve buna uygun araçlar geliştiren ilgili kurum ve kuruluşlar bu kez alan ölçeğindeki korumanın bir yönetim modeline gerek gösterdiği fikrine yönelmeye başlamışlardır⁷.

Omurgasını “içinde insan olan ve getirdiği fiziki önlemlerin yanı sıra sosyal ve ekonomik yaşamı da iyileştirmeyi amaçlayan **”bir koruma planı”** ile **“her türlü kaynağın en etkin biçimde kullanılmasını sağlayan ve orta ve uzun erimli önlemler tanımlayabilen”** bir **Yönetim Planı** oluşturan yeni bir sürecin; **“Tarihi ve kültürel değerlerin sürdürülebilirliğine yönelik ilkeleri”** oluşturabileceği düşünülmektedir.

⁶ 2004 yılında başlatılan ve bu araştırma ile oldukça benzerlik gösteren bir başka araştırma yine Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından başlatılmıştır. O araştırmayı yürüten firma çalışanları, tek çözümün, kapsamlı bilimsel araştırmalar üzerine kurgulanan ve çok titiz bir sürece gerek gösteren bir plan ve yönetim modeli olduğunu ısrarla vurgulamışlardır. Bu araştırmanın sonuçlarının halen Kurum tarafından onaylanmadığı söylenmektedir.

⁷ Bu amaçla 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasasına, 5226 sayılı yasa ile “Alan Yönetimi” ve “Yönetim Planı” kavramları eklenmiştir.

5.2.2.3 Kapaklı Köyü

Herhangi bir arkeolojik değer ya da alan içermeyen Kapaklı Köyü'nde yirmi kadar geleneksel konut bulunmaktadır. Bunlar tasarım özellikleri, kullanılan malzeme ve yapım tekniği düşünüldüğünde, Üçağız'daki geleneksel konutlarla büyük benzerlik gösterir. Konutların envanter bölümünde yer alan yapısal durumları incelendiğinde çoğunun, kullanılmamaktan kaynaklanan bir nitelik yitirme ve harap olma sürecine girdikleri görülmüştür. Köyün konumu, nüfusu, çevresinde yer alan (aslında alamayan) diğer etkinlikler düşünüldüğünde, mevcut geleneksel yapıların tekrar Kapaklı sakinleri tarafından kullanılması halinde bu yapı stokunun korunabileceği düşünülmektedir. Turizm bu köy için bir itici güç değildir.

5.2.2.4 Çevreli Köyü

Kapaklı Köyü'ne oranla daha gelişmiş, giderek bir belde görünümüne kavuşmayı hedefleyen Çevreli'de geleneksel yapı stokunun tekrar kullanılabilir hale gelmesi daha kolay gözükmemektedir. Bu amaçla bir **Koruma Planı hazırlanması** ve bu planın öngörülerinin yerine getirilmesi için mevcut hibe ve kredi biçiminde yapılan katkıların köye yönlendirilmesi, Çevreli Köyü sakinlerinin kıyı yerleşmelerine bazı hizmetler verebilen bir lojistik alt merkez haline dönüştürülmesi, ilk akla gelen önlemler arasındadır.

5.3 GENEL POLİTİKA YÖNELİMLİ ÖNERİLER

Sonuç olarak doğal ve kültürel koruma düşüncesi, sürdürülebilir gelişmeyi ve kalkınmayı engelleyici bir yaklaşımla değil; tersine özellikle içerik ve ivme kazandırıcı bir niteliğe sahip olmalıdır. Bu nedenle, korumanın sürdürülebilir yaşam için çok yönlü ortak bir sorumluluk gerektirdiği; kamu yararına ve çevreye hizmet verebilecek, toplumu çağdaşlık ve evrenselliğe götürebilecek bir süreç olduğu anlaşılmalı, algılanmalı ve uygulanmalıdır. Bu kapsamda korunan doğal alanlarda; kaynak ve kullanıcı arasındaki hassas olan koruma kullanma dengesinin sağlanabilmesi ve turizm potansiyelinin en iyi şekilde değerlendirilmesi için, Katılımcı Yönetim Planlarına özen gösterilmelidir.

Öneriler

- Doğal ve kültürel değerlerin korunması ve geliştirilmesi bağlamında, topluma sağlayacağı yararlar kapsamında bir bilinç ve duyarlılık oluşturulmalıdır.
- Korumacı yaklaşım, her türlü ranttan arındırılmış bir Devlet Politikası çerçevesinde oluşturulmalıdır.
- Çevre korumanın göz önünde tutulduğu, çevreci değerleri benimsemiş konaklama tesisleri (yerel mimari, su ve enerji tasarrufu, vb.) tercih edilmelidir.
- Girişimcilerin yatırımlarını doğaya zarar vermeyecek şekilde planlamalarına destek olmak gereklidir.

- Kaynak kullanımında "koruma-kullanma dengesi" esas alınmalıdır.
- Bu alanların planlanması sadece koruma ve faydalanmanın yasaklanması üzerine odaklandırılmamalı, alana ilişkin faydalanmalara yönelik açılımlar da sunulmalıdır. Bölgenin doğal ve kültürel değerleriyle uyumlu yeni iş olanakları sağlanmalıdır. Agri-turizm kapsamında yürütülebilecek etkinlikler çeşitlendirilmelidir.
- Özel Çevre Koruma bölgelerinde yasal boyuttaki çelişkiler-çatışmalar giderilmeli ve birbirleriyle çelişik olan uygulamalardan sakınılmalı, tutarlılık sağlayıcı çözümler üretilmelidir
- Bölge insanı mağdur edilmeden sorunlara çözüm aranmalı ve mağduriyetlerine tepki olarak alana çok yönlü zarar vermeleri önlenmelidir
- Bu tür alanların etkin korunmasına ve kullanımına ilişkin kaynak kullanıcıları ve yöre insanların bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi konusunda başta sorumlu kurum ve kuruluşlar olmak üzere yerel ve ulusal ölçekteki sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve diğer ilgi gruplarının katılımcı oldukları ortak çalışmalar yürütülmelidir.
- Bu tür alanların planlama ve yönetim stratejileri geliştirilirken tüm paydaşların aktif katılımı ve katkısı sağlanmalıdır.
- Alanın bütüncül bir yaklaşımla korunabilmesi hedeflenmeli ve bu konudaki çalışmalar desteklenmelidir.
- Bu alanların planlama çalışmalarında üniversiteler ve diğer Ar-Ge kuruluşlarından mutlaka destek alınmalıdır.
- Bu alanların 5 yıllık süreçler içinde izleme ve değerlendirmeleri yapılarak koruma çabalarının başarıları veya başarısızlıkları saptanmalı, buna bağlı yönlendirmeler yapılmalıdır.